

Täysistunto

Torstai 25.2.2021 klo 16.02—19.46

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 19.46.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (16.02—17.02), toinen varapuhemies Juho Eerola (17.02—18.59) ja ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov (18.59—19.46).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko
valtiovarainministeri Matti Vanhanen
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
elinkeinoministeri Mika Lintilä
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
opetusministeri Jussi Saramo

Puhemies Anu Vehviläinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys sulkutoimista poikkeusoloissa (Mari Rantanen ps)

Suullinen kysymys SKT 25/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen, Mari.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Keskustelu

16.02 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tänään pitänyt tiedotustilaisuuden, jossa se on kertonut koronarajoitusten tiukentamisesta sekä poikkeusolojen julistamisesta. Tätä toimenpidettä on perusteltu muuntoviruksella sekä teho-osastojen kuormituksella, joka erityisesti HUS-alueella on ollut suurta. Nyt kuitenkin nämä niin kutsutut sulkutoimet ovat tulossa voimaan vasta 8.3., noin puolentoista viikon kuluttua. Voisitteko kertoa nyt, arvoisa pääministerin sijainen, kansalaisille, mistä on kysymys, jos tänään todetaan hätätila ja puolentoista viikon päästä vasta ryhdytään näihin sulkutoimiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.03 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää käydä yhdessä läpi tämä aikataulus. Ensinnäkin tuo ajatus 8.3. alkavasta sulunomaisesta tilasta Suomessa koskee nyt sitä ravintoloiden kolmen viikon kiinnioloajanjaksoa. Samassa yhteydessä hallituksen näkemys on, että etäopetukseen siirtyisivät yläkoululaiset, toinen aste ja korkeakoulut. Kaikki muut, tänäänkin julkisuudessa mainitut toimet, kokoontumisrajoitukset tai julkiseen liikenteeseen liittyvät rajoitukset, voidaan alueviranomaisten päätöksellä laittaa toimeen niin pian kuin mahdollista. Miksi ravintoloiden osalta voidaan toimia vasta 8.3.? Tämä perustuu keskusteluun eduskunnan johdon kanssa siitä, millä aikataululla on mahdollisuus tuo lainsäädäntö tämän talon läpi viedä niin, että se huolellisesti ja perusteellisesti valiokunnissa ja tässä salissa käsitellään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Rantanen, Mari.

16.04 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun ministeri Saarikko otti esiin nämä ravintolarajoitukset, niin onko teillä tarkoitus niputtaa nämä kaikki ravintolat nyt tässä yhteydessä yhteen, vai onko tarkoitus se, että kenties yökerhot, baarit ja ruokaravintolat erotetaan toisistaan? Jos olette päätyvässä siihen, että kaikki ravintolat menevät kategorisesti kiinni kolmeksi viikoksi, niin onko teillä tarkoitus nyt kytkeä kenties tähän tämmöiseen take away -ruoan hakuun myöskin tämä alkoholin ulosmyynti, joka osaltaan voisi helpottaa ravintolayrittäjien asemaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Saarikko.

16.05 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on faktakäsitystä siitä, että ravintolat valitettavasti ovat yksi sellainen kohde, jossa koronavirus on tässä maassa, niin kuin maailmallakin, levinnyt. Näitä paikkoja on toki myös muita, ja keskeisin päätös koronarajoitusten osalta tähän mennessä on tehty koskien maan ulkorajoja, jotka niin ikään olivat iso riski taudin leviämisen näkökulmasta.

Ravintoloiden rajoittamiseen valmistellaan lainsäädäntöä aukioloaikojen ja anniskelujen osalta tiukentavasti. Se tuodaan eduskuntaan niin ikään mahdollisimman pian, mutta tämä kolmen viikon sulkua koskeva lainsäädäntö on tismalleen samankaltainen kuin se,

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

minkä eduskunta sai viime vuonna käsiteltäväksi, ja siinä kaikkia ravintoloita lähtökohtaisesti kohdellaan samanarvoisesti. Esitys pitää sisällään, niin kuin viime vuonnakin vastavassa tilanteessa — korona jatkuu nyt toista kevättä keskuudessamme — mahdollisuuden niin kutsuttuun take awayhin eli noutoruokamahdollisuuden.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

16.06 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Koronakriisissä on nähty sama mielenkiintoinen ilmiö kuin muutama vuosi sitten, kun terrori-iskut koettelivat Eurooppaa, nimittäin se, että jostakin syystä EU:ssa on helpompaa rajoittaa liikumista ja olemista jäsenmaiden sisällä kuin liikkumista rajojen yli. Betoniporsaita ja piikilankaa sai huoletta vetää julkisille paikoille, mutta jos samaa tehtiin sisärajoilla, komissiolta tuli hyvin helposti noottia ja valitusta vapaan liikkumisen rajoittamisesta. Näin on nytkin.

Hallitusta on kiitettävä siitä, että rajaturvallisuuden suhteen on viimein ryhdytty toimiin komission jyrähtelyistä huolimatta. Kansallisten koronatoimien hyöty on hyvin rajallinen, jos tartuntoja ja virusmutaatioita tulee samaan aikaan rajojen yli esteettä. Kysyisin: miten hallitus aikoo torjua taudin leviämistä naapurimaista myös työmatkaliikenteen ja muun niin sanotun välttämättömän liikenteen mukana?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.07 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset kysymyksestä.

Euroopan unionin mittakaavassa Suomen rajapolitiikka ja jo kohta vuoden ajan tehdyt päätökset ovat olleet itse asiassa tiukimmasta päästä. Suomi on tietysti liittynyt Schengenin vapaan liikkuvuuden alueeseen, ja siellä ajatus on se, että ihmiset, tavarat, palvelut liikkuvat kätevämmiin, ja Schengeniä ollaan tällä hetkellä kehittämässä myös paremmin vastaamaan tällaisiin kansainvälisiin kriisitilanteisiin.

Se, mitä hallitus lisäksi on tehnyt, on se, että on pyrkinyt jatkuvasti lisäämään niitä terveydenhuollon ammattilaisia, jotka ovat ennen kaikkea ministeri Kiurun puolella ja kuntien ja aluehallintoviranomaisten alaisuudessa, että saadaan rajoille lisää ihmisiä, jotka voivat tehdä sitä testausta, että jokainen maahantulija testataan, ja sen lisäksi lisää ihmisiä, jotka voivat asettaa ihmisiä karanteeneihin. Tätä kaikkea tarvitaan, mutta yksikään maa tässä maailmassa ei ole ollut valmiina sellaisten testausmäärien nostamisiin, mitä tämän kriisin aikana on jouduttu tekemään, ja nyt pakkotestausmalli on [Puhemies koputtaa] vähitellen tulossa käyttöön.

Puhemies Anu Vehviläinen: Haluan todeta, että tästä samasta aiheesta, korona-aiheesta, on tehty lukuisia joukko kysymyksiä, joten tulemme käyttämään tästä kyselytunnista suurimman osan koronan käsittelyyn. — Ja seuraava puheenvuoro, edustaja Juuso.

16.09 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jäi taas mikrofoni pois päältä. Voitteko avata?

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Arvoisa puhemies! Vajaa vuosi sitten perussuomalaiset ihmettelivät täällä, miksi lentoasemilla ei ollut testausta ulkomailta Suomeen tuleville kansalaisille. Silloin ymmärrettiin, että testauskapasiteettia oli vähän, ja jostain syystä sitten, kun testauskapasiteetti kuitenkin lisääntyi tässä koko ajan, ei edelleenkään ei lähdetty siihen, että oltaisiin tehty nämä testaukset pakollisiksi. Meillä on tälläkin hetkellä voimassa tartuntatautilain 16 §, joka käsitteekseni antaa aseille mahdollisuuden pakollisiin terveystarkastuksiin rajalla. Mikäli nämä rajatarkastukset olisi otettu käyttöön jo paljon aikaisemmin, meidän ei tarvitsisi rajoittaa toimintoja sillä tavalla kuin nytten. Minusta hallitus on nukkunut ruususenunta. Miksi ihmeessä te ette ole tuoneet tätä esitystä pakollisista rajatarkastuksista ja terveystarkastuksista aikaisemmin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveysturvallisuus toimii täydellisesti silloin, jos olemme tilanteessa, että rajojen volyymi on sen kaltainen, että me pystymme aidosti nämä kaikki ihmiset testaamaan. Ja ensimmäistä kertaa, toisin kuin edustaja Juuso antoi ymmärtää, me olemme hallituksena tehneet tämän muuntoviruksen johdosta todella kovan ratkaisun, eli tämä rajavolyymi on laskettu sille tasolle, että vain aivan välttämättömin liikenne tosiasiaa tulee läpi. Se on iso kysymys yhteiskunnan kannalta, mutta se on tehty terveysturvallisuuden mahdollistamiseksi rajoilla ja tämä testaus on ulotettu kaikille rajoille.

Olen itse elokuussa jo ottanut esille tämän rajaturvallisuuskokonaisuuden, ja sitä on riskiperustaisesti laajennettu jo silloin nimenomaan siltä pohjalta, mitä eduskunnassa on toivottu ja haluttu, ja itse olen ollut tässä etulinjassa vaatimassa näitä vahvoja toimia. Se, mikä tässä on tärkeää, on se, että avi on eilen tehnyt lopulta sen kauan odotetun päätöksen, johon heitä on ohjattu nämä ajat, [Puhemies koputtaa] että pakkotestaus tulee kaikille Suomen rajoille käyttöön, ja siitä ei enää voi rajoilla missään [Puhemies koputtaa] olosuhteissa kieltäytyä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan jälleen minuutin puheenvuoroista sekä ministreiltä että edustajilta. — Seuraavaksi edustaja Tavio.

16.11 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Koronaeristäytyminen ja rajoitustoimet ovat varmasti kansanterveydessä jollain aikavälillä näkyvä haitta. Kysyisin sitä, että nyt kun liikuntapaikkoja suljetaan, niin mitä tulee tilalle. Minua huolestuttaa varsinkin, kun nuorten harrastamismahdollisuuksia kavennetaan, nuoret eivät liiku. Tästä liikkumattomuudesta seuraa kaikille ikäryhmille varmasti fyysistä haittaa, fyysisiä ongelmia, mutta näistä seuraa myös mielenterveysongelmia, siitä eristäytymisestä, liikkumattomuudesta. Haluaisin hallitukselta tähän selvennystä, miten te oikein laitatte ihmiset liikkumaan nyt Suomessa, mitä te oikeasti teette menetettyjen liikuntamahdollisuuksien tilalle. Ja kysyisin: miten te arvioitte näiden rajoitusten hyödyt ja haitat, niin että haitat eivät siis muodostu käytännössä hyötyjä suuremmiksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

16.12 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kaikkia eduskuntapuolueita hallituksen puolesta kiittää hyvästä yhteisestä keskustelusta tänään, jossa hallitus halusi informoida suunnitelmistaan koko eduskuntaa, kaikkia sen puolueita ja myös antaa oppositiopuolueille mahdollisuuden niille samoille koronatilanteeseen liittyville kysymyksille.

Tämä aihepiiri on valtavan tärkeä. Koronarajoitusten oikea-aikaisuus, oikeasuhteisuus ja vaikuttavuus ovat kultavaa’alla punnintaa. Sitä ovat tehneet Suomi ja Suomen eduskunta, sitä ovat tehneet kaikki maailman maat. Me olemme tarjonneet taloudellista tukea yrityksille, kulttuurialalle. Me olemme kohdistaneet lisäeuroja sosiaalitoimeen, viimeimmäksi tänään taloudelliset tuet kunnille sosiaalitoimen tukemiseen, toisen asteen koulutuksen helpottamiseen.

Nuorten ja lasten osalta hallituksen kanta on kirkas. Me lähdemme aikuiset ensin -ajattelusta, ja se tarkoittaa, että nämä lasten ja nuorten [Puhemies koputtaa] ensinnäkin vain nuoriin yläkouluikäisistä ylöspäin painottuvat rajoitukset [Puhemies koputtaa] harrastusten ja lähikouluopetuksen osalta rajautuvat kolmeen viikkoon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

16.13 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin oli nyt hyvä kuulla, että jospa tämä pakkotestaus vihdoinkin rajoilla toteutuu: jo oli aikakin, sillä nyt tilanne on kieltämättä hyvin vakava. Tämä virusmuunnos on erilainen koronavirus kuin se, minkä kanssa me olemme olleet aikaisemmin tekemisissä, ja tämä on meidän kaikkien otettava todella vakavasti. Jos tämä kasvu jatkuu myös tautitapauksissa, niin se uhkaa vakavasti meidän tehohoitoamme ja sitä, että ihmiset saavat hyvää hoitoa, jos he sairastuvat koronavirukseen.

Haluan myöskin sanoa kokoomuksen puolesta sen, että tämä ei edelleenkään ole hallitus—oppositio-kysymys, tämä on yhteinen haaste. Tämä on yhteinen haaste, jossa me ponnistelemme. Me odotamme hallitukselta, jolla on valta ja vastuu, johtovastuu tässä, että te tuotte hyviä esityksiä, ja me sitoudumme siihen, että ne nopeasti ja asiallisesti käsitellään eduskunnassa, arvioidaan niiden tarkoituksenmukaisuus ja riittävyys. Viime kädessä on kaikessa kysymys siitä, että me nyt vältämme ylimääräisiä kontakteja, ja vetoankin kaikkiin suomalaisiin, [Puhemies koputtaa] että kontaktit, kaikki ylimääräiset, [Puhemies koputtaa] jätetään pois, ja kysynkin pääministerin sijaiselta: eikö tämä ole se oleellinen asia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Saarikko.

16.15 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan lausua lämpimät kiitokset oppositiojohtaja Orpolle ja kokoomuksen eduskuntaryhmälle tästä tavasta, millä haluatte tunnistaa tämän haasteen olevan todellakin yhteinen. Niin kuin sanottua, meillä on paljon erilaisia näkemyksiä, meistä varmasti jokainen kansanedustaja on tämän päivän aikana saanut kansalaisten viestejä erilaisista huolista, erilaisia tarkentavia kysymyksiä, ja lupaan osaltani koko hallituksen puolesta, että me teemme parhaamme ja tuomme tänne ajantasaista, hyvää lainsäädäntöä, ja myöskin että viestimme suomalaisille olisi yhteinen.

On juuri näin: virus on erilainen, se leviää aggressiivisemmin, vauhdikkaammin, ja siksi olemme hyvin samanlaisessa tilanteessa kuin missä moni Euroopan maa on ollut jo aikai-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

semmin. Juuri nyt on toimittava, nyt viimeistään on toimittava, on toimittava myös ennakoidusti. Ja kun olemme viestineet tästä kolmen viikon sulun ajasta Suomessa, niin se on ravintolalainsäädäntöä, se on koulujen siirtymistä etäopetukseen yläkoulusta eteenpäin, [Puhemies koputtaa] mutta se on myös käyttäytymistä kaikilta meiltä, [Puhemies koputtaa] oman arjen muutosta siksi ajaksi vähintään — ja varmasti, valitettavasti, myös sen jälkeen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika! Edustaja Laiho.

16.16 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona on tullut rajojen yli Suomeen riittämättömien rajatoimien takia, ja sen takia aikaisemmin on jouduttu laittamaan lapset ja nuoret etäkouluun ja myöskin rajoittamaan harrastuksia, ja nyt taas he joutuvat tähän asemaan. Haluaisinkin kysyä: millä tavalla te tulette nyt varmistamaan sen, että lapset ja nuoret saavat sen riittävän tuen, mitä he tarvitsevat etäkouluaikana? Useat kunnat ovat ottaneet kouluterveydenhoitajia rokotustoimintaan, koska ei ole yksityisiltä hankittu niitä rokotuspalveluita. Nyt tarvittaisiin kaikki kouluterveydenhoitajat pysymään kouluissa tukemassa näitä lapsia ja nuoria, jotka tarvitsevat tukea. Ja kuten olemme nähneet myöskin, nuoret voivat huonosti. Me emme voi ohittaa tätä, emme edes poikkeustilanteessa. Mitä tulette antamaan tukea lapsille ja nuorille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saramo.

16.17 Opetusministeri Jussi Saramo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on vastannut lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajeeseen monin toimin. Viime keväänä tehtiin massiivinen tukipaketti, jonka myötä varhaiskasvatukseen kohdistettiin 14 miljoonaa, perusopetukseen 70 miljoonaa, lukioon 17 miljoonaa ja ammatilliseen koulutukseen 30 miljoonaa euroa. Näistä tukipaketeista on tullut valtavan hyvää palautetta kentältä, kun on voitu palkata sinne kuntiin, sinne kouluihin aikuisia, jotka ovat pystyneet paikkaamaan näitä oppimisvajeita ja auttamaan myös muunlaisissa ongelmissa.

Mutta on aivan totta, että pelkästään näitä ongelmia korjaamalla tästä ei selvitä vaan pitää päästä mahdollisimman nopeasti siihen tilanteeseen, että kaikki lapset ja nuoret voivat olla lähiopetuksessa. Tähän hallituksen nyt tekemät linjaukset tähtäävät, että tämän sulun jälkeen meillä on niin tiukat rajoitukset aikuisten kontakteille ja jatketaan niitä aikuisten rajoituksia, [Puhemies koputtaa] että lapset ja nuoret voivat elää normaalisti [Puhemies koputtaa] siellä kouluissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös omalta tontiltani haluan sanoa, että me saimme tänään nimenomaan niitä uusia resursseja lisätalousarviossa myöskin lasten ja nuorten palveluihin kohdistaa ja myös viime vuonna saimme lisätalousarviossa aika potin tähän samaan tarkoitukseen.

Mutta halusin vielä kommentoida edustaja Laihon argumenttia siitä, että koronavirus on täällä Suomessa nimenomaan sen takia, että se on päästetty rajojen yli. Tämä on ehkä hiukan suoraviivainen kanta. Totta kai korona tulee sieltä, mistä se on alun perin lähtenyt liikkeelle, ja kaikissa olosuhteissa me tulemme kamppailemaan maailmassa sen kanssa, että

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

koronavirus tulee olemaan silloinkin, kun Suomen kotoperäinen tilanne on parempi. Mutta on muistettava, että meidän haasteenamme on se, että ihmiset, jotka on ohjattu rajoilla karanteeniin, eivät ole karanteenissa pysyneet, ja tämä on vakava kysymys. Esimerkiksi meidän naapurimaassamme Eestissä juuri tällä hetkellä keskustellaan siitä, miksi näiden ihmisten karanteeni ei pidä, koska silloin tämä korona pääsee leviämään. Minä en haluaisi liian yksinkertaisia totuuksia kuitenkaan [Puhemies koputtaa] välittää kansalaisille totuutena.

2.2. Suullinen kysymys hybridistrategian ja viestinnän selkeyttämisestä (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 26/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

Keskustelu

16.19 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi kulkee jälleen kohti poikkeusoloja. Hallituksen hybridistrategia osoittautui, niin kuin odotettavissakin oli, hankalaksi, eikä sen avulla saatu estettyä koronan toisen aallon tuleamista. Lähes vuosi sitten monet meistä vetosivat koronan tukahduttamisstrategian puolesta ja tasavallan presidenttikin ehdotti valtakunnallisen koronanyrkin perustamista.

Parhaan asiantuntemuksen on oltava käytössä myös käytännön toimeenpanon, valtakunnallisten ohjeiden ja viestinnän osalta. Ohjeiden ja viestien on oltava selkeitä. Nyt kansalaisille on ollut epäselvää, mitä eri tahot tarkoittavat ja kenen ohjeita kuunnellaan. Samoin rokotuksesta ja sen etenemisestä on paljon epätietoisuutta. Huoli on yhteinen. Kysyisinkin asianosaisilta ministereiltä: miten hallitus aikoo tehostaa ja selkeyttää pandemian torjunnan strategiaa ja viestintää?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.20 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saanen olla kyllä eri mieltä siitä, onko Suomessa onnistuttu. Ajattelen, että me taidamme olla yksi niistä Euroopan maista, jotka ovat pystyneet tasapainottelemaan tässä vaikeassa tilanteessa, ja haluaisin kyllä puolustaa niitä toimia, joita tuolla terveysviranomaiset ovat aamusta yöhön tehneet. Kyllä tällä on ollut todella paljon vaikuttavuutta. Kun marraskuun puolivälistä alkoi tämä tilanne, siihen puututtiin saman tien. Suvantovaiheessa me... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: No niin, nyt joku laittoi ministerin mikrofonin pois päältä. — Nyt voitte jatkaa.

No niin, taisi olla sen verran kovaa asiaa, että haluttiin, että tämä vaiennetaan. — Haluan sanoa, että marraskuun puolivälistä, kun meillä ensimmäinen nousu tapahtui tämän suvantokesän jälkeen, meidän saimme näillä alueellisilla tiukoilla rajoitustoimilla tätä tilannetta hillittyä, me ollaan oltu 60:n ilmaantuvuudessa, kun silloin menttiin yli sadan. Nyt me

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

ollaan tilanteessa, että me näemme, että noin puolitoista viikkoa meillä on mennyt tässä maassa liian kovaa, ja nyt on jo reagoitu. Nimenomaan koko eduskunta antaa täällä tukeansa sille, että tehdään nopeasti jälleen nämä toimet, että tämä ei lähtisi lapasesta.

Ja nyt me nimenomaan toteutamme sitä hybridistrategiaa, siirrämme Suomen tasolle 2 ja otamme jo myöskin sieltä tasolta 3 ravitsemusliikkeitä koskevaa sääntelyä käyttöön, jotta tämä paketti olisi riittävän tiukka ja tehtäisiin tämä sulku niin, että jokainen suomalainen nyt osallistuu ja kolmen viikon päästä sitten päästetään lapset ja nuoret vähän vähemmälle. Sitten me aikuiset jatkamme.

Kyllä tässä on aika paljon tehty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.22 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta, edustaja Tanus, te olette siinä oikeassa, että tähän koronaan liittyy viestinnällisiä ongelmia. Yritän nyt kuvata, mihin se minusta erityisesti on liittynyt: On varmasti niin, että me olisimme voineet tehdä asioita paremmin, olla vielä suoraviivaisempia ja selkeämpiä, mutta yksi iso osa tätä on se, että me valittiin sellainen toimintatapa ja suunnitelma, että edetään alueellisen tautitilanteen mukaan. Ja se suunnitelma tehtiin erityisesti viime kesän suvantovaiheen jälkeen arvioidaksemme myös sitä, mikä suomalaisten henkinen kantti olisi kestää rajoituksia täysimääräisesti siellä, jossa tautitilanne on hyvä, koska totta kai rajoitukset pitää tehdä heikoimman alueen ehdoilla, sen alueen ehdoilla, jolla menee huonoimmin. Ja se on ollut omiaan lisäämään varmasti sekavuutta: Päijät-Hämeessä näin, Uudellamaalla näin, Länsi-Pohjassa näin. Mutta se on mahdollistanut myös sen, että olemme voineet elää väljempää, normaalimpaa arkea. Ja oli kysymyksessä alue mikä hyvänsä, tautitilanne mikä hyvänsä, suurin haasteemme on se, [Puhemies koputtaa] että vain noudatettu rajoitus merkitsee.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

16.23 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten me kaikki tiedämme, niin meillä on nyt menossa koulujen talvilomaviikot. Hiihtokeskuksiin suuntautuu varmasti paljon matkustajia ja on myöskin jo suuntautunut, ja tämä tietysti altistaa virukselle paitsi näitä matkailijoita itseänsä niin myöskin sitten kyseisen alueen asukkaita. Nämä matkailijat eivät välttämättä lähde hakeutumaan pienistä oireista paikallisiin terveyskeskuksiin tai lääkäriasemille, ja on hyvin huolestuttavaa, että on mahdollista, että nämä tartuntaketjut siellä vain laajenevat ja ei pystytä jäljittämään näitä tartuntoja, kun ihmiset eivät välttämättä edes tiedä, että he ovat viruksen kantajia. Olisiko mahdollista ohjeistaa näitä alueellisia terveysviranomaisia siihen, että siellä voitaisiin järjestää sellaisia paikalla olevia testauspisteitä tai vastaavia, jolloinka voitaisiin varmistaa, että kun nyt eletään niitä kaikkein, voisi sanoa, kriittisimpiä viikkoja, niin tänä aikana tämä tilanne ei pääsisi pahentumaan? Erityinen huoli on esimerkiksi juuri [Puhemies koputtaa] näistä alueista, sanotaan nyt vaikka Lappi ja Itä-Suomi, missä tällä hetkellä on paljon matkailijoita.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kysymys on erittäin hyvä ja aiheellinen, ja uskallan kai tässä paljastaa, että esititte sen minulle jo tuossa puolitoista tuntia sitten. Kahdesta meidän suurimmasta matkailukeskuksesta vasta toiseen ehdin ottamaan yhteyttä, joten tämä työ on vielä vähän kesken.

Haluan sanoa, että meillä on esimerkiksi Lapin sairaanhoitopiirissä hyvin pienilläkin paikkakunnilla nyt tämä testaus juuri tämän takia, mutta siinä, että tuotaisiin se vielä vaikka sieltä Kittilän terveysasemalta aivan siihen kylänraitin keskusta, voisi olla logiikkaa nimenomaan nyt, kun siellä on näin paljon ihmisiä.

Haluan korostaa, että Lapissa on todella paljon suomalaisia tällä hetkellä muilta alueilta, ja siinä, minkä me näemme Lapin ilmaantuvuutena, me näemme vain sen ilmaantuvuuden, joka siinä Lapin väestöpohjassa on sairastuvuutta, ja se menee nyt yli 50:n per 100 000 per kaksi viikkoa — se on hyvin huolestuttavaa. Tämä on leviämässä Lapissa nyt väestöpohjaan, ja sen takia on arvioitu jopa, että kolmannes niistä tartunnoista, jotka siellä ovat, [Puhemies koputtaa] sijoittuu sitten kotipaikkarekisteriin muualle, ja sen takia meidän täytyy ottaa tämä Lapin tilanne vakavasti.

2.3. Suullinen kysymys koulujen tukipalveluista koronakriisin jälkeen (Kim Berg sd)

Suullinen kysymys SKT 27/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

Keskustelu

16.26 Kim Berg sd: Arvoisa rouva puhemies! OAJ totesi tänään, että koronasulun takia kaikkia opetussuunnitelman tavoitteita ei tulla saavuttamaan ja että oppilaisiin ei välttämättä saada edes yhteyttä etäopetuksen aikana. Rajoitusten vaikutukset näkyvät myös nuorissa sukupolvissa vielä pitkään sen jälkeen, kun virus häviää. Nyt jos koskaan tarvitaan resursseja kouluterveydenhuoltoon sekä kuraattori- että mielenterveyspalveluihin. Opetusministeri Saramo, kuinka hallitus aikoo järjestää kriisin jälkihoidon ja varmistaa kaikille nuorille ympäri Suomen riittävät tukipalvelut kouluissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saramo.

16.26 Opetusministeri Jussi Saramo (vastauspuheenvuoro): Kiitos erinomaisesta kysymyksestä.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä etäopiskelulla todella on suuria haitallisia vaikutuksia paitsi siihen oppimiseen, niin ihan mielenterveyteen, yleiseen hyvinvointiin, ja sen takia lähdetään siitä, että etäopiskelujaksot pitää pitää niin lyhyinä kuin ikinä mahdollista. Kuitenkin minä tässä aiemmin jo kerroin, että monenlaisia rahoituslähteitä on kunnille annettu, jotta niitä kuoppia saadaan täytettyä. Rahoja on käytetty opettajien palkkaukseen, pienryhmätyöskentelyyn, tukiopetukseen, moneen muuhun. Mutta sitten on tärkeää myös tämä pysyvä tuki. Hallitus antaa mitoituksen ja rahoituksen kunnille koulukuraattoreihin ja koulupsykologeihin. Meillä on monenlaista, esimerkiksi tämä sitouttava kouluyhteistyö, jossa

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

tarkoitus on palkata kouluihin muunlaisia aikuisia, esimerkiksi nuorisotyöntekijöitä, monenlaisia, jotka voivat auttaa sitten näissä kiusaamisongelmissa, kaikenlaisessa työssä, mitä siellä koulussa tehdään, joten valitettavasti tämä ei ilman rahaa [Puhemies koputtaa] hoidu. Mutta me olemme antaneet kunnille, ja olemme antamassa lisää, [Puhemies koputtaa] rahaa, jolla voidaan palkata lisää aikuisia.

2.4. Suullinen kysymys koronarokotuksista (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 28/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.28 **Harry Harkimo liik:** [Puhuja ei saa mikrofonia auki]

Puhemies Anu Vehviläinen: Saatteko mikrofonin laitettua päälle?

En saa. [Toinen edustaja auttaa mikrofonin avaamisessa] — No niin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Naapuriapu paras apu.

Joo, naapuri on parempi. — Arvoisa rouva puhemies! Rokotuksia on tullut Suomeen noin 600 000, vähän yli, ja niitä on annettu vain vähän yli 300 000. Mistä tämä johtuu? Onko rokotuksien antamisissa joku ongelma? Mitä tapahtuu sitten, jos niitä rokotuksia tulee vielä enemmän? Onko siihen varauduttu, ja onko se järjestetty jotenkin tulevaisuudessa? Voimmehan toivoa, että joskus rokotuksia tulisi Suomeen vähän enemmän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.29 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on kurjaa, tämä rokotetilanne tällä hetkellä. Näitte varmasti eilen AstraZenecan ilmoitukset, jotka julkisuuteen tulivat. Tällä hetkellä meillä on menossa Eurooppa-neuvosto, jossa pääministeri edustaa Suomea, ja kaikkien päämiesten huulilla on tämä keskustelu, minkä takia nämä EU:n hankkimat rokotteet, jotka meille on sillä jakoosuudella luvattu, joka on tilattu, eivät sitten tule näiltä myyntiluvallisilta valmistajilta: tuotanto-ongelmien vuoksi sekä näiden erien pienuuden vuoksi monista syistä, myöskin siitä syystä, että näitä EU-rokotteita ei ole vain haluttu tässä aikataulussa toteuttaa. Olemme käyneet myös keskustelun siitä, onko niin, että niitä muualle sitten jaetaan tämän alueen ulkopuolelle.

No, haasteeksi tulee sitten se, pystytäänkö täällä kotimaassa tähän tahtiin. Me olemme korostaneet sitä, että nyt nopeasti on toimittava. Kun rokote-erä tulee maahan, [Puhemies koputtaa] noin satatuhatta viikossa, se laitetaan saman tien. [Puhemies koputtaa] Ja nyt ollaan suurin piirtein siinä tahdissa.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

2.5. Suullinen kysymys suunnitelmasta koronakriisin jälkeiseen aikaan (Tuomas Kettunen kesk)

Suullinen kysymys SKT 29/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen.

Keskustelu

16.30 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt erittäin vaikeita mutta pakollisia päätöksiä koronaepidemian hillitsemiseksi. Ne iskevät moneen, mutta ne on tehty ihmishenkien suojelemiseksi. Me suomalaiset tarvitsemme nyt yksituumaisuutta ja yhteen hiileen puhaltamista taistelussa koronaa vastaan. Meidän on nyt jaksettava, jotta viimeistään kesällä voimme jo hengittää vapaammin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oletko varma?]

Koronarokotukset ovat avainasemassa tästä kriisistä selviämisessä. On oleellisen tärkeää, että saamme Suomessa rokotekattavuutta ylöspäin. Hallitus tekee kaikkensa, että saamme Suomeen entistä enemmän rokotteita, ja paljon on jo tehtykin, sillä Suomi on rokotanut toiseksi eniten kansalaisiaan EU-maista. Se luo uskoa valoisampaan tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Koronarajoitukset alkavat jo väsyttää monia. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme näkymää valoisampaan huomiseen, ja siksi kysynkin pääministerin sijaiselta: [Puhemies koputtaa] onko hallitus tehnyt suunnitelmaa polusta [Puhemies: Kysymys! — Oikealta: Ohhoh!] ulos tästä kriisistä? Ja vielä, puhemies, toinen kysymys: onko hallituksella tulevaisuussuunnitelmaa [Puhemies: Aika!] koronan jälkeiseen aikaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.31 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä viitattiin kesään. Nyt ollaan helmikuun lopulla. Muutama kuukausi aikaa. Mitä kesästä pitäisi ajatella? Kannattaa seurata ja kannattaa toimia kolmen asian puolesta. Niistä ensimmäinen on rokotteet, joissa, aivan kuten ministeri Kiuru sanoi, riittää perattavaa EU-pöydissä siinä, miten ja millä tolalla asiat ovat. Yllättävää kyllä, ikään kuin kansalliseen keskusteluamme vedoten, vähän niin kuin vääristä mielikuvista poiketen Suomessa rokotustilanne on hyvä moneen muuhun EU-maahan verrattuna, mutta kaikkiaan rokotteita on liian vähän. Toinen seurattava asia on tietenkin se, saako tämä tauti myös hyvän kausivaihtelumuodon, niin kuin viime kesänä tapahtui. Ja kolmas seurattava asia, jonka eteen jokainen meistä voi tehdä, on tietysti se, miten paljon nämä nyt voimaan laitettavat tiukemmat rajoitukset merkitsevät suomalaisille, sitoudutaanko niiden noudattamiseen. Jos näissä kolmessa asiassa onnistutaan, [Puhemies koputtaa] kesä todella näyttää valoisammalta, ja suunnitelmat on tehty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

16.32 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kesä todella sillä tavalla näyttää valoisammalta, kun maailmalta tulee uutisia, kuten vaikkapa tämä eilinen uutinen siitä, että Pfizerin koronarokote osoittautui yli miljoonan ihmisen tutkimuksessa 94-prosenttisen tehokkaaksi. Tämä on tietenkin nyt paras käytettävissä oleva tieto siitä, ja se antaa ymmärtää, että kyllä meillä Suomessakin lähimmän puolen vuoden sisällä päästään pois tästä painajaisesta, jonka läpi olemme kansakuntana joutuneet nyt vaeltamaan.

Jatkaisin oikeastaan tässä edellä esitettyyn hyvään kysymykseen: Onko hallituksella nyt tarkoitus tehdä sitten joitain päätöksiä, jotka antavat selviä askelmerkkejä vaikkapa työllisyyden kannalta todella tärkeälle toimialalle matkailulle? Milloin Suomeen pääsee? Mitkä ovat esimerkiksi meidän oman rokotusasteemme raja-arvot tähän kysymykseen, tai miten vaikkapa lähtömaassa pitää olla rokotettuna ihmisiä, jotta Suomeen voi matkustaa? Tämä on esimerkiksi pelkästään Lapissa miljardin euron kysymys. Tuhansien ihmisten toimeentulo on siinä kyseessä, [Puhemies koputtaa] joten tähän toivotaan nyt selviä vastauksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.34 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu kuvastaa hyvin sitä, että me elämme kahta aikaa: yhtä aikaa valmistaudumme siihen, että esitämme poikkeusoloihin siirtymistä juuri nyt tapahtuvan tilanteen vuoksi, ja samalla valmistaudumme parempaa aikaa kohti.

Muutamia konkreettisia vastauksia edustaja Auton hyvään kysymykseen. Esimerkiksi tapahtuma-alalle, josta viime viikolla täällä käytiin hyvä keskustelu, sen laajalle sektorille on valmisteltu askelmerkit terveysturvalliseen avaamiseen. Sama koskee harrastustoimintaa, jossa erittäin hienosti eri puolilla Suomea on onnistuttu niitä jo noudattamaan vaikkapa lasten harrastuksissa. Ja sitten on laajempi ikään kuin tulevaisuusnäky kaikesta avaamisesta, ikään kuin ulospäässysuunnitelma Suomelle. Sitä niin ikään valmistellaan hallituksen sisällä parhaillaan. Juuri nyt tällä viikolla olemme keskittyneet tietenkin tämän akuutin tilanteen haltuunottoon, mutta lähiviikkoina se tuodaan pöydällemme, ja mielellään käydään siitäkin yhdessä keskustelua. Sellainen suunnitelma pitää olla, ja yksi askel [Puhemies koputtaa] tietysti on puoliväliriihi, kun katsomme talouden tulevaisuutta.

2.6. Suullinen kysymys lähityötä tekevien suojaamisesta (Anna Kontula vas)

Suullinen kysymys SKT 30/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kontula.

Keskustelu

16.35 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä työpaikat ovat merkittäviä tartuntalähteitä. Viime aikoina on purettu eritoten telakoiden ja rakennustyömaiden koronaryppäitä. Osin näiden alojen korostumista selittää, että niillä on tyypillisesti paljon reissutyöntekijöitä, jotka asuvat ahtaissa tilapäismajoituksissa. Mutta eivät asiat itse työpaikoilakaan kaikkialla ole kunnossa, vaan turvatoimien taso vaihtelee melkoisesti. Eilen uutisoi-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

tiin vantaalaisesta rakennustyömaasta, jossa työntekijöitä oli kirjallisesti kehoitettu vastaamaan terveysviranomaisten kysymyksiin totuuden vierestä.

Koronasulussakaan ei kaikkea voi sulkea. Satojatuhansia ihmisiä tarvitaan joka päivä pyörittämään yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Kysynkin hallitukselta: millaisin toimin suojataan niitä ihmisiä, jotka eivät voi jäädä etätöihin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Pekonen.

16.36 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että tämä uutinen ohjeesta, johon edustaja Kontula viittaa, todella järkytti minua. Ei ole kenenkään etu, että työntekijöitä kehoitetaan valehtelemaan viranomaisille — ei todellakaan kenenkään: ei työntekijän, ei hänen kollegoidensa eikä työnantajankaan etu. Nämä työpaikat, joilla tehdään lähitöitä, ovat todella kriittisissä vaiheissa, ja selvästi kaikki työnantajat eivät ole ottaneet riittävän vakavasti velvollisuuttaan varmistaa, että työ on työntekijöilleen terveellistä ja myöskin turvallista.

Me tulemme nyt selvittämään, onko työsuojeluviranomaisten toimivaltuuksia mahdollista laajentaa tartuntojen ennaltaehkäisemiseksi työpaikoilla, mutta haluan myöskin muistuttaa, että jo nyt tartuntatautilääkäri voi asettaa karanteeniin kaikki ne henkilöt työpaikoilla, joiden voidaan perustellusti epäillä olevan altistuneita, ja näin saada sitten myöskin [Puhemies koputtaa] tartuntaketjuja siellä työpaikoilla katkaistua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Reijonen.

16.37 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Korona tulee jättämään ison lommon tähän aikakauteen, mutta se jättää ison lommon myös tulevaisuuteen. Korona vaikuttaa joka kodissa, kaikissa kodeissa. Hallituksella on paljon omia suunnitelmia hallitusohjelmassa. Siellä on muun muassa tällainen henkilötunnusuudistus, joka vaikuttaa jokaiseen ihmiseen ja on melko kallis uudistus. Oletteko valmis lykkäämään tätä, koska korona kuitenkin tarvitsee aika paljon rahoitusta? Samoin tämä sote-uudistus on myös aika iso asia, ja sitä aika tiukalla aikataululla nyt yritetään viedä läpi. Oletteko valmis lykkäämään näitä uudistuksia tällä koronan varjolla, että saataisiin sitä rahaa sinne koronaan ennemmin?

Kokisin, että olisi ihan tärkeätä miettiä näitäkin asioita, ja toivoisin, että kun tällainen kriisi seuraavan kerran Suomeen tulee, niin heti mietitään, kuka on vastuuministeri. Nythän, kun tämä kriisi tuli, niin meillä ei ollut semmoista vastuuministeriä nimettynä. Aina-kin seuraavan kerran, kun tulee joku kriisi, [Puhemies koputtaa] niin toivon, että se nimitetään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.38 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko maan hallituksella on yleisvastuu Suomesta, ja kyllä jokaiselle asialle on vastuullinen tästä joukosta löytynyt.

Sinänsä kiinnitätte huomiota, edustaja, ihan oikeaan asiaan, että samaan aikaan, kun on hoidettu tätä hyvin vaativaa kriisiä, jossa kukaan meistä ei koskaan ennen ole ollut ja on paljon pitänyt taikoa tyhjästä ratkaisuja ihmisten ja kansakunnan parhaaksi, myös sen ta-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

louden parhaaksi, on kaikkea sitä hallitusohjelmassa sovittua kuitenkin yritetty viedä samalla eteenpäin. Ja minä olen hyvin ylpeä siitä, että yhteistyössä eduskunnassa ja eduskunnan kanssa monia suuria uudistuksia on viety eteenpäin, kuten vaikkapa oppivelvollisuuden pidentämistä tai sitä teidänkin mainitsemaanne sote-uudistusta, jota täällä parhaillaan käsitellään. Luulen, että aika moni, joka on ollut tekemisissä tämän koronan sote-puolen johtamisen kanssa, olisi toivonut sen uudistuksen olevan voimassa jo nyt. Tämän kaiken johtaminen olisi ollut huomattavasti helpompaa — ei 300 kuntaan vaan noin pariinkymmeneseen [Puhemies koputtaa] hyvinvointialueeseen, maakuntaan. Uudistus tullaan viemään läpi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmin edustaja Tanus kysyi tästä viestinnästä. Kun me oikeasti pysähdymme tähän hetkeen, niin meillä on viisi eri toimijaa tartuntatautilain toteuttajina: kunnat, sairaanhoitopiirit, sitten siellä on avit ja sen lisäksi THL ja sosiaali- ja terveysministeriö. Siinä on aika viisikko jo yksistään. Ja sitten kun otetaan huomioon, että yksistään näitä kuntia ja kuntayhtymiä on 195, 195 toimijaa tässä maassa, niin ei ole mikään ihme, että aika moniäänistä on meno silloin, kun johtovastuu on kentällä, niin kuin se tällä hetkellä on, ja sen takia itse olen sitä mieltä, että suurin virhe tässä ajassa olisi katsoa vähän liian lähelle. Liian lähelle ei tule tällaisessa kriisissä katsoa. Me ollaan opittu tästä kriisistä se, että hampaat irvessä, kuulkaa, siinä 24/7:ssä on löydettävä vielä nekin tunnit, että tämä sote-uudistus saadaan nyt läpi — tämä on näin.

Mitä tulee tähän vastuuministerilogiikkaan, niin on sanottava teille, että minä pidän sitä todella epäinhimillisenä, että ajatellaan, [Puhemies koputtaa] että yksi ihminen vastaisi tästä kriisistä, vaikka minut mielellään vastuuministeriksi mielletäänkin. [Sari Sarkomaa: Entä ne työllisyystoimet?] Semmoisia hartialeveyksiä ei ole kenelläkään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edelleenkin muistutan tästä minuutin aikarajasta.

2.7. Suullinen kysymys oppilashuollon resursseista (Outi Alanko-Kahiluoto vihr)

Suullinen kysymys SKT 31/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten seuraavaksi edustaja Alanko-Kahiluoto.

Keskustelu

16.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Nuorten pahoinvointi on korona-kriisin aikana kasvanut. Viime maaliskuun jälkeen toisen asteen opiskelijat ovat olleet enemmän etäopetuksessa kuin oppilaitoksissa. Yksinäisyys ja masennus ovat lisääntyneet, kriisin pitkittyminen väsyttää. Helsingissä yli tuhat nuorta keskeytti ammatillisen koulutuksen opintonsa viime vuonna. Opiskelijoiden keskuudessa toivottomuus on lisääntynyt. Kysynkin ministeri Saramolta: Miten hallitus pitää huolta koululaisista ja opiskelijoista tänä vaikeana aikana? Kuinka oppilashuollon voimavarat saadaan riittämään, ja kuinka

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

varmistamme etenkin sen, ettei kaikista heikoimmassa asemassa olevia nuoria jätetä ilman tukea tänä vaikeana aikana?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saramo.

16.42 **Opetusministeri Jussi Saramo** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos myös erinomaisesta kysymyksestä. Tänään on itse asiassa hyväksytty valtioneuvoston istunnossa lisätalousarvioesitys, joka tuo ammatilliseen koulutukseen 17,5 miljoonan euron lisätuen, jolla sitten paikataan näitä oppimisaikkoja, joista tässä aiemmin on jo puhuttu, ja pidän kyllä selvänä, valitettavasti, että myös muille koulutusasteille tarvitaan lisää tukea. Aiemmin kerroin tässä jo, mitä viime vuonna päätettiin, ja ne rahat ovat vielä tänä keväänä käytössä, joten sen takia tällä hetkellä sitä työtä pystytään tekemään.

Mutta niin kauan kuin ne nuoret ovat siellä kotona etänä, valitettavasti mikään raha ei riitä, kun heihin ei saada yhteyttä ja ei pystytä sitä apua toimittamaan kunnolla perille. Sen takia tämä hallitus on nyt sitoutunut siihen ja nuorille on lähetetty nyt viesti, että tämän sulun jälkeen löydetään riittävän tiukat toimet aina aikuisille eikä nuoria enää laiteta takaisin sinne etäopetukseen, vaan kaikki pääsevät [Puhemies koputtaa] siihen kouluyhteisöön mukaan.

2.8. Suullinen kysymys lapsiin ja nuoriin kohdistuvista rajoituksista (Sandra Bergqvist r)

Suullinen kysymys SKT 32/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Bergqvist.

Keskustelu

16.43 **Sandra Bergqvist r:** Arvoisa puhemies! 20-luvun nuorten elämä jää historiaan. Koulu on ollut etäkoulua, kavereiden tapaamista on täytynyt rajoittaa, ja harrastukset ovat paussilla.

Ärade talman! Regeringen meddelade i dag att grundskolans övre årskurser och andra stadiet bör övergå till distansundervisning. Också hobbyverksamheten begränsas. Samtidigt berättade regeringen att efter denna treveckorsperiod är målsättningen att inga restriktioner längre riktas mot barn och unga.

Hallitus kertoi tänään, että tämän kolmen viikon jakson jälkeen tavoitteena on, että rajoituksia ei enää tulla kohdistamaan lapsiin ja nuoriin. Toisin sanoen, jos tulevaisuudessa täytyy tehdä rajoituksia, niin lähtökohtana on se, että ne kohdistuvat vain aikuisiin. Ministerit Saarikko ja Saramo: Miten nuorten tulee suhtautua näihin rajoituksiin? Voimmeko valaa uskoa tulevaan, että jos te nuoret nyt jaksatte sinnitellä vielä tämän kolme viikkoa, niin sen jälkeen arjesta tulee helpompaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja ministeri Saramo.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

16.44 Opetusministeri Jussi Saramo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosi on todella valtavan pitkä aika nuoren elämässä, ja tässä todella on nyt erilaisia rajoitustoimia ollut jo vuoden ajan. Ja erityisesti todella siellä toisella asteella, lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa, niitä on ollut — sen lisäksi, että on tullut vielä harrastusrajoitteita. Tämä hallitus todella on nyt luvannut sen, että nuorten harteille laitettu taakka loppuu tämän sulun jälkeen.

Mutta olen myös tänään viestittänyt sinne paikalliselle tasolle, että ennen kuin tämä sulku alkaa, niin olisi todella tärkeätä toisella asteella vielä palata lähiopetukseen siellä, missä se on mahdollista, koska on todella tärkeää, että kaikki lapset ja nuoret myös tavataan ennen kuin tämä sulku alkaa ja saadaan mahdollisimman hyvä lähtö siihen, että sekä sitä opetusta mutta myös sitten sitä muuta hyvinvointia voidaan vahvistaa. Ja kyllä minä olen myös sitä mieltä, että se tieto siitä, että ne sulut loppuvat tähän, [Puhemies koputtaa] varmasti tuo valoa kaikkien näiden nuorten elämään. [Puhemies koputtaa] Tässä vaiheessa se epätietoisuus on ollut ehkä kaikkein kamalinta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys terveydenhuollon yhtiöiden toiminnan turvaamisesta (Pauli Kiuru kok)

Suullinen kysymys SKT 33/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Kiuru, Pauli.

Keskustelu

16.46 Pauli Kiuru kok: [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna — Elina Lepomäki tulee avaamaan Kiurun mikrofonin]

Puhemies Anu Vehviläinen: Naapuriapu jälleen paras apu, olkaa hyvä.

No niin, puolueen varapuheenjohtaja auttaa. Otetaan uudestaan. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Pirkanmaalaisen Sydänsairaalan, Tekonivelsairaala Coxan sekä Fimlabin toiminta vaarantuu sote-lakien seurauksena. Hoitotulokset ovat erinomaisia, potilaat ja henkilöstö ovat tyytyväisiä, jonoja ei ole. 18 maakunnan kansanedustajaa puolusti Aamulehdessä Pirkanmaan helmiä ja vaati sote-esityksen muuttamista. Tiistaina pääministeri Marin otti Pirkanmaan sosialidemokraattien mukana kantaa sote-esitykseen. Tiedotteessa vaadittiin yhtiöiden tulevaisuuden turvaamista. Pääministeri käytännössä siis vastustaa kansanedustajana hallituksensa omaa esitystä. [Vasemmalta: Ei todella!] Arvoisa rouva puhemies! Kysyn ministeri Kiurulta: miten hallitus aikoo varmistaa sen, että Sydänsairaalan, Tekonivelsairaala Coxan ja Fimlabin kaltaiset yhtiöt voivat jatkossakin toimia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin vaikea asia [Ilkka Kanerva: Miksi?] ja hyvin vaikeaa laittaa minuuttiin. Mutta totean sen, että meidän lähtökohtanamme on se, että me saisimme nämä nimenomaiset hyvät käytännöt säilymään täällä julkisen sektorin toimintana, mutta se pitää tehdä sillä tavalla kuin perustuslakivaliokunta on aikaisemmin linjannut. Ja tältä osin haasteeksi tulee se, millä tavalla nämä yhtiöt ovat sitten julkisen vallan piirissä ja toteuttavat julkista valtaa niillä reunaraameilla, jotka perustuslakivaliokunta on antanut. Tältä osin meidän lähtökohtanamme nimenomaan — ainakin omana lähtökohtanani ja luulen, että koko eduskunnan lähtökohtana — on se, että me saamme aikaan prosessin ja ne reunaramit niin, että nämä yhtiöiden toiminnot voidaan säilyttää.

Sitten on eri asia se, tarvitseeko tehdä joitakin muutoksia, jotta tämä kaikki on mahdollista. Ja ne muutokset, jotka ehkä joudutaan tekemään, eivät voi olla sitä kokoluokkaa, josta julkisuudessa on peloteltu. Sen sijaan haluan sanoa, että se ei käy, että Sydänsairaala toimisi toisen hyvinvointialueen alueella ja sieltä kalastelisi [Puhemies koputtaa] näitä asiakkaita, koska se vaarantaa viime kädessä tämän alueen toiminnan ja se ei käy. [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat tästä esittää lisäkysymyksen, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Seuraavaksi edustaja Kiuru, Pauli.

16.48 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä perustuslakiasia liittyy viime vaalikauteen ja niihin lausuntoihin. Nyt on uusi hallituksen esitys. [Vasemmalta: Ei, ei se noin mene!]

Pirkanmaan kansanedustajat ja yhtiöt ovat olleet aktiivisia ongelmien nostamisessa esiin, ja myös Tampereen kaupunki on ollut pormestarinsa Lylyn johdolla aktiivinen. Olette saanut arvokasta informaatiota ja palautetta. Olette kuitenkin jättänyt nämä huolet kuulematta, ja olette tuonut eduskuntaan lakiesityksen, joka vaarantaa Sydänsairaalan, Tekonivelsairaala Coxan ja Fimlabin toiminnan. Tietävästi ette ole edes vierailut koskaan näissä yksiköissä. Vierailuanne odotetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kysyn ministeri Kiurulta: miksi ette kuullut kansanedustajien, yhtiöiden ja Tampereen huolestuneita viestejä asiassa vaan toitte eduskuntaan soteesityksen, jolla toiminta vaarantuu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.49 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pysähdytään nyt, edustaja Kiuru, hiukan siihen, minkälaisia väitteitä te äsken totesitte. Te äsken väititte esimerkiksi, että en olisi kuullut, minkälaisia väitteitä tässä on esitetty, ja hakenut niille todellisuuspohjaa. Esimerkiksi luin lauantaina — muistaakseni se oli lauantain, viikonlopun lehti Pirkanmaalla — että oli hyvin suuri huoli siitä, että Fimlabin toiminta kokonaan loppuisi Pirkanmaalla. Olin hyvin järkyttynyt tästä ja soitin Lauri Lylylle, pormestarille, ja kerran toisensa jälkeen kerroin Pirkanmaan edunvalvojille, että näin ei ole tulossa tapahtumaan. Mutta siitä kuitenkin on käyty kuukausia keskustelua, että tämä huhu pitäisi paikkansa, ja jälleen kerran oikaisin tämän tiedon ja teen sen nyt myös tässä: tukipalveluiden osalta tällaista vaaraa ei ole, ja nyt te ette ottanut sitä tässä

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

esiin, joten siltä osin maailmassa tapahtuu hyviä ja merkittäviäkin uudistuksia siinä, että uskotaan sentään se, mitä yritetään tehdä. Me yritämme täällä pitää huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että nämä toiminnot voisivat säilyä osana julkista sektoria, [Puhemies koputtaa] ja sillä liikkeellä me olemme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ikonen. [Paavo Arhinmäki: Käydäänkö täällä Tampereen pormestarikampanjaa?]

16.51 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi suuri kysymys tietysti tässä hetkessä, kun me olemme kriisin keskellä, on se, onko nyt oikea hetki viedä tällaista massiivista hallinnon uudistusta eteenpäin ja kiinnittää sote-ihmisten työpanos tähän. [Antti Kurvisen välihuuto] Nyt kaikki panos tarvitaan tänne kriisin hoitoon. [Paavo Arhinmäki: Kymmenen vuotta on huudeltu kokoomuksesta sote-uudistusta ja nyt sitä jarrutetaan!]

Mutta kun tässä kysyttiin ja tartuttiin näihin yhtiöihin, niin jatkan siitä.

Miksi tämä uudistus uhkaa näitä yhtiöitä? Siksi, että ne ovat yhtiömuotoisia, ja yksi keskeinen kysymys siellä jatkumisessa on virkalääkärivaatimus. Jatkossa vain virkasuhteessa oleva lääkäri voisi tutkia potilaan, päättää diagnoosista, tehdä hoidontarpeen arvion ja päättää hoitoratkaisuista. Eli jatkossa jokainen yksityisellä toimiva lääkäri tarvitsisi päällystakikseen virassa olevan maakuntalääkärin tekemiä päätöksiä. Tämä jos jokin on puhutaan ideologista, eikä sillä ole mitään tekemistä hyvän ja tehokkaan potilaiden hoitamisen kanssa. Päinvastoin, se luo uuden byrokratian kerroksen.

Arvoisa puhemies! Kysynkin: Mitä järkeä tässä virkalääkäreiden päällystakkimallissa on? [Puhemies koputtaa] Arvoisa hallitus, ettekö te luota lääkäreiden etiikkaan? [Antti Kurvinen: Kokoomus jarruttaa sote-uudistusta aina!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän tämän aluepoliittisen merkityksen, koska tässä pirkanmaalaiset kansanedustajat, molemmat, huolehtivat oman alueensa tärkeistä kysymyksistä, mutta niin kuin totesin jo äsken, Sydänsairaala ei voi vaarantaa toisen hyvinvointialueen kanto-kykyä sillä, että toimitaan toisen alueella, jos ei siellä haluta, että sinne tulee kutsumattomia vieraita. Tämä on vain yksimerkki tämän keskustelun eri kulmista, jotka ovat tässä Coxa ja Sydänsairaala -kysymyksessä esillä.

Yksi kysymys on se, mitä tarkoittaa julkisen vallan käyttö. Me emme lähteneet näihin eriin niin, että me emme olisi kysyneet jälleen kerran uudelleen, ovatko perustuslakivaliokunnan kannat sellaisia, että niitten pohjalta mennään näiden tunnettujen oikeusoppineiden taholta, jotka ovat näitä kantoja käyneet omalta osaltaan kertomassa perustuslakivaliokunnassa. Arvioimme tätä tilannetta myös tämän julkisen vallan käytön näkökulmasta.

Kysymys on siis siitä, että diagnoosin voi kyllä tehdä kuka tahansa lääkäri, niin kuin aina, kun ihminen tulee hoitoon, se tehdään. Kysymys siitä, [Puhemies koputtaa] kuka voi päättää yhteiskunnan resurssien käyttämisestä, [Puhemies koputtaa] voidaanko se tehdä muuta kuin julkista valtaa käyttämällä, [Puhemies: Aika!] mistä voi valittaa — tässä tapauksessa on lähdetty siitä, että ei.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vartiainen.

16.53 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tässä perustuslaista ole kysymys, se on käynyt asiantuntijoiden lausunnoista kyllä selvästi ilmi, [Paavo Arhinmäki: Suurin perustuslain asiantuntija Vartiainen!] eikä tämä niin vaikea kysymys ole. Huonoksi sääntelyksi sanovat tutkijat sellaista sääntelyä, jossa joudutaan korjaamaan huonojen uudistusten vaikutuksia erilaisilla uusilla säännöillä ja sekamelskalla, ja siitähän tässä nyt on kysymys. Kun havaitsette, millainen tämän sote-uudistuksen seuraus on jossain, missä teillä on omia kannattajia, niin ette te sen kanssa haluakaan elää, ja nyt te sanotte, ministeri Kiuru, että nämä voidaan säilyttää. Ehkä te jonkin kommervenkin keksitte, mutta ymmärrätekö, että te samalla tuhoatte mahdollisuuden kaikilta tulevaisuuden vastaavilta, Sydänsairaalalta, Coxalta, Fimlabilta? Te tuhoatte mahdollisuuden, heikennätte sitä, että tulisi uusia innovatiivisia ratkaisuja toimialalla, joka on tulevaisuuden toimiala. [Puhemies koputtaa] Kysynkin, ministeri Lintilä, miksi olette halukas vaikeuttamaan [Puhemies koputtaa] yhden tulevaisuuden avaintoimialan [Puhemies: Aika!] kehittymistä Suomessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.54 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sote-kokonaisuus on tietysti kuntatalouden kannalta äärimmäisen tärkeä, ja uskon ja luotan siihen, että pitkään — taitaa olla 15 vuotta, mitä kaikkiaan on sote-uudistusta tehty — tässä tilanteessa on ne eri muodot arvioitu. Totta kai täytyy huomioida myös se, että myös jatkossa voi olla yksityistä toimintaa, ja se on varmasti sellainen, jota täytyy käsitellä vielä tämän sote-käsittelyn aikana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

16.55 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisessa oikeuskäytännössä yhtiö on aina yhtiö riippumatta siitä, ketkä omistavat yhtiön tai onko kysymyksessä esimerkiksi osuuskunta, säätiö, ammatinharjoittaja tai muu — ne rinnastetaan meidän oikeuskäytännössämme niiden saamien etujen ja myös niihin liittyvien riskien kautta toisiinsa. Nyt me olemme tehneet kaikkemme, ja yrityksemme on se, että nämä erinomaiset yhtiöt, nämä julkisen sektorin omistamat yhtiöt, joista nyt erityisesti kokoomus tuntuu pitävän huolta ja joita itse arvostan erittäin suuresti, mutta joita nyt jostain syystä Suomen yrittäjät ovat alkaneet arvostella siitä, että niitä kohdeltaisiin erilaisella tavalla kuin muita yrityksiä, mihin äskeinen edustaja Vartiaisenkin puheenvuoro vähän viittasi... Olemme hakeneet ratkaisun, jossa pienellä julkisen vallan osuudella näiden yhtiöiden sisällä ne aidosti olisivat osa julkista terveydenhuoltojärjestelmää ja voisivat tehdä sitä hyvää, mitä ne tällä hetkellä tekevät. Kysynkin ministeri Kiurulta: onko tämä tulkintani [Puhemies koputtaa] tämän sote-esityksen perusteluista, joista olen sen lukenut, [Puhemies koputtaa] oikea?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, edustaja Lindén on aivan oikeassa, ja olette varmasti harjoitelleet tätä kysymystä jo siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa tämä ratkaisun paikka sitten perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen tulee olemaan. Me joudumme nyt päättämään Suomessa, mitä tarkoittaa se, että hyvinvointialue pitää piuhoja käsissään. Voiko Suomessa olla esimerkiksi semmoista hyvinvointialuetta, joka koko toimintansa ulkoistaisi omalle yhtiölleen, pois sen demokratian piiristä, joka siellä olisi, järjestäisi esimerkiksi nämä palvelut isoissa kokonaisuuksissa monien muiden hyvinvointialueiden kanssa? Me olemme tällä hetkellä tilanteessa, jossa meillä näitä hyvinvointialueita on pitkälti kolmattakymmentä, ja kysymys on siis siitä, onko sellainen hyvinvointialue omavarainen, missä tämä kaikki voitaisiin tehdä. Kyllä me joudumme sitten myös kohtelemaan näitä yrityksiä samalla tavalla, ja haasteeksi tulee sitten siinä tapauksessa se, kallistuvatko nämä merkittävät yhtiöt, jotka Pirkanmaalla toimivat ja joita suuresti arvostan, julkisen sektorin sisään vai julkisen sektorin ulkopuolelle. Minä olisin [Puhemies koputtaa] kallistamassa niitä nimenomaan tähän julkisen sektorin [Puhemies koputtaa] suuntaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vallin.

16.57 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä asiaa yritettiin kysyä maanantaina Tampereen valtuustossa pääministeri, valtuutettu Marinilta, mutta siellä hän ei suostunut kysymykseen vastaamaan, joten kysyn täällä asianomaiselta ministeriltä: Mitä hallitus aikoo sote-uudistukseen liittyen tehdä terveydenhuollon julkisomisteisille huippuyksiköille Coxalle, Sydänsairaallalle ja Fimlabille? Tämähän on kuuma aihe erityisesti Pirkanmaalla. Aiotaanko näiden huippuyksiköiden nykymuotoinen toiminta jotenkin purkaa, pilkkoa tai ajaa alas? [Aki Lindén: Ei ole tarpeen!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole tarpeen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

16.58 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä asiassa nyt on kuullut ministerin vastauksia ja vähän myöskin edustaja Lindénin puheenvuoroa, niin tämä kuulostaa siltä, että kun on käytännössä todettu, että Coxa ja Sydänsairaala toimivat erinomaisesti ja palvelevat potilaita... [Puhujan mikrofonit sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jälleen mikrofonit on pois päältä. Laittakaa mikrofonit päälle, kiitos.

No niin. — Eli on käytännössä osoitettu, että tämä Coxan ja Sydänsairaalan malli toimii erinomaisesti sekä pirkanmaalaisten potilaiden että myös muiden ympäri Suomea tulevien potilaiden osalta. Erittäin tyytyväistä palautetta tulee kaikkialta. Monet ovat päässeet hoitoon nopeammin, kun ovat tulleet sinne, kuin olisivat päässeet omassa sairaanhoitopiirissään. Tämä toimii siis käytännössä, mutta teidän puheistanne saa sen käsityksen, että tämä

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

ei toimi teoriassa, ja sen takia tätä asiaa pitää nyt tässä veivata. Ja haluan kysyä nyt ihan selkeällä suomella: hoidetaanko tämä asia nyt niin, että Coxa ja Sydänsairaala saavat jatkaa toimintaansa aivan samalla tavalla kuin ne tähänkin asti ovat toimineet ja saadaan se työrauha sekä näiden yksiköiden työntekijöille että ennen kaikkea niille potilaille, jotka ovat huolissaan siitä, saavatko he enää jatkossa yhtä hyviä palveluita kuin ovat tähän asti saaneet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

17.00 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan nyt esimerkiksi tämän Sydänsairaalan. Me olemme tehneet linjauksen siitä, että Suomessa on nyt nämä 21 hyvinvointialuetta ja yksi Helsingin kaupunki, joka palveluita tässä kokonaisuudessa järjestäisi, ja näiden kantokyky on eri alueilla erilainen. Toisella sitä on enemmän kuin toisella. Jos esimerkiksi leikkaustoimintaa on tietyn verran, lonkkaleikkauksia ja esimerkiksi polvileikkauksia, niin tilanne on hauras. Jos tulee toisen hyvinvointialueen toimija, kuten Sydänsairaala, kilpailemaan sinne samalle alueelle samoista lonkka- ja polvileikkauksista, niin se saattaa johtaa siihen, että kohta sillä hyvinvointialueella, missä ihmiset asuvat, ei välttämättä olekaan enää riittävää määrää osaajia, jotka siellä hyvinvointialueella voisivat leikata näitä samoja lonkkia ja polvia.

No, tässä tapauksessa, kun me puhumme Sydänsairaala- ja sydänsairauksien hoidosta, niin me emme voi tässä esityksessä sallia sitä, että jos tämä hyvinvointialue [Puhemies koputtaa] kokee, että siellä vaarantuu kantokyky ja siellä ei voi toimia, ja tältä osin tämä ehdotus ei ole Tampereen ja muiden toimijoiden mukainen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustlain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 249/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ne edustajat, jotka eivät tähän keskusteluun aio osallistua, siirtykää jatkamaan muita keskusteluja ulko-ovista ulos ja tarpeeksi kauas. — Ministeri Saramo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Opetusministeri Jussi Saramo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatustlain muutoksia koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan kahta erillistä muutosta. Molempien esitettyjen varhaiskasvatustlain muutosten tavoitteena on varhaiskasvatuksen laadun parantaminen sekä lainmukaisen toteutuksen turvaaminen.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Ensimmäinen muutos koskee päiväkodin henkilöstömitoituksesta poikkeamista koskevan pykälän täsmentämistä. Eduskunta on lausumassaan edellyttänyt, että jatkossa seurataan ja arvioidaan päiväkodin henkilöstömitoituksesta poikkeamista koskevan säännöksen toimivuutta ja vaikuttavuutta ja ryhdytään tarvittaessa pikaisesti lasten edun takaaviin riittäviin lainsäädäntötoimiin.

Nyt esitetyllä täsmennyksellä tarkennetaan varhaiskasvatuslain 36 §:n soveltamista. Voimassa oleva varhaiskasvatuslain 36 § mahdollistaa mitoituksesta poikkeamisen vain lapsen hoitoaikoihin liittyvistä syistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedossa on, että pykälä on koettu vaikeaselkoiseksi ja että varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta poiketaan henkilöstön poissaolotilanteessa esimerkiksi koulutuksen, vuosiloman, sairausloman tai lomautuksen takia. Varhaiskasvatuslain 36 §:ään esitetään lisättäväksi uusi, tarkentava momentti: ”Poikkeaminen 35 §:ssä tarkoitetusta suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.”

Varhaiskasvatuslain 36 §:n täsmennys ei käytännössä muuta vallitsevaa oikeustilaa. Esitetty täsmennys ei siten ole uusi velvoite varhaiskasvatuksen järjestäjille tai yksityisille palveluntuottajille. Jo voimassa olevan lainsäädännön mukaan päiväkodin henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä, kun pykälän sanamuoto mahdollistaa vain lapsen hoitoaikoihin liittyvät syyt.

Toisessa muutoksessa ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatuksen henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta sekä toimenpiteistä ilmoituksen johdosta. Esityksessä ehdotetaan, että jos varhaiskasvatuksen henkilöstöön kuuluva huomaa lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvan epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan, hänen tulisi viipymättä ilmoittaa siitä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jotta epäkohtiin tai niiden ukiin voitaisiin tehokkaasti ja nopeasti puuttua. Ilmoituksen voisi tehdä salassapitosäännösten sitä estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla epäkohdalla tarkoitettaisiin varhaiskasvatuslain vastaista toimintaa, ei sitä vastoin muita epäkohtia työpaikalla. Epäkohdaksi katsottaisiin esimerkiksi asia tai tilanne, jossa varhaiskasvatuksen tavoitteet tai lapsen hyvinvoinnin, kehityksen tai oppimisen edellytykset vaarantuisivat varhaiskasvatuslain vastaisesti. Ilmoitusvelvollisuus voisi siten koskea kaikkia niitä tilanteita, joissa toimitaan varhaiskasvatuslain tai sen tavoitteiden toteutumisen vastaisesti tai olosuhteet voivat johtaa sellaiseen tilanteeseen, esimerkiksi jos varhaiskasvatuksen tilat eivät olisi terveellisiä, turvallisia tai eivät vastaisi lapsen yksilöllisiin tarpeisiin tai jos varhaiskasvatuksen henkilöstön määrystä ja mitoituksesta poikettaisiin lainvastaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia. Sääntelyn tarkoituksena olisi tehostaa varhaiskasvatukseen kohdistuvaa valvontaa ja turvata lainsäädännön antamalla tuella se, että varhaiskasvatuksen henkilöstö kertoisi havaitsemistaan epäkohdista tai ilmeisen epäkohdan uhasta. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä ei kuitenkaan ehdoteta erillistä sanktiota. Ilmoituksen laiminlyönti voisi siten rinnastua virka- tai työtehtävien laiminlyönnistä aiheutuviin seuraamuksiin. Velvollisuus epäkohdista ilmoittamiseen tulisiikin ensisijaisesti nähdä varhaiskasvatustoiminnan kehittämisen työkaluna.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

17.07 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Olemme tänään kuulleet, että joudumme ottamaan tiukempia keinoja käyttöön koronan hillitsemiseksi. Pidän erittäin tärkeänä, että tämän kulkutaudin torjunnan ohella hallitus katsoo myös eteenpäin koronan jälkeiseen aikaan. Jo hallitusneuvotteluiden päätyttyä keväällä 2019 saatoimme olla tyytyväisiä siihen linjaan, jonka hallitus otti lasten, nuorten ja perheiden suhteen. Hallitus on jo ehtinyt päättää monista toimista, joilla voidaan vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Tällä tavalla voidaan ehkäistä ennalta ongelmien syntymistä ja voidaan myöskin vähentää raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarvetta.

Muutamina näistä hyvistä hallituksen päätöksistä mainitsen harrastamisen Suomen mallin, joka tuo lapsille ja nuorille maksuttoman harrastuksen koulupäivän yhteyteen, asiakasmaksulain uudistuksen, joka vapauttaa alle 18-vuotiaat poliklinikkamaksuista, monilapsisten perheiden ja yksinhuoltajaperheiden lapsilisien korotuksen, varhaiskasvatusmaksujen alentamisen, korkeakoulujen aloituspaikkojen ja koulutusalojen lisäämisen sekä perhevapaauudistuksen, joka antaa äideille ja isille lisää joustoja perhevapaiden pitämiseen ja säilyttää perheillä myös valinnanvapauden lastensa hoitomuodon suhteen.

Arvoisa puhemies! Jotkut tuntuvat pitävän varhaiskasvatusta jonkinlaisena automaattisena korjauskeinona lasten ja nuorten ja perheiden ongelmiin. On selvää, että moni hyötyykin varhaiskasvatuksesta, mutta mielestäni on silti rohjettava myös kysyä, miksi lasten, nuorten ja perheiden ongelmat ovat merkittävästi kasvaneet samaan aikaan, kun varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut. Tämä ei tarkoita sitä, että syy olisi varhaiskasvatuksessa. Ei, vaan ongelmia piilee siinä käytännössä, että paikoin Suomessa perheongelmiin tarjotaan ratkaisuksi pelkkää lapsen tai lasten siirtämistä kotihoidosta päiväkotiin. On muistettava, että lapsen siirto kodin ulkopuolelle ei useinkaan ratkaise perheiden vaikeuksia ja lasten hyvinvoinnin esteitä. Varhaiskasvatuksen ohella huomiota täytyy kiinnittää kotien ja perheiden hyvinvointiin ja vanhemmuuden tukeen. Jos perheessä on esimerkiksi alkoholiongelmia, mielenterveysongelmia, väkivaltaa tai taloudellisia vaikeuksia, tarvitsee perhe myös muuta apua ja tukea.

Arvoisa puhemies! Pidänkin erittäin hyvänä sitä hallituksen linjaa, että sosiaalipolitiikkaa ja sivistyspolitiikkaa katsotaan kokonaisuutena. Lasten kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että samaan aikaan pyritään vahvistamaan niin kotien hyvinvointia kuin varhaiskasvatuksen ja koulutuksen laatua. Hallitus tekee viisaasti, kun se pitää nyt entisellään vanhempien vapauden valita lapsensa hoitomuoto esimerkiksi päiväkodin, perhepäivähoidon ja kotihoidon välillä. Pieni lapsi tarvitsee ennen kaikkea äidin ja isän rakkautta.

Arvoisa puhemies! Meidän tulee pyrkiä vahvistamaan lapsen edun toteutumista niin kodeissa kuin varhaiskasvatuksessa. Suomalaiset varhaiskasvatuksen ammattilaiset tekevät työtä sydämellään, ja voin sanoa, että he tekevät ihmeitä huolehtiessaan ja kasvattaessaan lapsiamme. Hekään eivät silti pysty tekemään sellaisia ihmeitä, etteikö työssä näkyisi, jos henkilökuntaa ei ole riittävästi tai jos työolosuhteet eivät ole kunnossa. Siksi yhteiskunnan on huolehdittava, että päiväkodeissa on riittävästi henkilökuntaa ja että ammattilaisilla on muutenkin edellytykset hoitaa työnsä laadukkaasti. Tässä hallituksen esityksessä esitetään varhaiskasvatuslakiin lisättäväksi, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei päiväkodissa enää olisi mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että henkilöstölle tulee velvollisuus ilmoittaa varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta. Nämä ovat hyviä ehdotuksia työntekijän kannalta, nämä ovat hyviä myös lapsen kannalta ja lapsen edun mukaisia. Nämä ovat myös suoma-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

laisten perheiden etu. Samalla muutokset voivat lisätä houkuttelevuutta varhaiskasvatusalalle, jolla monin paikoin kärsitään työvoimapulasta.

Arvoisa puhemies! Tämä lapsen etua ja varhaiskasvatuksen laatua vahvistava hallituksen esitys on tärkeä. Tiedän, että se saa valiokunnassa sille kuuluvan huolellisen käsittelyn.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

17.13 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle tästä erittäin tärkeästä lakiesityksestä. Kuten esityksen perusteluosassa sanotaan, opetus- ja kulttuuriministeriö ja myös aluehallintoviranomaiset saavat toistuvasti yhteydenottoja varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitusta koskevien säännösten soveltamisen tulkitsemisessa olevista ongelmista. Myös minä ja uskoakseni moni muukin kuntapäätävä ja kansanedustaja on joutunut samojen kysymysten eteen.

Vaikka varhaiskasvatuslaissa selkeästi sanotaan, että mitoituksesta saa poiketa lyhytaikaisesti vain lapsen hoitoaikoihin liittyvistä syistä, poikkeamisia kuitenkin käytännössä tehdään myös silloin, kun henkilöstöä puuttuu esimerkiksi sairauspoissaolojen tai koulutukseen osallistumisen takia. Lain henkeä siis rikotaan ja säännöksiä sovelletaan väärin, ja nyt on tarkoitus selkeyttää asiaa. Lakiesityksessä asia on kirjattu erittäin yksiselitteisesti toteamalla, ettei suhdeluvusta ole sallittua poiketa henkilöstön poissaolosta johtuvista syistä.

Riittävä ammattilaisten määrä varhaiskasvatuksessa on ehdoton edellytys laadukkaalle toiminnalle. Määrän lisäksi tärkeää on myös osaaminen ja ammattitaito. Saan paljon palautetta myös siitä, ettei varhaiskasvatuksessa aina ole riittävästi ammattilaisia, jotka osaavat vastata erityistä tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin. Monessa kunnassa tarvitaan nykyistä enemmän varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja, mutta samalla tarvitaan koulutusta kaikille varhaiskasvatuksessa työskenteleville erityislasten tukemisesta ja auttamisesta. Esimerkiksi ei autismikirjon lapsia eikä monia muitakaan erityislapsia osata tukea riittävän yksilöllisesti ja heidän toimintakykyoikeuksiaan varmistaen.

Puhemies! Tällä viikolla julkaistussa kansallisessa lapsistrategiassa puhutaan haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeuksien turvaamisesta ja todetaan, etteivät he saa tällä hetkellä aina tarvitsemaansa oikea-aikaista tukea ja apua. Lapsille tarkoitetut palvelut eivät aina ole johdonmukaisesti ja kattavasti saatavilla. Tämä koskee myös varhaiskasvatuksessa olevia lapsia. Ratkaisuksi strategiassa on esitetty muun muassa moniammatillisten työtapojen vahvistaminen ja uudenlaiset yhdessä tekemisen tavat.

Erityislasten ja erityislapsiperheiden oikea-aikaisen tuen puute on tällä hetkellä suuri ongelma, johon tulisi löytää pikaisesti ratkaisuja. Erityislapsiperheiltä saamani palautteiden ja viestien perusteella kukaan ei ota kokonaisvastuuta lapsen ja perheen tukemisesta, vaan heitä pompotellaan taholta toiselle. Perheen uupuessa lapsen tilanne muuttuu vielä hankalammaksi, ja mitä enemmän tilanne kriisiytyy, sen vaikeammaksi ja myös yhteiskunnalle kalliimmaksi asian hoitaminen tulee.

Tämä ongelma on siis ollut olemassa jo ennen koronaa — toimin erittäin paljon erityislapsiperheiden kanssa — mutta epidemia on heikentänyt edelleen tuen ja avun saamista.

Puhemies! Palataan vielä pieneksi hetkeksi tähän lakiesitykseen. Tässä on erittäin tärkeä toinenkin kohta, eli hyvä uudistus nykykäytäntöön verrattuna on myös se, että ennakkollisen valvonnan toimenpidevalikoimaan lisätään tämä henkilöstön ilmoitusvelvollisuus, jos työntekijä huomaa lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvan epä-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

kohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan. Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen henkilöstöllä ei tällaista velvoitetta ole. Lisäksi lakiesityksessä todetaan, ettei ilmoituksen tehneeseen henkilöön saa kohdistaa vastatoimia.

Uskon, että tämä rohkaisee ammattihenkilöitä puuttumaan asioihin riittävän nopeasti, sillä nyt tämä velvoite tulee lainsäädännöstä ja lainsäädäntö on osa ammattieettistä koodistoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Honkasalo.

17.17 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tervetullut, sillä sekä päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamista koskevan pykälän tarkentaminen että henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta säättäminen parantavat edelleen varhaiskasvatuksen laatua. Tämä on myös linjassa sen pitkäjänteisen työn kanssa, jota hallitus on tehnyt varhaiskasvatuksen vahvistamiseksi. Varhaiskasvatuksen ryhmäkoot ovat olennainen tekijä varhaiskasvatuksen laadussa. Henkilöstömitoituksesta poikkeaminen vaarantaa varhaiskasvatuksen laadun, eikä se ole myöskään lapsen edun mukaista. Hallituksen esityksellä selvennetään olennaisesti sitä, minkälaisissa tilanteissa henkilöstömitoituksesta voidaan poiketa. Ryhmäkokojen pitäminen kohtuullisina on tärkeää, sillä suuret ryhmäkoot kuormittavat lasten lisäksi kohtuuttomasti myös päiväkotien henkilökuntaa. Työolot ovat palkkauksen lisäksi merkittävä syy, miksi suuri osa alalla työskentelevistä harkitsee alan vaihtoa.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus. On tärkeää, että lakiin säädetään varhaiskasvatuksen henkilöstön velvollisuus ilmoittaa lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta. Laadukas ja lähipalveluna saatava varhaiskasvatus on myös yksi tärkeimmistä keinoista edistää työelämän tasa-arvoa ja erityisesti naisten työssäkäyntiä ja sukupuolten tasa-arvoa.

Olen erittäin tyytyväinen, että hallitus jatkaa varhaiskasvatuksen tukemista. Hallitushan on jo satsannut subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttamiseen 17 miljoonaa, ryhmäkokojen pienentämiseen 16 miljoonaa ja varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen 70 miljoonaa, ja tämän lisäksi määräraikaiset investoinnit varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan ovat yhteensä 125 miljoonaa. Ja tämän lisäksi on syytä mainita myös kolmiportaisen tuen valmistelu varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Yksi syy siihen, miksi vanhemmat saattavat jäädä pitkille kotihoidon tuen jaksoille, on osittain siinä, etteivät vanhemmat välttämättä luota, että varhaiskasvatuksen laatu olisi tarpeeksi korkeatasoista. On hyvin tärkeää, että me kaikin keinoin teemme töitä sen eteen, että myös vanhemmat voivat luottaa varhaiskasvatuksen laatuun.

Ja haluaisin lopuksi tästä tuoda esille myös sen, että sen lisäksi, että puhutaan varhaiskasvatuksen laadusta, on siinä rinnalla koko ajan muistettava keskustelu siitä, että tällä hetkellä varhaiskasvatuksen palkat laahaavat pahasti perässä, ja tälle epäkohdalle on syytä pian tehdä jotain. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Koponen, Ari.

17.21 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen henkilöstö on avainasemassa puolustamassa lasten oikeutta asianmukaiseen kohteluun ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Tällä hetkellä henkilöstöllä ei ole velvollisuutta ilmoittaa kenellekään epä-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

kohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta. Myöskään vastatoimien kiellosta ei ole säädetty erikseen laissa. Henkilökunnalla tulee olla velvollisuus puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin ja ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatukseen kohdistuvasta epäkohdasta. Siksi on tärkeää, että jos varhaiskasvatuksen henkilöstöön kuuluva huomaa lapsen varhaiskasvatuksen toteutumiseen kohdistuvan epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan, hänen tulisi viipymättä ilmoittaa varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jotta epäkohtiin tai niiden uhkiin voidaan puuttua välittömästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

17.22 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä siis ehdotetaan säädettäväksi ilmoitusvelvollisuutta varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluville. Ilmoitusvelvollisuus koskisi havaittua epäkohtaa tai sen uhkaa lapsen varhaiskasvatuksen toteutumisessa. Ilmoitusvelvollisuus olisi uusi varhaiskasvatuksen valvonnan ja varhaisen puuttumisen keino, joka osaltaan turvaa lapsen oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Ennaltaehkäisy ja mahdollisimman varhainen puuttuminen ovat inhimillisesti ja taloudellisesti paras tapa toimia. Epäkohtien havaitsemisessa totta kai ensisijaisessa asemassa ovat lasten kanssa työskentelevät. Epäkohtiin tai niiden uhkiin puuttuminen on nopeinta, helpointa ja tehokkainta silloin, kun se tapahtuu siellä, missä epäkohtia tai niiden uhkia esiintyy, tässä ja nyt -ajatuksella.

Puhemies! Ehdotuksessa ehdotetaan, että ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia. Ilmoituksen voisi tehdä salassapitosäännösten sitä estämättä, jos se olisi välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Lisäksi ehdotetaan, että ilmoituksen tehneellä henkilöllä olisi kohtuullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää, mitä toimenpiteitä ilmoituksen johdosta on tehty, ja tämä on erittäin tärkeä kohta. Valitettavan usein törmäämme niin varhaiskasvatuksessa kuin kouluissakin tilanteeseen, että kasvattajilla ja opettajilla ei ole hajuakaan siitä, onko huolen ilmaus esimerkiksi sosiaalitoimen suuntaan johtanut mihinkään. On siis ensisijaisen tärkeää, että nyt säädettävä ilmoitusvelvollisuus on matalan kynnyksen toimi eikä sen käyttämistä tarvitse kenenkään jännittää tai pelätä.

Puheenvuoroni loppuksi haluan löytää tämänkin esityksen ytimen. Se liittyy siihen valitettavaan tosiasiaan, että lasten maailmassa on lisääntyvää pahoinvointia. Kannan hallitukselle kiitollisuutta siitä, että se on kyllä pontevasti asian tunnistanut. Toimia on osoitettu niin varhaiskasvatuksen kuin perheidenkin tukemiseen. Silti tämänkin esityksen jälkeen meillä pitää olla valmiutta ja tahtoa toimia niin, että lastemme parempi tulevaisuus on politiikkamme keskeistä ydintä. Se vaatii tekoja joka ainoa päivä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen poissa. Edustaja Kinnunen.

17.25 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen ensimmäinen kansallinen lapsistrategia julkaistiin tällä viikolla. Se linjaa, miten voimme parantaa lasten oikeuksien toteutumista täällä koto-Suomessa. Erityisesti tulee huolehtia haavoittuvassa asemassa olevista lapsista. Erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja heidän perheitään ei saa pompotella paikasta toiseen. On aika laittaa strategiaa toimeen.

Tämä lakiehdotus on yksi konkreettinen vastaus ja varhaiskasvatuksen kehittämisen työkalu strategiaan liittyen, kuten ministeri Saramo meille kertoi — kiitos siitä. Tässä eh-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

dotetaan säädettäväksi, että varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvalla on velvollisuus ilmoittaa havaitsemastaan epäkohdasta tai epäkohdan uhasta, joka liittyy lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Ilmoituksen tekijään ei saa kohdistaa vastatoimia.

Puhumaan opettelevat lapset eivät osaa kertoa kohtaamistaan puutteista ja ikävistä tapahtumista vanhemmilleen. Henkilökunnan vastuu korostuu. Lapsilla täytyy olla tarpeeksi osaavia hoitajia, jotta hoito ja kasvatusta saadaan järjestettyä laadukkaasti.

Poikkeaminen henkilöstömitoituksesta ei ole jatkossa sallittua henkilöstön poissaolojen vuoksi. Henkilöstön vaje kuormittaa nopeasti myös muita työntekijöitä ja vaikuttaa koko yksikön ilmapiiriin ja hyvinvointiin. On tärkeää, että yhteisöissä, joissa ohjataan ja kasvatetaan pieniä lapsia, on avoin ja luottamuksen työilmapiiri, selkeät toimintatavat ja kodinomaiset olosuhteet, joissa työntekijä uskaltaa ottaa myös epäkohdat esille. On tärkeää, että koulutamme riittävästi alan ammattilaisia tähän tärkeään työhön.

Tehdään Suomesta maailman lapsiystävällisin maa, jossa on hyvä perustaa perhe, saada ja kasvattaa lapsia, jossa lapset hoidetaan joko kotona kotihoidon tuen voimin tai laadukkaassa varhaiskasvatuksessamme perheen oman päätöksen ja valinnan mukaan. Pidetään ryhmäkoot kohtuullisina.

Voimme tehdä paljon varhaiskasvatusikäisten ja sitä vanhempien lasten hyväksi. On hienoa, että keskustan johdolla on valmisteltu tätä harrastamisen Suomen-mallia, joka toteuttaa osaltaan tätä lapsistrategiaa. Harrastukset ja mielekäs tekeminen tarjoavat lapsille ilon ja onnistumisen kokemuksia ja kavereita. Jokaisella lapsella on perhetaustasta ja asuinpaikasta riippumatta mahdollisuus harrastaa.

Lapsistrategia viitoittaa meille monella tapaa perhemyönteistä Suomea. Meidän kannattaa helpottaa perheen ja työn yhteensovittamista jokaisella suomalaisella työpaikalla. Myös yhteistyö varhaiskasvatuksen ja kodin ulkopuolella työssä käyvien vanhempien välillä on todella tärkeää — ja se, että vanhemmat voivat luottaa varhaiskasvatuksemme laatuun, kuten edustaja Honkasalo edellä totesi.

Lapsistrategian mukaan lapsen hyvinvoinnin pohja on siinä, miten asiat ovat kotona. Koti on lapsen maailman keskipiste. Vanhempien toimeentulo ja perheen palvelut vaikuttavat olennaisesti myös lapseen. Joka seitsemäs lapsi elää Suomessa köyhyyydessä. Meidän tulee määrätietoisesti poistaa lapsiperheköyhyys maastamme. On hieno asia, että pienituloisimmat saavat maassamme lapsilleen halutessaan maksuttoman varhaiskasvatuksen. On hienoa, että yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisiä on nostettu. Paljon on tehty, mutta paljon on vielä tekemistä.

Jatkamme tämän lain käsittelyä hyvillä mielin sivistysvaliokunnassa puheenjohtajamme Risikon johdolla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saramo, 1 minuutti.

17.30 Opetusministeri Jussi Saramo (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitos kaikille oikein hyvistä puheenvuoroista. Tämä on laajaa varhaiskasvatuksen parantamisen kokonaisuutta, niin kuin tässä on käynyt ilmi. On lisätty resursseja ja parannettu monesta päästä, mutta on myös voitu tehdä tällaisia uudistuksia, jotka eivät maksa mitään. On tietysti olennaista se, mistä itsekkin olen saanut paljon palautetta epäkohdista ja turhautumisesta työntekijöiltä, että epäkohdista tähänkin asti moni on uskaltanut sanoa, mutta tuntuu, että ne asiat eivät etene ja eivät korjaudu, ja moni ei kyllä sitten ole uskaltanut sitä palautetta aina antaa. Ja on ollut tosi tärkeää kuulla, että eduskunta tukee hal-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

lituksen tavoitteita laajasti — tässä kaikki ovat tuntuneet olevan samaa mieltä — ja tällaisia uudistuksia on sen takia ilo tietysti viedä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Nyt, arvoisat edustajat, tätä keskustelua varten varatut 30 minuuttia on käytetty. Asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.29.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3. käsittelyä. — Ensimmäisen puheenvuoron tässä vaiheessa käyttää edustaja Asell.

19.29 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Koronapandemia on pitänyt yhteiskuntaa otteessaan ja aiheuttanut paljon harmia ja vaikeuksia. Hallitus on koko vuoden tehnyt töitä sen eteen, että selviämme tästä koronasta ja että sen aiheuttamat kolhut olisivat mahdollisimman pieniä.

Tänä aikana on tärkeää suojata kaikkein hauraimpia ja heikoimpia, joita erityisesti riskiryhmiin kuuluvat ihmiset ovat. Sen lisäksi, että suojaamme taudilta heikoimpia, on huomioitava myös yhteiskuntamme pienimmät eli lapset, joiden paremman tulevaisuuden eteen tulee erityisesti myös näinä aikoina panostaa. Siksi onkin erittäin hyvä asia, että koronakriisinkin keskellä Marinin hallitus on kyennyt viemään eteenpäin uudistuksia, jotka parantavat lasten, nuorten ja perheiden arkea. Lasten ja nuorten tilanteesta on tullut paljon huolestuttavia uutisia ja tietoja. Nyt onkin vakaasti vietävä heidän tulevaisuuttaan parantavia uudistuksia eteenpäin.

Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys tarkentaisi päiväkodin henkilöstön mitoituksista poikkeamisen sääntelyä. Esityksessä ehdotetaan pykälään lisättäväksi uusi momentti siitä, että henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että jos varhaiskasvatuksen henkilöstöön kuuluva huomaa lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvan epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan, hänen tulisi viipymättä ilmoittaa siitä varhaiskasvatuksen toiminnasta vastaavalle henkilölle, jotta epäkohtiin tai niiden uhkiin voitaisiin tehokkaasti ja nopeasti puuttua. Ilmoitusvelvollisuus havaitusta epäkohdasta vahvistaisi lapsen oikeutta saada laadukasta varhaiskasvatusta, joka edistää hänen kehitystään, kasvuaan ja oppimistaan sekä hyvinvointiaan. Ilmoitusvelvollisuus olisi uusi varhaiskasvatuksen valvonnan ja varhaisen puuttumisen keino, joka osaltaan turvaa lapsen oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys jatkaa sitä esitysten ja päätösten ja linjausten sarjaa, jolla lasten ja perheiden arkea parannetaan. Näitä ovat myös äskettäin lausunnolle lähtenyt perhevapaaudistus, joka on hallitusohjelman mukainen, ja sitten myöskin juuri julkistettu kansallinen lapsistrategia, jonka tarkoituksena on luoda eri hallinnonalat

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

yhdistävä lapsi- ja perhemyönteinen Suomen visio. Muita tehtyjä merkittäviä lasten ja nuorten elämään vaikuttavia positiivisia päätöksiä ovat jo aiemmin päätetty subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen, ryhmäkokojen pienentäminen varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, kaksivuotisen eskarin kokeilu sekä kolmiportaisen tuen mallin tuominen myös varhaiskasvatukseen. Näillä kaikilla on alle kouluikäisten lasten hyvinvointia edistävä vaikutus. Kolmiportaisen tuen mallilla tuodaan laatua varhaiskasvatukseen ja puututaan ajoissa lasten oppimisvaikeuksiin ja käytöshäiriöihin ja ehkäistään syrjäytymistä. On tärkeää vahvistaa myös perusopetusta, oppilashuoltoa siellä ja varhaista puuttumista oppimisvaikeuksiin. On myös huomioitava entistä enemmän erityislasten tilannetta, ja tarvittavan tuen pitää olla saatavilla. On myös tärkeää, että lasten hyvinvointiin panostetaan viemällä kouluihin lisää liikuntaa harrastamisen Suomen-mallin myötä.

Ja, arvoisa puhemies, kun me saatamme nämä lapset laadukkaan varhaiskasvatuksen ja koulun kautta eteenpäin hyvillä perusopeilla ja hyvinvoivina, niin heillä on hyvät valmiudet jatkaa toiselle asteelle. Oppivelvollisuuden laajennuksen myötä, josta eduskunta joulukuussa päätti, turvataan kaikille nuorille aiempaa paremmat mahdollisuudet kouluttautua ja kulkea hyvällä polulla. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Tehkäämme työtä hyvän tulevaisuuden eteen jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

19.33 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänä päivänä olemme täällä hallituksen esityksen lähetekeskustelussa, ja olen vähän harmissani, että ministeri Saramo ei ole täällä paikalla. Nimittäin kyllä se on ihan oikeus ja kohtuus, että ministeri olisi täällä lähetekeskustelussa paikalla aina, kun esittelee. Minä olen itse sen kokenut, että siinä oppii itsekin paljon, kun käydään niitä keskusteluja ja kansanedustajat esittävät näkemyksiään, vaikka ei vielä mietintövaihe olekaan. Tästä puhemiesneuvosto on muistuttanut hallitusta, että pitäisi olla täällä. Mehän joudumme tekemään näitä aikataulutuksia, eli nytkin oli vain 30 minuuttia, mutta se ei todellakaan tarkoita sitä, etteikö täällä olisi hyvä sitten olla. Muistelenpa vain monia vuosia, kun vasemmistoryhmä on itse sanonut, että on hyvä, että ministeri on paikalla. Toivonkin, että ministerit olisivat täällä paikalla.

Mutta tästä itse hallituksen esityksestä. Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana totean, että tämä on mielestäni hyvä. Me emme ole tätä nyt vielä käsitelleet, meillä ei ole vielä ollut kuulemisia, ja tulee tähän jotain pientä muutosta, en osaa sitä nyt vielä sanoa, mutta haluan tulla antamaan tälle periaatteellisen tukeni.

Tässähän ehdotetaan muutettavaksi siis varhaiskasvatuslakia, ja esitys tarkentaisi päivähoidon henkilöstömitoituksesta poikkeamisen alaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta ilmoittaa havaitsemastaan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kohdistuvasta epäkohdasta tai ilmeisen epäkohdan uhasta sekä ilmoituksen johdosta tehtävistä toimenpiteistä epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Ilmoitusvelvollisuus koskisi varhaiskasvatuslain soveltamisalaan kuuluvaa julkista ja yksityistä toimintaa.

Tämä ensimmäinen osuushan tässä kohdassa koskee 36 §:ää. Mehän olemme aikaisemmin jo päättäneet täällä eduskunnassa tästä päiväkodin mitoituksesta, päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamisesta, mutta nyt sitten, kun siinä on ollut epäselvyyksiä, niin on haluttu tarkentaa, eli esitys on, että lisättäisiin 36 §:ään tällainen virke: ”Poikkeaminen

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

35 §:ssä tarkoitetusta suhdeluvusta ei ole sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä.”

Ja sitten tässä esityksessä on lisätty 57 a §, jossa käsitellään henkilökunnan ilmoitusvelvollisuutta. Otan muutaman kohdan tästä:

”Varhaiskasvatushenkilöstöön kuuluvan on toimittava siten, että lapsen varhaiskasvatus toteutetaan tässä laissa edellytetyllä tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Ilmoitus tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle.

Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä, jos se on välttämätöntä ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.

Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on laadittava kirjallisina ja pidettävä julkisesti nähtävillä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.”

Ja täällä on sitten 57 b §, joka kertoo, mitä toimenpiteitä ilmoituksen johdosta sitten olisi tehtävä. Täällähän on todella tarkkaan esitetty, että jos sitä epäkohtaa tai ilmeistä epäkohtaa ei voidakaan jostain syystä poistaa, mitä silloin tehdään, ja mitä sitten taas varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan on ilmoitettava edelleen aluehallintoviranomaiselle tai Valviralle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei 1 ja 2 momentissa mainituista toimenpiteistä huolimatta poisteta. Eli nämä kaikki on täällä tarkkaan selvitetty. Ja aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, eli siis Valvira, voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää siitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin lain 58 §:ssä säädetään.

Ja sitten täällä sanotaan vielä, lyhyesti sanon: ”Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on kohdullisen ajan kuluessa oikeus saada tietää, mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on ryhdytty.” Tämäkin on tärkeä kohta tässä pykälässä.

Mutta, arvoisa puhemies, aivan niin kuin tuossa totesin, tämä lähtee nyt meille käsitteilyyn ja toivotaan, että saadaan tälle todella myönteisiä kantoja. —Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnunen.

19.38 Mikko Kinnunen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty monta hyvää puhetta lasten ja perheiden puolesta ja varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Vaikka olemme tänään kuulleet huolestuttavia uutisia tautirintamalla, tähyämme samalla valoisin mielin tulevaisuuteen.

On tärkeää, että meillä on varhaiskasvatuksessa osaavat työntekijät, jotka tekevät sydämellä työtä lastemme hyväksi. Meidän tulee kouluttaa heitä nyt jonkin verran enemmän, jotta osajapula poistuu. Hallituksen lupaamat uudet aloituspaikat tulevat todella tarpeeseen. Varhaiskasvatuksen työntekijät kohtaavat hoitamiinsa ja ohjaamiinsa lapsiin liittyviä ongelmia ja epäkohtia. On hyvä, että tämä lakiehdotus tuo matalan kynnyksen mahdollisuuden tuoda huoli julki.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Keskusta haluaa edistää kaikin tavoin avun tarjoamista lapsiperheille ja kodeille matalalla kynnyksellä. Pieni apu voi ehkäistä isoja ongelmia. Jotta osataan auttaa, on tiedettävä. Huolipuheen tulee välittyä perille. Tähänkin tämä lakiehdotus pyrkii.

Tarvitsemme kuntiin perhekeskuksen, jonka monialaiset työntekijät tukevat lapsia, nuoria, perheitä ja vanhemmuutta yksissä tuumin. Perhekeskuksen tulee tehdä kiinteää yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen työntekijöiden kanssa. On tärkeää, että huolipuhe kuuluu, kun vaikkapa tilat eivät ole terveellisiä tai turvallisia tai lapsen oppimisen edellytykset ovat vaarantuneet.

Lain ehdottama velvollisuus ilmoittaa varhaiskasvatukseen liittyvästä epäkohdasta on osa tätä huolipuhetta. Kun pulmiin puututaan ajoissa, ne eivät ehdi kasvaa suuriksi. Varhainen puuttuminen on tärkeää, että lapsi saa riittävän avun ja tuen. Oppimisen polku saa hyvän alun.

Arvoisa puhemies! Tehdään yhdessä kaikkemme, että lapsemme voivat hyvin. Lasten vuoksi kannattaa avata huomisen ovi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kioton mekanismien käytöstä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta ennalta sovittuja menettelytapoja. — Onko ministeri Henriksson?

Keskustelu

17.33 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia. Esityksen mukaan rangaistuksen mittaamisen koventamisperusteisiin lisättäisiin maininta rikoksen tekemisestä uhrin sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

I den här propositionen föreslås det att strafflagen ändras. I propositionen föreslås det att till straffskärpningsgrunderna i strafflagen ska fogas ett omnämnande av att ett brott begås utifrån ett motiv som baseras på offrets kön.

Myös oikeushenkilön rangaistusvastuuta törkeästä kunnianloukkauksesta ja laittomasta uhkauksesta koskeviin säännöksiin lisättäisiin vastaava maininta sukupuolesta. Maininta sukupuolesta teon vaikuttimena lisättäisiin myös julkista kehottamista rikokseen koskevaan oikeushenkilön rangaistavuussäännökseen silloin, kun rikos, johon kehoitetaan tai houkutellaan, olisi törkeä kunnianloukkaus tai laitton uhkaus.

Esityksen taustalla ovat arkkikiispa emeritus Mäkisen johtaman työryhmän ehdotukset. Sen työn kuluessa epäkohtana nousi esille, voidaanko rikoslain keinoin riittävän tehokkaasti huomioida naisiin kohdistuvaa vihapuhetta. Työryhmän ehdotusten pohjalta pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että rikoslain mukaiseksi koventamisperusteeksi säädetään rikoksen tekeminen sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta.

Esitys on myös osa hallitusohjelman mukaisia poikkihallinnollisia toimenpiteitä, joilla puututaan nykyistä vahvemmin järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja maalittamiseen, joka uhkaa sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä.

Med kön avses kvinnor och män. Strafflagen är en könsneutral lag. Flera utredningar visar dock att i synnerhet kvinnor som är verksamma i offentligheten utsätts för hat som riktas mot deras kön och hatretorik med sexistiska övertoner. Motsvarande gärningar som riktas mot det manliga könet är naturligtvis lika klandervärda.

Sukupuolella tarkoitetaan naisia ja miehiä. Rikoslaki on sukupuolineutraali laki. Useat selvitykset kuitenkin osoittavat, että erityisesti julkisuudessa toimiviin naisiin kohdistuu heidän sukupuoleensa kohdistuvaa vihaa ja seksuaalissävytteistä vihapuhetta. Vastaavat teot miessukupuoleen kohdistuvina ovat luonnollisesti yhtä moitittavia.

Sukupuoleen liittyvästä vaikuttimesta tehdyt rauhaa, kunniaa tai yksityisyyttä loukkaavat rikokset taikka omaisuuden vahingoittaminen ovat erityisen haitallisia, jos niiden kohteeksi joutuminen aiheuttaa sen, että tekojen kohde ei enää halua osallistua julkiseen keskusteluun taikka välttelee tiettyjen aiheiden käsittelyä julkisuudessa. Tämä vaarantaa demokraattisen yhteiskunnan perusarvoja ja tiettyyn sukupuoleen kohdistuvana myös yhdenvertaisuutta.

On huomattava, että rikoslain koventamisperusteita sovelletaan kaikkiin rikoksiin. Sukupuoleen kohdistuvaa vihaa on perusteltua arvioida lainsäädännössä samoin kuin rasismia. Myös sukupuoleen liittyvästä vaikuttimesta tehdyn rikoksen uhri valikoituu rikoksen kohteeksi sellaisen näkyvän ominaisuutensa vuoksi, joka altistaa hänet mahdollisesti jatkossakin rikoksen kohteeksi. Tämän vuoksi rikoksen kohteeksi joutuminen saattaa herättää uhrissaan vakavia pelkotiloja. Väkivallan uhan ja pelon ilmapiiri voi lisääntyä myös yleisellä tasolla, jos sukupuoleen liittyviin vihavaikuttimesta tehtyihin tekoihin ei lainsäädännöllä eikä käytännön tasolla puututa.

Kaikki edellä mainitut seikat puoltavat tällaisten rikosten ankarampaa kohtelua.

Ehdotettu rikoslain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2021. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja nyt edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

17.38 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Suomessa naisen turvattomin paikka on oma koti. Yhteiskunnassamme voimistuva vihapuhe on puolestaan vahvasti sukupuolittunutta ja seksualisoitunutta ja ilmiö, jonka uhriksi erityisesti naiset joutuvat. Tällä hetkellä lukuisat nuoret ja vähemmistöihin kuuluvat naiset eivät uskalla lähteä vaaleihin ehdolle juuri vihapuheen takia. Naisiin kohdistuva vihapuhe on ilmiönä selvitystenkin mukaan lisääntynyt merkittävästi. Erityisesti vähemmistöön kuuluminen on altistanut varsinkin naisia vihapuheelle.

Me emme voi ajatella niin, että tämä on vain taakka, joka jokaisen yhteiskunnalliseen keskusteluun lähtevän naisen tulee kestää; että on paksunnettava nahkaa, valittava keskustelunsa ja kamppailunsa; että on vain siedettävä huorittelua, seksuaalisella väkivallalla uhkailevaa palautetta. Ei, tämä ei ole yksilöasia. Tämä ei ole asia, johon on vain sopeuduttava.

Meillä kaikilla on sukupuoleen ja taustaan katsomatta oikeus osallistua ilman pelkoa kaikkiin yhteiskuntaa koskeviin keskusteluihin. Valtion tulee suojata kansalaisia järjestelmälliseltä sukupuoleen perustuvalla häirinnältä, uhkailulta ja maalittamiselta. Nämä loukkaukset uhkaavat sananvapautta, viranomaistoimintaa, tutkimusta ja tiedonvälitystä. Demokratian toimimisen kannalta on välttämätöntä, että hiljentämistä ei hyväksytä.

Arvoisa puhemies! Jokaisen tässä yhteiskunnassa tulee voida elää ja hengittää, olla turvassa ja toimia ilman pelkoa sukupuoleen kohdistuvasta häirinnästä ja väkivallasta. Valtion on turvattava näiden oikeuksien toteutuminen. Nyt esitetty sukupuoli rangaistuksen koventamisperusteena on tarvittava muutos. Sukupuoli tulee nähdä jatkossa myös moninaisemmin. Jokaisella on oikeus vapauteen ja koskemattomuuteen sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun katsomatta.

Lakiesityksessä koventamisperusteita sovellettaisiin kaikkiin rikoksiin. Esityksen mukaan sukupuoleen kohdistuvaa vihaa on perusteltua arvioida lainsäädännössä samoin kuin esimerkiksi rasismia. Lakiesityksessä on pidetty tärkeänä sitä, että uhrin sukupuolen nimenomainen mainitseminen teon vaikuttimena selkeyttäisi oikeustilaa nykyiseen verrattuna.

Lain soveltamiseen liittyy toki myös haasteita. Rikoksesta tuomiota antaessaan tuomarin tulee jatkossa arvioida, onko rikolliseksi katsottu teko tehty uhrin sukupuolen takia eli onko rikoksella sukupuoleen liittyvä vaikutin eli motiivi. Tämä voi käytännössä olla hankalaa. Tuomarin tulee arvioida tätä sukupuolen aiheuttamaa vaikutinta muun muassa sen perusteella, onko tekijällä ollut aiemmin naisvihamielisiä kirjoituksia, onko hän ollut aktiivinen naisiin kohdistuvissa viharyhmissä tai syyllistynyt aiempiin naisvihamielisiin tekoihin. Tämän selvittäminen ja arvioiminen voi olla käytännössä hankalaa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi on todettava, että vaikka esitys tuleekin tarpeeseen etenkin naisiin kohdistuvaa vihapuhetta kitkettäessä, kohdistuu naisiin paljon myös rikoksia, jotka luultavasti eivät jää esitetyn lainsäädännön haaviin. On tutkittu, että naisiin kohdistuu lähisuhdeväkivaltaa huomattavasti miehiä enemmän. Viime vuosina lähisuhdeväkivallan uhriksi on joutunut vuosittain noin 7 000 naista, miehiä 3 000. Vuonna 2018 poliisin tietoon tulleiden raiskausrikosten uhreista oli 97 prosenttia naisia ja 3 prosenttia miehiä. Luvut ovat valtavia.

Olisi erittäin tärkeää, että Suomessa vihdoinkin tartuttaisiin härkää sarvista ja varmistettaisiin, ettei yksikään nainen joudu väkivallan kohteeksi kotonaan. On siis todettava, että vaikka nyt esitetty lainsäädäntö onkin tarpeellinen ja kaivattu, on meillä paljon työtä tehtävänä sen eteen, että lähisuhdeväkivalta saataisiin ilmiönä eliminoitua Suomesta. Naisiin

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

kohdistuvan väkivallan torjumiseksi tarvitaan siis lisäksi myös muita toimia. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaan ja selvittämiseen tarvitaan riittävät resurssit ja osaamista. Tarvitaan kattava seksuaalirikoslakiuudistus. Näihin hallitus onkin tällä vaalikaudella jo panostanut, kiitos siitä.

Itse näen, että voisi olla tarpeen selvittää sitä, voitaisiinko myös lähisuhdeväkivalta käsitteenä lisätä rangaistuksen koventamisperusteeksi rikoslakiin. Näin saataisiin selvennettyä sitä oikeustilaa, joka mahdollisesti jää nyt esitetyn lainsäädännön ulkopuolelle. Näin myös kotioiloissa tapahtuvaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan pystyttäisiin puuttumaan ankarammin.

Joka tapauksessa nyt annettu esitys pureutuu vihan ytimeen, sillä vihapuheesta on lyhyt matka vihatekoon. Säättämällä sukupuoleen kohdistuvan vihapuheen rangaistukset kovemmiksi osoitamme, että emme salli yhteiskunnassamme minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa uhkailua, häirintää, nöyryyttämistä, brutaaleja ja seksualisoituja uhkauksia kuolemasta, raiskauksesta tai väkivallasta. Nyt annettulla esityksellä osoitamme, että jokainen on sukupuolesta riippumatta arvokas, jokaista kunnioitetaan, jokaisella on oikeus turvallisuuteen, jokaisen panosta tarvitaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Vihapuheesta on lyhyt matka vihatekoon. On tärkeää, että me päättäjinä osoitamme suunnan, johon edetä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Laukkanen poissa. Edustaja Räsänen myös poissa. Edustaja Meri on paikalla.

17.45 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä tulee meille käsittelyyn lakivaliokuntaan, jossa itse olen puheenjohtajana, ja olen paljon myös rikoslain kanssa ollut tekemisissä elämäni eri ammattivaiheissa.

Jotenkin ajattelen tästä niin, että kun meillä on tämä yleisperiaate — siis rikoslain 64, joka koskee tätä rangaistuksen mittaamista — jonka mukaan rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen, vaarallisuuteen ja teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen, ja sitten meillä on tällaisia koventamisperusteita ja sitten meillä on lieventämisperusteita ja meillä on ainakin aikaisemmin painotettu tekorikosoikeutta siellä rangaistuksen mittaamisessa, niin jotenkin tuntuu nyt erikoiselta tällainen niin kuin listan jatkaminen. Kun mietin niin, että tuomarilla olisi se harkintavalta vapaasti pohtia teko-olosuhteet, tekijän ja uhrin välinen kokoero, ikäero, onko lähisuhdeväkivaltaa, onko siinä ollut erityisiä vaikuttimia — niin nyt tässä on tällainen tietty lista, josta minä nyt esimerkiksi mietin, että jos lähdetään tällaiselle listatyypiselle ajattelulle, niin alkaa olla jo niin, että kaikki on sitten jo koventamisperusteita, niin että mikä on enää kohta siellä — ehkä vähän karrikoiden sanoen — normaalirangaistuksen sisällä?

Itse esimerkiksi kaipaisin sitä, että eikö uhrin ja tekijän välinen iso ikäero olisi yksi: että jos on iso ja kookas mies, joka ottaa nuoren tytön tai pojan käsiteltäväkseen ja häntä tönii, niin eikö siinä ole sitten epäsuhtaa fyysisesti ja koon tai iän mukaan. Jotenkin tämä tuntuu nyt erityiseltä — miten minä nyt sanoisin tämän — vähän niin kuin hifistelyltä sillä tavalla, että en ihan saa kiinni tästä. Onko tässä siis tarkoitus, että me luetellaan kaikki mahdolliset tulevaisuudessa? Sitten ehkä — itsekin kun olen tässä vähän pyöristynyt — mitäs jos onkin sitten lihaviin kohdistuva? Voihan sekin olla, että joku inhoaa lihavia ihmisiä ja hei-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

dän kimppuunsa hyökkää. Haluan nyt tuoda tätä sen takia vähän provokatiivisesti, että haluan herättää tästä keskustelua.

En nimittäin ole ainoa, joka on katsonut, etteivätkö juuri esimerkiksi tuo rikoksen mitaamisen yleisperuste ja koventamisperusteet tulisi sovellettaviksi jo nykyisin mukaan. Esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamies ja kunnioitetut ja pitkään toimineet rikosoikeuden asiantuntijat professori Nuotio ja professori Tolvanen katsovat, että tämä nykyainsäädäntö olisi jo riittävää, jotta voidaan tämä sukupuoli ottaa huomioon semmoisisissa tilanteissa, joissa se on jollain lailla vaikuttimena. He eivät näe, että siitä pitäisi erikseen säätää. Olen itseni antanut ymmärtää, että rikoslaissa ei pitäisi siis säätää sellaisia asioita, mitkä ovat jo, että ei niin kuin kahteen kertaan säädettä. Jotenkin näin olen itse antanut itseni ymmärtää.

Nyt kysyisin sitten, kun tuossa äskeisessä vasemmistopuolueen kansanedustajan puheenvuorossa tuli esille tämmöinen, että tuomioistuimen pitäisi lähteä selvittämään, onko netissä tai muualla ollut jonkinlaisia naisvihapuheita — tämä tietysti täytyy valiokunnassa kuulemisissa selvittää — onko tämä nyt tuomioistuimen ja tuomarin tehtävä tietyllä tavalla toimia syytetyn vahingoksi, jos ei syyttäjä ole tuonut näitä mitenkään esille. Elikkä aina, kun siellä on nainen tai mies — koska ainahan siellä on yleensä nainen tai mies, ei ole muuta kuin naisia ja miehiä — niin kysytään, että olikohan tämä rikos nyt siksi, kun te olette nainen tai siksi kun te olette mies. Onko ministerin käsityksen mukaan ollut hallituksen esityksen tarkoitus tämä, että tuomioistuimet joka kerta oma-aloitteisesti lähtevät kysymään sellaista prosessin ulkopuolista todistelua, mitä syyttäjä ei ole tuonut? Tämä oli minusta aika yllättävä käsitys. Tuomioistuin on riippumaton ja puolueeton, ja ymmärtääkseni tietyt asiat pitää viran puolesta ottaa huomioon, mutta se, että he lähtisivät oma-aloitteisesti tutkiskelemaan tai kyselemään kaiken maailman nettipuheiden perään, nyt kyllä pikkusen kalskahti korvaan. Halusin nostaa tämän provokatiivisen asian, onko loppujen lopuksi niin, että jos siellä on listattu koventamisperusteina ihan kaikki — väheksymättä yhtään sitä, että kehenkään ei saa kohdistaa väkivaltaisia tekoja ja väkivaltaisia uhkauksia — niin rangaistuksen mittaaminen kärsii inflaation. Eihän siellä normaalirangaistuksessa ole sitten kohta enää mitään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rantanen.

17.50 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Jatkan oikeastaan tästä, mihin edustaja Meri jäi.

Rikoslakihan on lähtökohtaisesti sukupuolineutraali, mikä tarkoittaa sitä, että se kohtelee kaikkia samalla tavalla riippumatta siitä, kuka ja mikä on kysymyksessä. Ja nyt tässä ollaan tuomassa siis todella tänne koventamisperusteisiin tämä sukupuoli, vaikka siellä rikoslain koventamisperusteissa on jo mahdollisuus ottaa muu rinnasteinen vaikutin esiin.

Ja itseäni tässä vaivaa erityisesti tämä: Kuten tässä oikeusministeri omassa esittelyssään totesi, sukupuolella tarkoitetaan miestä tai naista, ja näin tämä on yleensä ollutkin. Mutta kun viime vuosina nimenomaan vasemmistopuolueista on puhuttu, että näin ei ole vaan on satoja sukupuolia, niin millä tavalla tämä nyt sitten rinnastuu tähän esitykseen, että tässä onkin mies ja nainen, vaikka toisaalta saarnataan koko ajan sitä, että kahta sukupuolta ei ole olemassakaan vaan niitä on satoja? No, millä tavalla sitten se osoitetaan toteen, että tässä on ollut nyt kysymys vaikka mieheen tai naiseen kohdistuvasta vihasta... Jos tässä esityksessä nyt ajatellaan, että kysymyksessä on siis biologinen sukupuoli, sen itsekkin ym-

määrän, mutta kun koko ajan puhutaan, että on olemassa sosiaalinen sukupuoli ja on olemassa koettu sukupuoli, niin missä kohtaa se koventamisperuste tekijälle tulee? Kyllähän kai rikoslain pitää lähteä siitä, että kaikki tietävät sen, mikä on ensinnäkin rangaistavaa ja mikä on koventamisperuste. Ja minusta tämä on täysin ristiriidassa näiden viime vuosien puheiden kanssa koko sukupuoli-käsitteestä, ja se täytyisi tässä kyllä selventää. Toki täällä on kyllä laitettu niin, että nyt jatkossa sukupuoli tarkoittaisi tässä kohtaa miestä ja naista ja nämä muut sukupuoli-identiteettiin kuuluvat asiat olisivat nimenomaan täällä muuna rinnasteisena vaikuttimena, mikä sotkee tätä entistä enemmän. Tehdäänpä esimerkki: Jos henkilö x tekee rikoksen, joka kohdistuu hänen mielestään naiseen, mutta tämä kyseinen nainen kokee olevansa mies, niin häviääkö tämä koventamisperuste siinä kohtaa? Eihän hän silloin ole kohdistanut sitä siihen, mihin luuli kohdistavansa — näin niin kuin karrikointuna esimerkkinä. Ja tämä tässä yhtenä asiana kyllä vaivaa.

Tässä Suomi on tekemässä muista Pohjoismaista poikkeavaa lainsäädäntöä. Ja itse asiassa eduskunnan oikeusasiamies sekä edustaja Merenkin jo mainitsevat professori Nuotio ja professori Tolvanen rikosoikeudesta toteavat, että tämä lakiesitys ei ole tarpeen, koska tämä nimenomaan siellä laissa jo on. Samoin tässä lausuntokierroksella tätä ovat kritisoineet muun muassa Miesten tasa-arvo ry, Miessakit ry, keskusrikospoliisi, Poliisihallitus, Oulun käräjäoikeus, valtakunnansyyttäjän toimisto ja niin edespäin, ja silti tämä lakiesitys on täällä. Itse asiassa eduskunnassa on viime viikkoina puhuttu lakien vaikutusarvioinnista, siitä, miten niitä arvioidaan, ja siitä, millä tavalla nämä asiantuntijalausunnatkin otetaan jo etukäteen huomioon. Kun tässä kerran on näin suuri ongelma, niin miksi tämä tuodaan tänne eduskuntaan? Eli kyllä tässä minusta pitäisi kuunnella nyt asiantuntijoita eikä ajaa päin seinää ideologialla, joka ei sitten ole sovellettavissa kunnolla.

Sitten itseäni vaivaa kovasti se, että kun oikeusministeriöstä tulee lakiesityksiä, joiden tarkoitus on säätää erityisesti tätä rikoslakia, niin minusta on hämmäntävää, että täällä käytetään sellaisia termejä kuin ”vihapuhe” ja ”maalittaminen” — nämä kaksi asiaa tuntuvat nyt olevan jokaisen Marinin hallituksen esityksen johtavia tähtiä — joita ei ole edes määritelty. Niitä ei ole laissa, ja silti niitä käytetään. Minä ymmärrän erinomaisesti sen, että puhutaan vaikka laittomasta vihapuheesta — on siis tietyt rikosnimikkeet, joita meillä itse asiassa aika paljon on rikoslaissa jo olemassa, kun niitä vain käytetään ja uskalletaan tehdä niitä ilmoituksia. Pidän erinomaisen huonona sitä, että eduskuntaan tuodaan esityksiä, joiden perustelut ovat täynnä termistöjä, joista kukaan ei tiedä, mitä ne tarkoittavat, ja niitä ei ole edelleenkään määritelty, ja pidän tätä erinomaisen huonona. Toki se sopii ideologiaanne hyvin, mutta toivoisin, että tässä olisi hivenen tarkkuutta.

Sitten täällä on paljon puhuttu siitä, että vaaleihin estetään menemästä. Kenenkään ei pidä jättää vaaleihin osallistumatta, ei kenenkään.

Ja toisekseen totean tässä kohtaa, että tätä samaa vihapuhetta tai tämmöistä solvausta, kritiikkiä tulee miehille ihan samalla tavalla kuin naisille. Käykääpä piruuttanne katsomassa tuolla sosiaalisessa mediassa: jos omasta kuplasta katsoo ulos, niin valitettavan paljon siellä on epäasiallista kirjoittelua. Ja sen osalta totean, että en halua sellaiseen yhteiskuntaan, jossa siitä, jos joku ei osaa ilmaista itseänsä kauhean sivistyneesti, sitten kylläkin lyödään. Sitten hän ilmaisee itseään niillä taidoilla ja tiedoilla, mitkä hänellä on. Minusta on myöskin niin, että ihan kaikkea ei tarvitse lukea. En minä ainakaan itse lue kaikkea, mitä minustakin kirjoitetaan. Sen kun kirjoittavat, jos siltä tuntuu, mutta en aio jäädä kyllä mistään vaaleista myöskään pois sen vuoksi.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Mutta toivoisin, että ministeri avaisi hiukan nyt täällä ollessaan tätä dilemmaa siitä, mikä tämä sukupuoli nyt oikeastaan sitten on, ja voidaanko sitä juuri tässä esityksessä rajata vain naisiin ja miehiin, kuten kuuluisi, vai mitä te olette ajatelleet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Bergqvist.

17.57 **Sandra Bergqvist r:** Värderade talman! Hatprat och trakasserier har vuxit väldigt mycket i samhället och den här utvecklingen i sig är väldigt oroväckande. Men ännu mer oroväckande är det att det finns speciella grupper som inte vågar eller som inte vill delta i samhällsdebatten just därför för att de är rädda för att bli offer för hatprat eller riktade trakasserier.

Regeringsprogrammet innehåller flera separata åtgärder för att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor. I dag diskuterar vi en av dessa åtgärder. Flera utredningar visar att i synnerhet kvinnor som är verksamma i offentligheten utsätts för hat som riktas mot deras kön och hatretorik med sexistiska övertoner. Tyvärr vet vi också att det här händer lika mycket för män — eller kanske inte lika mycket, men det händer också för män. Därför är det bra att det här är för båda könen, det är inte för bara kvinnor eller för bara män utan det är för både och. Och det är också för dem som kanske sätter krux i rutan där det står annat kön.

Arvoisa puhemies! Vihapuhe on lisääntynyt yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tämä kehitys on jo sinänsä huolestuttavaa, mutta vielä huolestuttavampaa on se, että tietyt ryhmät eivät halua tai uskalla osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, koska pelkäävät joutuvansa vihapuheen tai maalittamisen kohteeksi. Tutkimuksen mukaan erityisesti nuoret naiset ovat kokeneet sukupuoleensa kohdistuvaa vihapuhetta. Tämä lakiesitys on tärkeä siksi, että se antaa selkeän signaalin tällaisten tekojen moitittavuudesta. Esityksen tavoitteena on nimenomaan korostaa sellaisten tekojen moitittavuutta, joiden vaikuttimena on sukupuoleen perustuva viha, riippumatta siitä, kohdistuuko teko miehiin vai naisiin vai jopa niihin, jotka laittavat rastin ruutuun sinne, missä lukee: muu sukupuoli.

Tämä on hyvä ja odotettu esitys — kiitos siitä — ja valiokunnassa tulee varmasti olemaan mielenkiintoisia keskusteluja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Risikko, ja sen jälkeen ministeri Henriksson, 3 minuuttia.

18.00 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Ihan vain lyhyesti, että on aivan totta, mitä... Täällä itse asiassa kaikki puheenvuorot ovat ihan eri näkökulmista mutta erittäin vakavasti otettavia siitä syystä, että ensiksikin, kyllähän naisiin kohdistuvan väkivallan suhteen, jos me mietimme sitä, mikä on naisiin kohdistuvan ja miehiin kohdistuvan väkivallan ero, se ero on nimenomaan se, että suurin osa on naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Esimerkiksi lähisuhdeväkivalta kohdistuu naisiin 80-prosenttisesti, mutta myös toki miehiin, ja sekin tässä on huomioitava. Mielestäni tämä esitys on kyllä ihan varteenotettava, mutta ne muutkin näkökulmat, mitä tähän tuli, pitää ottaa huomioon, ja toivonkin, että ministeri Henriksson hieman avaa näitä kysymyksiä, mitä täällä oli.

Aikoinansa tehtiin tällainen kuntaohje kuin ”Kenelle lyönnit kuuluvat?”, ja se oli mielestäni erittäin tärkeä muistutus siitä, että meillä jokaisella on vastuu kuntalaisina ja kuntapäätöksentekijöinä liittyen myöskin tähän parisuhdeväkivaltaan tai sukupuolten väliseen

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

väkivaltaan, ja tällä hetkellä, kun meillä tapahtuu näitä perhesurmia, kun meillä on erittäin vakavia tilanteita ja kun korona on tunnetusti lisännyt kotihälytyksiä ja lisännyt mielenterveysongelmia, niin mitä suuremmassa määrin me nyt laitamme panoksia, niin sanotusti, ja resursseja myös kotiväkivallan estämiseen, niin sitä parempi. Vaikka se ei nyt liittynytkään tähän lainsäädäntöön nimenomaisesti, niin minä toivon, että ministeri Henriksson asiallisena ministerinä, kuten tiedämme, kiinnittää huomiota lähisuhdeväkivaltaan ja perhesurmiin ja erityisellä pieteetillä miettii, mitä voidaan tehdä. Korona nimittäin pahentaa tätä tilannetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Henriksson.

18.02 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille kaikista puheenvuoroista ja näkökohdista.

Aloitin ehkä tästä edustaja Risikon puheenvuorosta. Lähisuhdeväkivalta on todella iso ongelma Suomessa, ja hallitus kiinnittää tähän huomiota. Me olemme tehneet naisiin kohdistuvan väkivallan toimintaohjelman, eli se on asia, johon kiinnitetään erityisen paljon huomiota. Toimintaohjelmassa on kymmeniä toimenpide-ehdotuksia, joita lähdetään nyt toteuttamaan. Tulee myös perustettua naisiin kohdistuvan raportoinnin tehtävä. Nämä ovat kaikki sellaisia, jotka edesauttavat tätä tilannetta, ja tietenkin tärkeitä on myös se, että hallitus panostaa myös näihin turvakoteihin tällä kaudella enemmän kuin aikaisemmin.

Sitten itse tähän esitykseen. Tässä on tullut paljon hyviä kysymyksiä:

Se on totta kai niin, että teon motiivin selvittäminen voi usein olla hankalaa, ja on tuomioistuimen tehtävä tietysti sen perusteella, mitä syyttäjä on esittänyt, ottaa sitten selkoa siitä, mikä tässä nyt on se motiivi ja mitä on näytetty toteen ja niin edelleen. Viime kädessä, niin kuin edustaja ja lakivaliokunnan puheenjohtaja Meri tietää, normaaliin tapaan on näyttökysymyksestä kyse, eli se on normaaliin tapaan tuomioistuin joutuu sitä sitten miettimään.

Sitten tässä on nostettu esille — edustaja Honkasalo puhui tästä — lähisuhdeväkivallan erityisluonne, että se voitaisiin myös lisätä tähän uutena rangaistuksen koventamisperusteena. Lähisuhdeväkivallan erikoisluonnetta arvioidaan jo nykyisin mahdollisena raskauttavana seikkana rangaistuksen mittaamista koskevien rikoslain yleisten säännösten nojalla, ja korkein oikeus on vakiintuneesti ratkaisukäytännössään katsonut, että perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapauksissa, joissa tekijä ja uhri eivät ole tasavertaisessa asemassa vaan uhri tarvitsee erityistä suojelua, niin teon vahingollisuus ja vaarallisuus ja tekijän syyllisyyden aste puoltavat rangaistuksen mittaamista yleistä rangaistuskäytäntöä ankarammaksi.

Sitten tässä on nostettu, varsinkin perussuomalaisten taholta, esille tämä kysymys miehestä ja naisesta ja sukupuoli-identiteetistä ja näistä määritelmistä. Kun sanoin alkupuheenvuorossani, että rikoslaki on sukupuolineutraali, niin tietenkin se tarkoittaa myös sitä, että rikoslaki ei ole se paikka, jossa määritellään sitten näitä instrumentteja, siis niitä ilmiöitä, jotka määrittelevät sukupuoli-identiteetit ja niin edelleen, vaan ne pitää määritellä tasa-arvolaisissa. Sen takia tässä esityksessä on päädytty siihen, että uhrin sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun tai sukupuolen moninaisuuteen liittyvä teon motiivi tulisi jatkossakin nykyiseen tapaan huomioon otettavaksi vihavaikutinta koskevassa koventamisperusteensäännöksessä mainittuna muuna rinnasteisena vaikuttimena. Tämä on asia, josta on varmasti hyvä, että lakivaliokunta kuulee myös asiantuntijoita, ja saamme siltä osin

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

myös laajempaa näkemystä siihen, mikä asiantuntijoitten näkemys [Puhemies koputtaa] tästä on.

Sitten sanoisin vain näin, että kyllähän se on niin, että meidän pitää tehdä kaikkemme, jotta voidaan vaikuttaa siihen, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, vihapuhetta — sekä naisia että miehiä kohtaan, mutta niin kuin tiedetään, ne kohdistuvat enemmän naisiin — voidaan torjua paremmin, ja tämä esitys on yksi askel sitä kohti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä samassa istunnossa päiväjärjestyksen muiden asia-kohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.06.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.41.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Werning — poissa. Edustaja Tanus — poissa. Edustaja Mäenpää.

19.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käsittelyssä esitys rikoslain muuttamiseksi, jossa käsitellään sitä asiaa, että rangaistusta kovennettaisiin rikoksen sukupuolta koskevasta vaikuttimesta.

Ensinnäkin olen yllättynyt, että hallituksen ministeri käytti sanoja ”kvinnor och män”, ’naisia ja miehiä’. On hyvä, että oikeusministeri tunnustaa nuo kaksi sukupuolta, ja muista sukupuolista siinä nyt ei puhuttukaan.

Arvoisa puhemies! Keskustelussa tuli esiin naisiin kohdistuva vihapuhe ja sen erilaiset muodot, mutta entä miehet, onko heihin kohdistuvaa vihapuhetta? Edustaja Honkasalo kertoi, että vihapuheen kohteena ovat erityisesti naiset, ja hän nosti esiin näkökulman, että naiset eivät uskalla lähteä vaaleihin vihapuheen takia. Hän aprikoi sitä, tuleeko naisten kestää vihapuhetta, huorittelua tai seksuaalisella häirinnällä uhkailua. Hän puhui myös naisiin kohdistuvista viharyhmistä. Itselleni nämä tulivat aivan yllätyksenä, ja olettaisin näin, että jos on naisiin kohdistuvia viharyhmiä, niin siinä epäsuorasti viitataan, että ne ovat tällaisia miesten ylläpitämiä ryhmiä, joissa miehet keskustelevat. Tällainen kuva siitä tuli. Samalla, kun edustaja Honkasalo kertoi, että naiset eivät uskalla lähteä vaaleihin ehdolle, täytyy sanoa, että näin pelottavaa puhetta en ole vielä kuullut missään muualla ennen kuin hänen kertomanaan täällä salissa. Ainakaan ei varmasti ketään naista houkuta ehdolle se, mitä hän sanoi. Tekisikin mieli kysyä, oliko tämä Honkasalon puhe kenties vihapuhetta miehiä kohtaan, ja jos oli, niin pitäisikö siinä huomioida se, onko se koventamisen arvoisen, koska sekin kohdistui toiseen sukupuoleen.

Arvoisa puhemies! Ei minulla muuta tästä asiasta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain 105 ja 109 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2020 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle luottolaitos- sekä elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 171/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 171/2020 vp sisältyvien 1.—17. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Lakialoite laiksi rikesakkorikkomuksista annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 43/2020 vp Markku Eestilä kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Eestilä.

Keskustelu

18.08 Markku Eestilä kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä aloitteella vaaditaan roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta seuraavan rikesakon kaksinkertaistamista 100 eurosta 200 euroon. Itse asiassa tämä lakialoite on vähän naiivi, koska itsekin ymmärrän, mitä merkitystä sillä on, jos se korotetaan 100:sta 200 euroon, kun entistäkään säädöstä ei valvota eikä 100 euron rikesakkoa käytännössä anneta. Eli tämä nykyinenkin laki on niin sanotusti nulliteetti, sillä ei ole juuri merkitystä.

Kun me käsittelemme täällä koronaa, sotea, monia isoja asioita, niin luulemme monesti, että ne ratkaisevat Suomen tulevaisuuden. Niin ne saattavat tehdäkin, mutta ei pitäisi aliarvioida näitä ruohonjuuritason pieniä asioita, joilla itse asiassa saatetaan saada aikaan isojakin asioita, kun ne oikein tehdään.

Luen täältä kirjoittamastani aloitteesta suoraa tekstiä, koska se parhaiten kertoo, miten itse ajattelen tästä asiasta:

”Roskien heittämisessä kaduille, teiden varsille, puistoihin ja lähimetsiin on kyse välinpitämättömyydestä ja virheellisestä asenteesta luontoa ja luontoarvoja kohtaan. Pienen ros-kan heittäminen maahan ei ehkä yksilöstä tunnu suurelta ongelmalta, mutta kun roskaajia on enemmän, niin myös ongelman mittakaava muodostuu suureksi.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Roskaaminen vähentää yleistä siisteyttä ja viihtyisyyttä, mutta on haitallista myös moin muin tavoin. Kuten tiedettyä, ulkoinen järjestys luo sisäistä järjestystä. Kun esimerkiksi kaupunki pidetään siistinä ja sitä myös valvotaan, muuttuu ihmisten käyttäytyminen vastuullisempaan suuntaan. Tämä on nähtävissä niissä maissa, missä roskaamisen rangaistukset ovat kovat.

Kun Tunturi-Lapin luontokeskuksen reiteillä pidettiin korostuneesti siisteyttä yllä kun-kin reitin ensimmäisellä kilometrillä, väheni roskaaminen myös reittien muilla osuuksilla. Tämä osoittaa sen, että ympäristön siisteyteen kannattaa panostaa, koska siisteys tavallaan kumuloituu.

Onkin kysyttävä: Ovatko Suomen kaupungit riittävästi panostaneet roskaamisen ehk-äisemiseen ja valvontaan? Onko kaduilla ja puistoissa riittävän isoja roska-astioita, joihin roskat oikeasti mahtuvat? Valvotaanko roskaamista vai katsotaanko sitä läpi sormien? Pit-täisikö ainakin suuriin kaupunkeihin palkata 'roskapoliiseja', jotka sekä valvoisivat yleistä järjestystä että sakottaisivat roskaajia?

On myös varsin yleistä, että kaupunkien lähiliikuntametsiä pidetään kaatopaikkoina. Tämä on todella törkeää välinpitämättömyyttä, johon on kaikin keinoin puututtava, myös rangaistuksia korottamalla.

Roskat säilyvät luonnossa pitkään, jopa vuosikymmeniä. Eläimille roskat ja metsään jä-tetyt pullo- ja piikkilangat voivat olla todella vaarallisia. Pikkulapset ja eläimet saattavat myös syödä kaduille ja luontoon lojumaan jätettyjä roskia. On varsin yleistä, että esimer-kiksi koirat kieriskelevät luontoon heitettyjen tai jätettyjen biojätteiden päällä."

Arvoisa puhemies! Vaikka asia on pieni, niin itse ihmettelen vähän, miksi Suomessa tä-hän asiaan kiinnitetään niin vähän huomiota. Liikun itse metsissä, kaupungin lähimetsäs-sä. Ihmiset tuovat sinne sohviaan, kaikkeneköistä roskaa, muovijätettä, roskapusseja, ne viskataan sinne. Minä ymmärrän, että joku ei jaksakaan mennä kaatopaikalle, vaikka näitten roskien vienti olisi sinne ilmaista. Tämä on asennekysymys. Se vain herättää erittäin ikä-viä reaktioita niissä ihmisissä, jotka siellä liikkuvat, ja se tavallaan kiihottaa tekemään jat-kossakin näin. Sen takia minä koen, että kyllä kaupungeissa korostuneesti pitäisi ruveta kiinnittämään huomiota siihen, että kun liikumme tuolla puistoissa ja muualla, niin sinne viskataan kaikki, paperit ja mitä tahansa. Eihän se koskaan tule muuttumaan, ellei siihen määrätietoisesti lähdetä puuttumaan. Jokainen, joka liikenteessä on paljon ajanut, voi saa-da pienen rikesakon ajamalla sinne peltipoliisitolppaan suoralla tiellä. Senkin minä ym-märrän, että siinä ikään kuin rikotaan lakia ja järjestystä, mutta miksi tätä katsotaan sor-mien läpi, koska paljon vaarallisempaa tämä on.

Arvoisa puhemies! Tässä tämä oli. Ei kovin tärkeä lakialoite, mutta kun sitä tarkemmin rupeaa miettimään, niin saattaa ollakin aika tärkeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, edustaja Eestilä. Eikä yhtään väheksytäk-keenkään lakialoitteita. — Edustaja Pelkonen.

18.12 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Eestilälle tästä hy-västä aloitteesta. Ruohonjuuritason asioita ei nimenomaan pidä aliarvioida, olen ehdotto-masti samaa mieltä tästä.

Roskaaminen on arjessamme jatkuvasti läsnä oleva ongelma. Paitsi että roskaamisella on taloudellisia vaikutuksia, sillä on myös suuri vaikutus ympäristöstämme syntyvään mie-likuvaan ja kaupunkilaisten hyvinvointiin. Kaupungeilla on oma vastuunsa siisteydestä, ja

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

tällä saralla on kohennettavaa. Muun muassa roskakoreja voisi aina olla enemmän — muun muassa tästä aiheesta valtuutettuna Helsingissä saa usein palautetta — mutta pelkkien roskakorien lisääminen ei kuitenkaan yksinään riitä, jos välinpitämättömyys jatkuu. Siisteys ei voi perustua vain kaupunkien ja yhteiskunnan yksipuoliseen huolenpitoon. Ennen kaikkea kyse on nimenomaan asenteista, joista jo edustaja Eestiläkin hyvin puhui, ja yhteisestä ympäristöstämme välittämisestä. Roskaaminen lähtee korvien välistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

18.13 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Jaan kyllä edustaja Eestilän kanssa ehkä sen tausta-ajatuksen tästä, että maastamme puuttuvat roti ja järjestys kyllä monilta osin, ja tämä roskaamisasia on yksi semmoinen, missä se toki näkyy. Jos otetaan esimerkiksi vaikka Singapore, niin siellähän ei saa sylkäistäkään kadulle, siitähän saa sakot, mutta se on tietysti vähän toisenlainen yhteiskunta. Toki eivät näytä Singaporessa rautatieasemat siltä kuin meillä täällä, kun menee tuohon, missä käytetään aika avoimesti huumeita ja notkutaan ja pyöritään jengeissä ja sotketaan ja viskotaan kaljatölkit pitkin poikin. Siinä mielessä elämme hyvin erilaisessa maassa, ja näyttää siltä, että kaikennäköinen kurittomuus monilta osin lisääntyy tässä yhteiskunnassa, mikä on tietysti varmasti pitkän aikavälin kehityssuunta, jota ehkä myöskin sekä päättäjät täällä että kaupungeissa katsovat läpi sormien, mikä ei mielestäni ole hyvä asia.

Tämä aloite on ihan hyvä keskustelun avaaja, mutta itse en tokikaan kannata varsinaisia roskapoliiseja. Luulen, että se taloustilanne, johon kunnat ja valtiokin ovat menossa, tuskin mahdollistaa juurikaan mitään ylimääräisiä tehtäviä tai palkata ylimääräistä henkilöstöä. Siinä mielessä tämä on ehkä vähän hankala aloite.

Mutta se, minkä haluaisin tähän nostaa, on se, että jotenkin aina tuntuu, että yhteiskunta ratkaisee kaikki asiat. Me hoivaamme ja huollamme kaikissa asioissa ja jopa roskaamisessa, kun me siivoamme jopa ihmisten roskat, kun ne jätetään kuin pukki kakkansa ja menään. Ehkä kuitenkin lopulta tämä alkaa kotoa, kotikasvatuksesta, millä tavalla ympäristöstä pidetään huolta ja miten sen siisteydestä pidetään huolta, ja jos ei hoidu tämä asia kotikasvatuksella, niin sitten meillä on myöskin peruskoulut, joihin ehkä pitäisi panostaa. Monet asenteet kyllä valitettavasti aikuisilta peritään, on se sitten eläinten kohtelua tai on se sitten sitä roskaamista, ja siltä osin minä ehkä luulen, että tätäkin valistusta tässä yhteiskunnassa tunnutaan tarvittavan, niin kuin oikeastaan kohta kaikkiin asioihin tarvitsemme joko valtion tai ylipäättänsä viranomaisen apua. Meillä jotenkin on päässyt käymään niin, että viranomainen alkaa olla lähiomainen, ja se ei ole ehkä hyvä suunta tässä yhteiskunnassa noin muutenkaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elomaa.

18.16 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Eestilää tästä lakialoitteesta. Tämä on todella hyvä ja kannatettava. Tässä nostetaan esille todella tärkeä asia, jos ajatellaan, kuinka paljon tänä päivänä jätettä ja roskaa syntyy ja kuitenkin osittain ollaan vähän välinpitämättömiä ja roskataan. Jos mietin vaikka isoja festareita ja vähän pienempiäkin, kun itsekin olen niissä käynyt, niin olen ihmeteltyt, että kun siellä on isot, valtavat roskikset, joihin laitetaan tyhjät oluttölkit ja muutkin roskat, niin minkä takia niitä ei jakseta sii-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

hen roskakoriin laittaa vaan heitetään viereen. Tai jos kävelee tiellä, menee auto ohi ja sieltä heitetään lasia, tyhjä tölkki, roskia, jotka eivät maadu. Tuntuu käsittämättömältä, miksi.

Jo 80-luvulla tuli käytyä hyvin paljon Amerikassa, ja vaikka siellä on valtavat roska-alueet, niin niissä ”mooleissa”, ostoskeskuksissa, on aivan huippusiistiä. Muistan, että kun itseltäkin läikkyi pikkuisen kahvia siihen lattialle, niin siinä oli sekunnissa henkilö, joka sen siisti ja katsoi kiukkuisesti. En saanut sakkoa, vaikka olisi varmaan ollut ihan oikein saada sakkoa. Sielläkin, samoin kuin edustaja Rantanen puhui Singaporesta, on hyvin tärkeää se, että ei kerta kaikkiaan heitetä ylimääräistä roskaa minnekään.

Tässä on kaikilla meillä oppimista lisää, ja tähän pitää kiinnittää huomiota. Sitä, että rangaistus olisi vähän kovempi kuin aikaisemmin rahallisesti, kannatan kyllä, koska jos jouuu muutaman kerran 200 euroakin maksamaan, niin kyllä vähitellen varmaan kiinnittää huomiota siihen, ettei ihan turhaan heittele ja roskaa, puhumattakaan sitten siitä, mitä luonnossa tapahtuu ja mitä sinne sitten jätetään.

Kiitos, edustaja Eestilä, tästä hyvästä lakialoitteesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

18.19 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan vaan käytän tässä puheenvuoron, kun satuin nyt olemaan tässä salissa ja täällä keskustellaan edustaja Eestilän lakialoitteesta.

Ymmärrän oikein hyvin, että tämä jakaa varmasti mielipiteitä, enkä itsekään, kun en ole valitettavasti ihan tarkkaan lukenut sitä lakialoitetta, niin... Mutta tämä on tärkeällä asialla sinänsä, ja uskonkin, että edustaja Eestilä on nostanut tämän asian esiin nimenomaan nostakseen tämän keskustelunaiheeksi. Ja mielestäni edustaja Elomaa käytti hyvän puheenvuoron siitä, että kyllä tästä asiasta kannattaakin keskustella. En tarkkaan ottaen ota nyt itse mitään kantaa tähän tarkasti, mutta haluan tuoda tukeni sille, että näistä asioista uskalletaan keskustella myös tässä salissa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä

Lakialoite LA 47/2020 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Elomaa.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Keskustelu

18.20 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Kansakunnan sivistyksen taso näkyy siinä, miten se kohtelee eläimiään.” Mahatma Gandhi, viisaat sanat. Saksanpaimenkoiraliitto usean alueyhdistyksensä toimesta on laskenut Suomen sivistyksen taso. Näin kävi, kun videoita yhdistysten suojelukoira-koulutoiminnasta pääsi julkisuuteen. Muun muassa eilen televisiossa ne esitettiin. Sähköpantoja, potkimista, kuristamista, piikkipantoja — vetää sanattomaksi. Nyt on toimittava lainsäätäjien taholta. Tällainen toimintamuoto on lopetettava. Henkilökohtaisesti laittaisin myös koulutukseen osallistujat eläintenpitokieltoon, pysyvään. Muun muassa tästä aihepiiristä on tänään jätetty kirjallinen kysymys, edustajat Meri, Vallin, Rantanen ja allekirjoittanut.

Arvoisa puhemies! Tähän lakialoitteeseen koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä:

Tässä aloitteessa ehdotetaan koirille pakollista tunnistusmerkintää ja rekisteröintiä. Koirien pakollinen tunnistusmerkintä on ehdottoman tärkeä asia eläinten oikeuksien toteutumisen kannalta. Tunnistusmerkinnän hyödyt ovat valtavat uudistuksen kustannuksiin nähden. Käytännössä tunnistusmerkintä toteutettaisiin siruttamalla koirat. Siruttamisen yksi keskeinen hyöty on karkuteille päässeiden koirien päätyminen takaisin omistajiensa hoivaan. Käytännössä tunnistusmerkintä tulisi pelastamaan monen löytöeläimen hengen, ja samalla säästyisi eläinsuojelun resursseja, kun eläimet saataisiin palautettua takaisin omistajilleen lopettamisen tai eteenpäin myymisen sijaan. Siruttaminen olisikin suoraan sanottuna ansaittu riemuvoitto löytöeläimille.

Tunnistusmerkintä edistää osaltaan myös vastuullista eläintenpitoa, koska eläimen hylänneet omistajat saataisiin turvamerkin avulla suuremmalla todennäköisyydellä kiinni teostaan. Merkitseminen ja rekisteröinti lisääisivät myös eläinten omistajien sitoutumista lemmikkeihinsä ja tätä kautta vaikuttaisivat myönteisesti eläintenpidon vastuullisuuteen. Lisäksi rekisteröinti ja merkitseminen eläintä hankittaessa muistuttavat ostajia siitä, ettei kyseessä ole mikään tavanomainen kulutustavaran osto vaan huolenpitoa, sitoutumista ja vastuullisuutta edellyttävä suuri ratkaisu.

Koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti hankaloittaisivat osaltaan myös laitonta eläinkauppaa. Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti joka kerta kaupanteon yhteydessä rajoittaisivat varmasti pentutehtailua sekä vähentäisivät eläinten salakuljetuksia. Koiriin liittyvä pentutehtailu ja salakuljettaminen ovat suuren mittaluokan ongelma Euroopan unionin alueella. Laiton eläinkauppa on itse asiassa merkittävä tulonlähde järjestäytyneelle rikollisuudelle, joten rekisteröintipakko tehostaisi lisäksi rikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaa. Tässä voidaan puhua jo taloudellisestikin mittavasta hyödystä.

Pentutehtailu ja salakuljettaminen ovat ongelmia myös täällä meillä Suomessa. Yhteiskunta ei saa ummistaa silmiään näiltä vakavilta asioilta, ja lainsäädäntöä sekä viranomaisien käytäntöjä on kehitettävä jatkuvasti, jotta ongelmiin kyettäisiin reagoimaan entistä tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan todeta, että vaikka tämä aloite koskeekin vain koiria, kannatan pakollista rekisteröintiä ja tunnistusmerkintää myös kissojen kohdalla. Haluan vielä sanoa senkin, että minulla on ollut kunnia olla nyt kymmenen vuotta kansanedustajana tähän mennessä, ja varmaan niitä istuntoja on täällä parikin tuhatta sen aikana käyty eri asioista. Voin sanoa, että eläimiä koskevia asioita täällä on käsitelty varmaan korkeintaan ihan kymmenen sormen edestä, eli nämä ovat hyvin harvinaisia asioita, kun täällä yleensä on mahdollisuus puhua eläinten hyvinvoinnista, mutta nyt kun tämä eläin-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

suojelulaki todennäköisesti tulee uudistettavaksi ja käsittelyyn loppukeväästä tai loppukeväästä, viimeistään elokuussa, niin voimme myös sitten puhua enemmän ja käsitellä näitä eläinten hyvinvointiasioita.

Näin ollen toivon, että tämä koirien rekisteröinti tulee voimaan todella pikaisesti ja tulevan eläinsuojelulain uudistuksen yhteydessä viimeistään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Pelkonen.

18.26 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin lämmin kiitos edustaja Elomaalle tästä tärkeästä aloitteesta. Asiasta on puhuttu jo hyvin pitkään, ja nyt todellakin olisi vihdoin myös tekojen aika.

Edustaja Elomaa nosti lyhyesti esiin myös kissat, ja itse puhuisin tässä puheenvuorossa nimenomaan kissoista. Olen sitä mieltä, että tunnusmerkintä ja rekisteröintivaatimus tulisi ehdottomasti säätää samanaikaisesti sekä kissoille että koirille. Kissojen ja koirien tulee olla lemmikkeinä samanarvoisia myös lain tasolla.

Pakollinen tunnusmerkintä ja rekisteröinti ehkäisisivät asiantuntijoiden mukaan tehokkaasti villiintyneiden kissapopulaatioiden syntymistä ja auttaisivat palauttamaan eksyneet kissat nopeammin omistajilleen. Ajan tasalla olevat tunnusmerkinnät vähentäisivät samalla kunnille lankeavia löytöeläinten hoidosta aiheutuvia kuluja, ja myös tahallisesti hylättyjen kissojen omistajat saataisiin nopeammin vastuuseen toimistaan, aivan kuten koirien kohdalla.

Apua tarvitsevien kissojen määrä on ollut pitkään kasvussa Suomessa. Suomessa hylätään tai tapetaan ei-toivottuina Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liiton arvion mukaan noin 20 000 kissaa vuodessa. Löytökissoista joka viides päättyy lopetettavaksi. Villiintyneet kissapopulaatiot ovat entistä huonokuntoisempia ja lisääntyvät hallitsemattomasti.

Tunnusmerkintä ja rekisteröintivaatimus tulee siis säätää samanaikaisesti sekä koirille että kissoille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

18.28 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos edustaja Elomaalle ja... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri, laittakaapa mikrofonin päälle, niin kiitosenne kuuluvat.

Kiitos, arvoisa puhemies! Vaikka minulla onkin kova ääni, ei ehkä niin kova kuitenkaan. — Kiitos edustaja Elomaalle ja kaikille, ehkä voisin sanoa niille harvoille, ihmisille, jotka täällä puhuvat usein eläimistäkin, ja he tuntuvat tässä salissa tällä hetkellä olevan. Harmillisesti olen huomannut, että erityisesti vihreän eduskuntaryhmän ihmiset kyllä silloin usein puuttuvat ja puuttuvat heidän nimensäkin näistä lakialoiteista. Kaikkiin ei suinkaan kukaan ehdi nimeään kirjoittaa, mutta kun he ovat jotenkin niin tällä asialla tulleet esille, niin ehkä tämä konkretia — teot, teot, teot.

Haluaisin muistuttaa, että tämä eläinten hyvinvointilaki tosiaan oli eduskunnassa ja se raukesi silloin, kun vaalikausi tuli, ja se oli todella ikävä asia. Siellä oli paljon parannettavaa mutta toki ehkä riidanalaisuuksiakin, ja toivoisin, että se tulisi nopeasti tänne, koska

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

siellä oli tiettyjä asioita, joita kaipaamme. Yksi asia on sellainen, joka on omassa lakialoitteessani, joka tulee tuossa myöhemmin esille, ja se siellä esityksessä oli, mutta nyt sitäkään ei ole tullut.

Me saamme jatkuvasti lukea todella karmaisevia uutisia siitä, miten kauheita me jotkut ihmiset olemme eläimiä kohtaan. Ja se, että ihminen on inhimillinen eläimelle, kertoo minulle sitä, että hänellä on kyky empatiaan. Olen huomannut, että usein sellaiset ihmiset ovat myös hyvin lähimmäisenrakkaita, puolustavat myöskin kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat puolustuskyvyttömiä — minä luulen, että tämä liittyy siihen puolustuskyvyttömiä puolustamiseen. Itse ainakin voin erittäin pahoin näitten uutisten myötä, ja toivon, että me saadaan lisää keinoja. Tämä mikrosiru olisi yksi keino. Silloin me voimme jäljittää omistajan ja saattaa hänet vastuuseen. Ja tietysti myös omistajan kannalta: itsellänikin on koiria, olen ne siruttanut, ja jos koira varastetaan, niin löydän sen, ettei se joudu minnekään pentutehtailijan tai muuten kaltoin kohtelevan käsiin tai — illalla tuon esille tämän — vaikkapa henkilön käsiin, joka harrastaa seksuaalista kanssakäymistä eläinten kanssa, sellaisiakin on.

Tämä pentutehtailu on erittäin vakava ongelma. Nämä koirat ovat täydellisiä synnytyskoneita, ja se on todella julmaa touhua. Tuossa eläinsuojeluyhdistysten kautta tuli tällainen idea, että jos luovutetaan — tämä oli itse asiassa vaalikonekysymyksessä — löytöeläin edelleen, niin tulisiko se leikata. Ja minäpä ajattelen, että se olisi oikein hyvä idea. Itselläni on muutama rescuekoira, ja ne itse asiassa luovutetaan leikattuina, jotta ne eivät voi lisääntyä, kun tarkoitus on pelastaa se eläin eikä ruveta esimerkiksi pentutehtailemaan sillä. Siinä olisi yksi hyvä idea — toki tarvitsisi rahaa.

Ja toivoisin myöskin, että meillä valvottaisiin enemmän tätä eläintenpitokieltoa, esimerkiksi niin, että joudut esittämään todistuksen, ettet ole eläintenpitokiellossa, kun ostat itsellesi lemmikin. Minä olen ostanut jopa hevosen, eikä minulta ole kukaan koskaan kysynyt, olenko eläintenpitokiellossa. Minusta se olisi erittäin tärkeä edistysaskel eläinten hyvinvoinnin edistämisessä.

Kiitos lakialoitteesta, Elomaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

18.31 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Tulin ihan tänne pönttöön, kun kerrankin saa puhua eläimistä. — Kiitos edustaja Elomalle tästä erinomaisesta aloitteesta, ja aloitan tämän oman puheeni sillä, mitä näimme eilen mediasta ja illan A-studiosta.

Nämä suojelukoiraharrastajien tavat ja koulutusmenetelmät olivat aivan järkyttäviä. Oli järkyttävää katsoa, että meillä on siis sellainen koiraharrastus, jossa käytännössä hakataan, potkitaan ja rääkätään eläimiä vastoin eläinsuojelulakia. Ne ovat siis lainvastaisia toimintoja, mitä me eilen televisiosta näimme. Kyllä täytyy sanoa, että veti aika matalaksi mielen. Siinä eilisessä A-studiossa haastateltiin Rajavartiolaitoksen koiraohjaajaa, joka kertoi heidän tavastaan, ja hän sanoi suoraan, että kyllä positiivisella vahvistamisella toimivat myös Rajavartiolaitoksen virkakoirat, ja näin taitavat toimia nykyään myös poliisikoirat, joten on kyllä hyvin hämmästyttävää, miten voi olla sellainen harraste, jossa sitten taas tehdään toisin ja väitetään, että se on oikea tapa toimia. Se on täysin väärä tapa. Ne olivat täysin tuomittavia tekoja, ja toivon, että nämä kaikki teot johtavat kunnolliseen... Nythän se oli poliisilla tutkinnassa, ja toivon todella, että nämä myös johtavat tuomioihin ja johtavat siihen, että nämä menetelmät koulutuksen kanssa, eläinten kanssa muuttuvat.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Mutta se teki jotenkin mielen matalaksi. Minä olen itse tehnyt vapaaehtoistyötä eläinsuojelussa Kreikassa, jossa eläinsuojelutilanne on siis todella huono, ja olen itse siellä käynyt kauhistelemassa, miten he hoitavat asioitansa. Sitten kuitenkin tässä tavallaan eilenkin tajusi sen, että meillä on myös omassa pesässä putsaamista, joten on ihan turha mennä sinne heristelemään sormeansa, ettei näin, niin kauan kuin meillä, meidän maassa tapahtuu tämän tyyppisiä bruttaaleja tekoja. No, vähän päästä päästään käsittelemään edustaja Meren lakialoitetta eläinseksin kriminalisoinnista, jota sitäkin on — me olemme todella surkeassa porukassa siinäkin — ja ehkä se kertoo siitä, että tätä asiaa ei oteta todesta.

Itse asiassa meillä on pitkään odotettu eläinsuojelulain uudistamista, ja se uupuu edelleen. Se siis uupuu edelleen. Kyllä jotenkin tuntuu, että tämä on vähän sellaisena toissijaisena asiana. Ja kuten tässä on aiemmin todettu, kuten edustaja Elomaa totesi, niin kyllä kansakunnan sivistystä voidaan kai mitata sillä, miten se kohtelee eläimiään ja ylipäänsä esimerkiksi heikompia, vammaisia. Näissä asioissa meillä kyllä tekemistä tässäkin salissa riittää, ja toivoisin kyllä, että kaikista puolueista painettaisiin tätä eläinsuojelulakia eteenpäin, sillä se on kyllä auttamatta vanhentunut.

Mitä sitten tulee näihin tunnistusmerkintöihin, niin olen täysin samaa mieltä, että tämä aloite on hyvä. Liittäisin siihen vielä kissat, mutta kun saataisiin nyt koiratkin ensin, niin se olisi ihan hyvä asia. Rotukoirathan toki löytyvät sieltä koirajalostusjärjestelmästä, jonne heidät rekisteröidään, heidän sirunsa rekisteröidään, mutta ongelma ovat sitten ne koirat, joita ei sinne laiteta, jotka eivät ole siis rotukoiria, jotka eivät ole missään kiinni. Meillä on ollut tämmöinen turvasirupalvelu, mutta mitä ilmeisimmin se ei ole saanut riittävää jalkansijaa, ja siltä osin voisi olla ihan hyvä, että meillä olisi nämä koirat jossain yhteen koottuna niin, että kaikilla on siru ja kaikkien omistajatiedot löytyvät jostakin.

Ja itse asiassa me emme ole saaneet eduskunnasta ulos tätä Rajat räiskeelle -kansalaisaloitetta, jossa siis pyritään siihen, että meillä ei ilotulitettaisi enää joka paikassa, mikä on yksi semmoinen asia, minkä takia koirat joutuvat aika paljon karkuteille. Harmillisen paljon joka vuosi heitä karkaa, että siinä mielessä nämäkin asiat liittyvät toisiinsa.

Arvoisa puhemies! Minulla oli mielessä monta muutakin asiaa, mutta nyt juuri hukkuu tässä punainen lanka tästä... [Leena Meri: Sinä liikutuit niin paljon!] — Niin liikutuin, minä innostuin niin paljon. — Mutta kiitän tästä aloitteesta, ja toivotaan, että tämä nyt viimeistään tämän eläinsuojelulain uudistuksen myötä myöskin saadaan sinne lainsäädäntöön sisään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja puhujalistalla on vielä tilaa, jos tulee mieleen. — Edustaja Huttunen.

18.37 Hanna Huttunen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on tosi hyviä puheita käytetty salissa ja puhuttu, että pitäisi yli puoluerajojen lähteä edistämään tätä asiaa. Täytyy ilolla todeta, että keskusta on tunnistanut tämän ongelman ja maa- ja metsätalousministeriössä valmistellaan asetusta asian tiimoilta. Minä voisin lukea tässä nyt muutamia kohtia, mitä se asetukset pitäisi sisällään:

Kaikki Suomessa 1.1.23 jälkeen syntyneet koirat on tunnistusmerkittävä sirulla ja rekisteröitävä. Tämä olisi tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa syntymästä tai ennen koiran luovuttamista uudelle haltijalle, jos koira luovutetaan ennen kolmen kuukauden ikää.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Ennen 1.1.23 syntyneet saavat siirtymäaikaa noiden toimenpiteiden osalta vuoden 23 loppuun, ja edellä mainittu velvoite koskee myös muista maista Suomeen yli kolmen kauden ajaksi tuotavia koiria.

Ja kolmantena: toisesta maasta Suomeen tuotavaa koiraa ei myöskään saa luovuttaa uudelle omistajalle ennen kuin koira on tunnistusmerkitty ja ilmoitettu Suomessa rekisteriin.

Eli tällaisia asetusmuutoksia on tulossa, ja tässä on nimenomaan tarkoituksena vähentää pentutehtailua ja tätä laitonta koirien maahantuontia, mistä täälläkin on puhuttu, ja sitten myös edesauttaa koirien jäljittämistä, jos on tautitapauksia, ja totta kai, jos koira karkaa tai vaikka varastetaan tai muuten katoaa, niin se palautettaisiin nopeammin sitten kotiin omistajalleen.

Tärkeintä tässä on tiedon lisääminen sen suhteen, että jatkossakaan kenenkään ei enää tule ostaa koiraa, jonka alkuperästä ei ole tietoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä.

18.38 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Mielenkiintoisia juttuja, ja kiitoksia edustaja Elomalle tästä aloitteesta. Edustaja Huttuselle sanoisin, että kyllä edustaja Elomaa ja itse olemme maa- ja metsätalousvaliokunnassa tämänkin asian kanssa olleet tekemisissä jo viime kaudella, ja joskus täytyy vähän ihmetelläkin, miten hitaasti nämä asiat oikeasti etenevät. Mutta se on ehkä toinen tarina.

Sitten mielenkiintoinen juttu, joka itselleni tuli mieleen, kun äsken oli tuo roskaamisen lakialoite: minä koen tässä jotakin yhtäläisyyttä, koska kyse on kulttuurista, ja se vanha kulttuuri oli se, kun koiria tai hevosia koulutettiin, että pyrittiin kovilla otteilla ja rangastusten kautta. Onneksi nyt on kulttuuri muuttumassa ja ymmärretään, että jos eläimiä menataan saada oikein hyvin toimimaan ilman stressiä, niin eihän missään nimessä pidä rangastusten kautta lähteä sitä koulutusta tekemään. Tässäkin on selvä kulttuurin muutos.

Itse kun pitkään, 30 vuotta, toimin eläinlääkärinä ennen kuin tänne tulin kansanedustajaksi, minä huomasin esimerkiksi semmoisen, että kun oli vanhoja ravihevosia, niin kun ne menivät naisten käsiin ja se kohtelu muuttui täysin ja niitä pidettiin erittäin hyvin, niin ne alkoivat juoksemaan rahaa. Jokainen voi vähän miettiä, mistä mahtoi olla kysymys.

Kyllä tämäkin kulttuuri etenee, mutta siinä on tämä kenneltoiminta, kaikki muu toiminta, mikä tuo näitä uusia kasvatusoppeja ja uusia oppeja, miten koira saadaan oppimaan positiivisen toistamisen kautta ja palkitsemalla ja näin poispäin. Minun mielestäni voitaisiin melkein saman tien lähteä puhumaan vähän jopa nuorista ja kasvatuksesta — eivät nämä poikkea millään tavalla. Tässä on ihan samasta asiasta kysymys, vaikka nyt puhutaan eläimistä.

Hyvä, että eduskunnassakin joskus näistä asioista keskustellaan, ja tämä keskustelu on tavallaan yksi täsmäase siihen. Totta kai pitää olla tässä talossa laki, mutta sen lain jatkoksi pitää käydä julkista keskustelua siitä, mistä on kysymys, ja viedä sitä sillä tavalla oikeaan suuntaan. Sen takiahan tämä parlamentti on olemassa, että täällä keskustellaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kinnunen.

18.40 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä salissa on nyt koolla eduskunnan eläinrakkaita ihmisiä, ja kun tätä hyvää keskustelua on kuullut, niin palautui mieleen tarina vanhasta rovastista, jonka rouva ja koira lähtivät yksissä tuumin käymään maa-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

kellarissa. Kuinka ollakaan, ovi meni vahingossa säppiin ja he jäivät sinne hieman kalseisiin olosuhteisiin, ja kun rovasti ei huomannut pitkään aikaan, että joku puuttuu, niin lopulta hän sitten alkoi ihmetellä ja meni katselemaan ja löysi ruustinnan ja koiran sieltä kellarista — ja vain koira heilutti häntää.

Koira on ihmisen paras ystävä. On hyvä, että tällä viikolla on keskusteltu eläinten kunnollisesta kohtelusta, ja onkin tärkeää, että vain sellaiset ihmiset, jotka oikeasti haluavat huolehtia eläimistään, hankkivat sellaisia. Itselläni on ollut elämän varrella monenlaisia-kin eläimiä, lapsuudesta saakka: lampaista, vuohia, kanoja, kalkkunoita, ankoja, hanhia, kaneja, hevosia, kissoja ja koiria. Kiitänkin edustaja Elomaata tästä hyvästä ehdotuksesta. Omakin kultainennoutajani on sirutettu, ja se on hyvä asia. Kaiken kaikkiaan on tärkeää, että huolehdimme eläimistämme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

18.42 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Palaan tähän edustaja Eestilän nostamaan kulttuurimuutokseen näissä koirien koulutusmenetelmissä. Näin varmasti on, että yleisesti ne ovat muuttuneet. Mutta valitettavan paljon esimerkiksi tästä uutisoinnista tulee mieleen, että tietyissä piireissä tämä on maan tapa, ja siitä maan tavasta on nyt päästävä eroon kertakaikkisesti. Näin ei voi jatkaa.

Mutta, arvoisa puhemies, halusin vielä selventää tähän: Itsekin katson huolestuneena tätä pentutehtailua, jota viime vuosina on ollut, ja näitä pentuja on myyty Eteläsatamassa auton takakontista lähtien, ja tässä on iso ongelma. Niin kauan kuin meillä on kysyntää, niin meillä on tarjontaa, ja tietyllä tapaa tämä on pakko saada haltuun. Minusta meillä ei ole tällä hetkellä riittävää määrää niitä työkaluja, joilla tätä estetään.

Tässä yhteydessä haluaisin myöskin erottaa toisistaan sen, mitä on pentutehtailu, ja sen, mitä on sitten rescuekoiratoiminta eli se, että sinä adoptoit ulkomailta koiran itsellesi. Nimitäin se on sitten taas ihan oma juttunsa, jos haluaa kodittoman koiran itsellensä ulkomailta tuoda. Siinä on oleellista se, että kaikki tuontivaatimukset täyttyvät ja se tehdään turvallisesti ja siten, että ei vaaranneta myöskään suomalaisten eläinten terveyttä. Nämä kaksi asiaa ovat täysin eri asioita. Se on tietynlainen eettinen valinta sekin, että haluaa antaa kodittomalle koiralle kodin. Itselläni on yksi tällainen kreikkalainen herrasmies, pikku koira, kotona. Sitä ratkaisua en ole katunut. Minulla oli myös kultainennoutaja, mutta hän menehtyi tässä viime kesänä, mikä oli tietysti hyvin surullinen tilanne.

On erinomaista, että täällä keskustellaan näistä asioista, ja minusta kyllä eduskunta saakin lähettää aika selkeän viestin, että tämäntyyppistä eläinten hakkaamista ja potkimista ja tämäntyyppistä koulutusta ei kerta kaikkiaan tässä maassa suvaita enää. Nyt on pystyttävä myös nämä piirit, joissa tällainen ”maan tapa” on ollut, muuttamaan toisenlaisiksi. Siellä on kuitenkin aika paljon väkeä, ja jonkun pitää pystyä aina sanomaan sitten, että tämä ei käy. Nyt on ehkä se hetki, kun tämä viesti on syytä aika voimallisesti täältä kansanedustuslaitoksestakin koiraharrastajapiireihin lähettää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

18.45 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä puhe, keskustelu, laajeni. Tämä on varmasti erittäin hyvä lakialoite, ja hyvä, että sitä käsitellään, ja minun mielestäni on erittäin hyvä, että me puhumme täällä myös eläinten hyvinvoinnista. Eläin on meidän monen,

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

monen ystävä ja hyvin monen ainoa ystävä. Nyt koronan aikana, kun me tarvitsemme ystävää, se todella on monelle henkilölle aivan ainokainen, ja siitä syystä on tärkeää, että me puhumme myös eläinten hyvinvoinnista.

Koronan aikana on myöskin tullut se ilmiö, että otetaan entistä enemmän eläimiä. On tullut se ystävän kaipuu, ja on paljon kerrottu erilaisista tapahtumista, että otetaan eläimiä. Nyt vain pitää muistaa vähän niin kuin niiden kesäkissojen ilmiö, ettei sitten, kun kesä menee ohi, hylätä niitä. Samoin on koronassakin vaara, että ei sitten osatakaan kasvatusta sitä eläintä. Nimittäin kyllä jokainen eläin tarvitsee kasvatusta, rakkautta ja rajoja.

Se, mitä täällä puhutaan näistä järkyttävistä tapahtumista jälleen, joita on nyt paljastettu, on ihan järkyttävää, ja näihin pitää ilman muuta puuttua. Eläinhän on täysin suojaton tällaisessa, koska eläimet haluavat nimenomaan luottaa ihmiseen, mutta näin ei aina ole, valitettavasti. Siitä syystä meidän on kiinnitettävä huomiota myös eläinten hyvinvointiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Elomaa.

18.47 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitän edustajia Pelkonen, Meri, Rantanen, Huttunen, Eestilä, Kinnunen ja Risikko erinomaisista puheenvuoroista ja siitä, että ollaan ihan samalla levelillä tässä eläinten hyvinvointiasiassa. Aivan kuten edustaja Risikko sanoi, tosiaan ennätysmäärä, melkein 50 000 pentua on otettu viime vuoden aikana ihmisille. Se on ennätys Suomessa, ja koiria on noin 800 000 tällä hetkellä Suomessa. Eli vastuu eläimistä on iso, ja toivottavasti myös silloin, kun korona joskus häipyy ja ihmiset ovat enemmän jo sitten töissä, pystytään huolehtimaan ja olemaan vastuussa siitä lemmikistä ja ystävästä.

Koiria käytetään erittäin moneen asiaan ihmisten avuksi aivan laajalla rintamalla, myös koronakoiriakin on.

Edustaja Kinnunen tässä sanoi, kuinka meille kaikille on varmaan rakas se oma eläin siellä kotona, oma koira tai joku muu eläin siellä ja lapsuudesta. Itsellenikin — olen maalaistalosta ja meillä oli eläimiä joka lähtöön navetta täynnä ja navetan ulkopuolellakin — eläinten hyvinvointi on ollut todella tärkeä ja rakas asia, ja sitä pitää edistää. Ja toivoisin, että meidän täytyy pitää huolta siitä, että 25 vuotta vanha... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa, mikrofoni lähti pois päältä. Saatte jatkaa toki. Lopettitteko puheenvuoron? [Ritva Elomaa: Voisin minä jatkaa vielä 15 sekuntia.] — No, 15 sekuntia.

...elikkä nyt on sanottu, että tämä 25 vuotta vanha eläintensuojelulaki tulisi nyt sitten tänä vuonna käsittelyyn, ja sikäli toivon, ettei käy niin kuin viime kaudella, niin kuin edustaja Meri sanoi, että hallitus kaatuu ja — ei sen puoleen, sehän voi olla aika hyväkin, että hallitus kaatuu — mutta toivon, että me ehditään tämä eläinsuojelulaki uudistaa ennen sitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt arvoisat edustajat ollaan hyvin lähellä tilannetta, että tämä 30 minuuttia on täytynyt, mutta jos vielä edustajat Rantanen ja Risikko lyhyesti. — Edustaja Rantanen.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

18.50 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Tähän on ihan pakko nappaista vielä kiinni, että näyttää siltä, että tästä korona-ajasta, josta me ihmiset olemme kärsineet aika paljon kukin omalla tavallansa, nämä karvaiset ystävät ovat tykänneet, koska ihmiset ovat olleet paljon kotona etätöissä. Kyllä täytyy sanoa, että koirat ja kissat ovat kuulemma olleet hyvin tyytyväisiä — niin meilläkin viime keväänä.

Huolta aiheuttaa juuri tämä, minkä edustaja Risikko nosti esiin, että korona-aikana on otettu paljon lemmikkieläimiä, mikä sinänsä on ihan hyvä asia, mutta se elämä on tietysti toisenlaista silloin. Kun siellä kotona ollaan paljon, niin se toimii, mutta sitten kun tulevat ne normaaliajat, jotka ovat varmasti jossain kohtaa tulossa, niin silloin se vuoden ikäinen koira siellä saattaa keksiä kaikennäköistä, ja kun se ei ole tottunut olemaan yksin, niin se on vielä kahta hankalampaa. Toivotaan, että kaikki menee hyvin siinä kohtaa, mutta kyllä monet ovat arvioineet sitä, että sitten kun päästään tästä koronasta eroon ja ihmiset alkavat käydä jälleen enemmän fyysisesti töissä, niin silloin saattaa tulla näitä kodinvaihtajia, kun tulee se ongelma nimenomaan siinä kohtaa, kun sinne joutuu eläin jäämään yksin ja meno saattaa olla sen mukaista, ei toki aina. Niin kuin me koiranomistajat tiedämme, niin kyllä nämä nelijalkaiset kekseliäitä kavereita ovat, eli jos jotakin pitää puuhailla, niin sitä kyllä sieltä kodista löytyy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Risikko.

18.52 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta käyttää vielä lyhyt puheenvuoro. Kun täällä nyt kerran laajennettiin näistä eläimistä ja täällä kerrottiin, kuinka tällaisiin hyvin moniin käyttöihin tällä hetkellä koiria koulutetaan — on kipukoiria ja on avustajakoiria ja on näkövammaisten koiria ja niin edelleen — niin muistuttaisin sellaisesta asiasta vielä, josta tein kirjallisen kysymyksenkin, että tällä hetkellä meillä kyllä laki antaa sellaisen ohjeen, että esimerkiksi näkövammaisten koira luokitellaan apuvälineeksi, jonka voi sairaanhoitopiiri ja joka on sairaanhoitopiirin velvollisuuskin kustantaa, mutta eivätpä ole nämä vammaisten avustajakoirat apuvälineitä. [Leena Meri: Se on totta! — Ritva Elomaa: Aivan!] Laki antaa tähän kyllä mahdollisuuden, mutta jostain syystä se on jäänyt siellä mainitsematta, kun aikoinaan on tehty tällaiset ohjeet sairaanhoitopiirien apuvälinepalveluista. Minä tein kirjallisen kysymyksen tästä, ja se luvattiin korjata siellä. Minä haluan, että me kaikki vahdimme, että se oikeasti korjataan, että avustajakoirat tulevat apuvälineiksi kuten näkövammaistenkin koirat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi ympäristönsuojelulain 27 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 48/2020 vp Kaisa Juuso ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Juuso.

Keskustelu

18.54 **Kaisa Juuso ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuulivoimateollisuus on valtaamassa tuhansien järvien, harjujen ja vaarojen maan valtavalla voimalla. Maassamme on pelkästään tänä vuonna vireillä 249 tuulivoimahanketta. Suomeen suunnitellaan maailman suurimpia tuulivoimaloita, joiden lapakorkeus ylettyy jopa 300 metriin.

Tuulivoimatutkimus on Suomessa vasta alkutekijöissä, mutta maailmalla tuulivoimaa on tutkittu jo pitkään. Vajaa vuosi sitten tuulivoimateollisuuden edustajat Suomessa riemuitsivat, kun THL julkisti tutkimuksen, jonka mukaan infraäänelle altistuminen ei selitä tuulivoimaan liittyvää oireilua. Professori emeritus Kimmo Suomi on juuri julkaistussa tutkimuksessaan osoittanut, että tämä tutkimus ei täytä tieteelliselle tutkimukselle asetettuja kriteereitä lähestulkoonkaan eikä se siten ole validi eikä uskottava — eli se siitä.

Tuulivoimaan liitetään jo olemassa olevien kansainvälisten tutkimusten mukaan monenlaista oireilua: uniongelmia, päänsärkyä, pahoinvointia ja niin edelleen. Unenpuute vuorostaan on yhteydessä useisiin sairauksiin: Riski sairastua sydän- ja verisuonitauteihin kasvaa. Sillä on selvä yhteys mielialaan sekä masentuneisuus- ja ahdistuneisuushäiriöihin. Vastustuskyky alenee, ja stressimekanismit aktivoituvat.

Tällä hetkellä tuulivoimakaavat etenevät kunnissa usein ilman ympäristölupaa. Virkamiehet ja päättäjät luottavat sokeasti ympäristövaikutusten arviointeihin, joita tuulivoimayhtiöt teettävät omilla konsulteillaan. Nämä selostukset ovat pitkiä, usein satoja sivuja paksumia eepoksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettely kylläkin tukee suunnittelu- ja päätöksentekoprosessia tuottamalla hankkeen ympärille... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, edustaja Juuso, nyt joku vie mikrofonin — no, nyt se lähti päälle

Elikkä peruutan nyt vähän, kun tuo mikrofonin oli pois päältä. — Eli ympäristön yva-menettely kylläkin tukee suunnittelu- ja päätöksentekoprosessia tuottamalla hankkeen ympäristövaikutuksiin liittyvää tietoa. Sillä on tarkoitus pyrkiä sovittamaan yhteen eri näkökulmia ja tavoitteita, mutta se ei itsessään ole päätöksentekomenettely. Merkillä pantava on se fakta, että arvioidut haitat ympäristölle ovat todellakin pelkkiä arvioita ja todellisuus voi rakentamisen jälkeen olla aivan muuta.

Arvoisa puhemies! Ympäristönsuojelulain mukaan lakia sovelletaan teolliseen ja muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista. Lain mukaan pilaantumisella tarkoitetaan muun muassa terveyshaittaa, haittaa luonnolle ja sen toiminoille, luonnonvarojen käyttämisen estämistä tai vaikeutumista, ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle.

Suomen tuulivoiman rakentamista koskeva lainsäädäntö on laadittu aikana, jolloin suurimmat tuulivoimalat olivat teholtaan ja kooltaan selvästi nykyisin rakentamis- ja suunnitteluvaiheessa olevia pienempiä. Lainsäädännön voidaankin katsoa jääneen jälkeen voimalarakentamisessa tapahtuvasta kehityksestä. Voimassa oleva ympäristönsuojelulaki ei siis

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

edellyttä tuulivoimaloilta ympäristölupaa — ei, vaikka me tiedämme, että ne aiheuttavat terveyshaittoja osalle voimaloiden lähistöllä asuville ihmisille. Tiedämme, että porot pakenivat voimaloiden läheisyydestä, kansallismaisemat tuhoutuvat, alueen virkistyskäyttömahdollisuudet vähenevät, matkailuelinkeino kärsii ja kiinteistöjen arvo voimaloiden läheisyydessä laskee.

Arvoisa puhemies! Tuulivoimaloille voidaan toki hakea ympäristölupa myös jälkeenpäin, jos voidaan osoittaa, että ympäristövaikutuksen arvioinnissa ilmoitetut raja-arvot esimerkiksi melun osalta ylittyvät. Sen osoittaminen ja luvan hakeminen jälkikäteen on kuitenkin pitkä prosessi, joten järkevämpää olisi, että ympäristölupa olisi pakollinen ja että se pitäisi hakea jo ennen rakentamisen aloittamista. Se suojaisi nykyistä paremmin asukkaita tuulivoimaloiden aiheuttamilta haitoilta. Luvanvaraisuus parantaisi samalla tuulivoimaloiden paikallista ja alueellista hyväksyttävyyttä ja viranomaisen mahdollisuutta puuttua tilanteeseen ja toimia silloin, jos tuulivoimalan aiheuttamia, ympäristölupaan asetettuja lupaehtoja ylittäviä ympäristöhaittoja kaikesta huolimatta syntyy.

Arvoisa puhemies! Pyydän, että välitätte huoleni hallitukselle, terveiseni ympäristöministeri Krista Mikkoselle, joka ei nyt ole paikalla: Pyydän, että he tuovat esittämäni lakimuutoksen pikimmiten eduskunnan käsittelyyn. Ei riitä, että meillä on maailman puhtain ilma, meillä pitäisi olla tavoitteena myös maailman tervein kansa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

19.00 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan tuulivoimaloista nykyään, ei voida tuudittautua siihen, että puhutaan jostain romanttisesta pikku tuulimyllystä, vaan kysymys on suuresta voimalasta, järeistä laitoksista, parisataa metriä korkeista rakennelmista, ja usein niitä on useita, on tällaisia tuulivoimapuistoja. En ole periaatteessa tuulivoimaa vastaan, mutta niiden sijoituspaikka ei saisi olla asuntojen lähellä, missä ei oikein edes tuule. Jos on tuulivoimala pystytetty, niin sen pitäisi olla paikassa, missä myös tuulee, että siitä olisi todellista hyötyä sähköön tuottamisen suhteen.

Tänä päivänä tuulivoimaloita on myös aivan asuntojen läheisyydessä, ja monet henkilöt ovat sitä mieltä, että jos he haluaisivat muuttaa, ja jotkut ovat muuttaneetkin monista erisyistä, niin he eivät saa sille asunnolleen tarpeeksi korkeaa hintaa, koska tuulivoimalan läheisyys rasittaa ja saa arvon talossa heikommaksi. Mutta vielä vakavampi asia on se, mistä monesti puhutaan ja on todettukin, että infraääni aiheuttaa terveydellisiä ongelmia, pitkäaikais- ja yhteisvaikutuksia ihmisille. Tätä asiaa ei ole oikein kunnolla tutkittu, joten ennen kuin rakennetaan näin suuria laitoksia, pitäisi tämä asia tutkia tarkkaan.

Tuulivoimaloiden korkeudet tulevaisuudessa tulevat olemaan jopa sata metriä entistäkin korkeampia ja tehot kolminkertaisia, ja nyt näitä tuulivoimaloita on rakenteilla, tuulivoimapuistoja, jo jopa yli kaksisataa Suomeen, elikkä ne terveyshaitat, mitä tuulivoimalan rakentamisesta ja tuulivoimaloista tulee, pitäisi tutkia tarkkaan, koska tuulivoimaa rakennetaan tällä hetkellä niin paljon, ja tämä, onko haittoja terveydellisesti, on jäänyt vähän lapsipuolen asemaan.

Tämän edustaja Juuson aloitteen tavoitteena on rajoittaa tuulivoimaloiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia, ja näin ollen kannatan edustaja Juuson aloitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

19.03 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä edustaja Juuson tekemä aloite, jossa tuulivoiman rakentamista tai tuulivoiman vaikutuksia ympäristöön pyritään mielestäni rajoittamaan, ja tämä on hyvä asia.

Suomessa on tällä hetkellä rakenteilla useita kymmeniä, saattaa olla jopa satoja tuulivoimapuistoja, joita on markkinoitu täysin ympäristöystävällisinä ja päästöttöminä vaihtoehtoina. Kun otetaan sen tuulivoiman rakentamisessa syntyneet päästöt huomioon — betonin määrä, teräksen käsittely, sen generaattorin kaikki asiat, mitä sinne sisälle on rakennettu — niin uskon, että sen vaikutukset ympäristölle ovat erittäin haitalliset tai suuret. Se ei ole mitään päästötöntä energiaa.

Sitten, minkälainen vaikutus sillä on ihmiseen? On täysin käsittämätöntä, että Kiinassa on kehitetty infraääniase, joka aiheuttaa ihmiselle pahoinvointia, päänsärkyä. Sillä pyritään lamaannuttamaan kansaa tai vastustajaa siellä. Infraääntä tämä tuulivoimala tuottaa yhtä lailla, ja se on ihmiselle ja ihmisen terveydelle haitallista, semmoista ääntä, jota ihminen ei kuule, ja se on vaikea käsittää, kun puhumme infraäänestä, koska se on semmoinen ääni, jota ei kuule.

Tämä on monien kuntien kohtalonkysymys, miten ihmiset pystyvät enää asumaan niillä paikkakunnilla, joille tuulivoimaa rakennetaan laajassa mittakaavassa. Kotikunnassani Ilmajoella on pystytty tekemään päätös viime vuoden lopulla, että siellä on asetettu kolmen kilometrin suojaetäisyys, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että sinne ei rakenneta enää tuulivoimaa. Siellä on kaksi tuulivoimapuistoa: kaksi myllyä ja toisessa muistaakseni 17 myllyä. Osa ihmisistä vannoo, että niistä ei kuulu mitään, mutta kun kuuntelee osaa lähellä asuvista ihmisistä, niin heillä on pahoinvointia ja välillä sieltä kuuluu melua ja välillä ihminen tuntee sen, että siellä on joku jyskyttävä vispilä, joka aiheuttaa ongelmia joillekin — en sano, että se aiheuttaa kaikille. Kaikki henkilöt eivät ole pähkinöillekään allergisia mutta osa on. Se on vähän sama asia, että toiset sen tuntevat eri lailla.

Tähän loppuun lyhyesti vain, että kannatan edustaja Juuson tekemää aloitetta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meri.

19.07 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten puolue ja eduskuntaryhmä ovat jo vuosia rohkeasti ottaneet tämänkin aiheen esille, ja viime hallituskaudella myös tätä asiaa selvitettiin. Kuten tuossa aikaisemmissa puheenvuoroissa tuli esille, niin ihmiset ovat hyvin erilaisia ja kokevat eri asiat eri tavoin. Olen itse tavannut näitä henkilöitä, jotka ovat asuneet tuulivoimaloiden ja tuulivoimapuistojen läheisyydessä, ja he ovat itse kertoneet näistä omista oireistaan, ja muun muassa tällaisia oireita on ollut kuin sydämen ja verenkiertoelimistön oireita, ja tämä infraääni on tosiaan sellainen, jota kaikki eivät voi kuulla, tai sitä ei välttämättä voi kuulla lainkaan, vaan se on sellainen, että sitä ei pysty havaitsemaan kuin tietyillä laitteilla. On selvitetty, että näillä ihmisillä, jotka ovat palanneet sitten asumaan tämmöiselle alueelle, nämä oireet on palanneet.

Haluaisin kertoa esimerkkinä tämmöisen perheen, jonka tapasin, ja heillä oli omakotitalo rakennettu lähelle tämmöistä tuulivoimalaa. Heille tuli siellä erilaisia oireita, pahoinvointia, ja he kertoivat hyvin pienestä lapsestaankin, joka ei osannut vielä puhua, että hän teki tällä tavalla, niin kuin korville näin, [Puhuja painaa käsillä korviaan] että ihan selvästi jotakin ääntä oli, mistä hän kärsi. En usko — kun joskus sanotaan, että se on ehkä kuvitelmia — että pieni lapsi tällaista voisi kuvitella. No, he joutuivat asumaan sitten vuokralla, ja tämä omakotitalo on tyhjillään, eihän sitä voi kellekään vuokrata. He haluaisivat siellä

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

asua, ja aina, kun he palaavat sinne, niin perheen oireilu alkaa, ja tämä on erittäin tärkeä asia huomata.

Meidän täytyy muistaa, että meillä on ollut tämä huonosta sisäilmasta sairastuneiden asia myös esillä, ja jotkut ihmiset ovat naureskelleet joskus vuosia sitten, että ”mikäs ihmeen sähköallergia” ja ”mikäs ihmeen sisäilmasairastunut” ja että ”taidat olla enemmän hoidon tarpeessa”, kunnes nyt me olemme saaneet siitäkin asiasta lisää tietoa ja ihmisiä on alettu ottaa vakavasti. Mutta tästä huonosta sisäilmasta sairastuneiden ja infraäänistä sairastuneiden osalla on vielä paljon tätä, että todetaan, että teillä on kyllä enemmän tuolla korvien välissä ongelmaa. Meidän on hyvä muistaa, että muistaakseni 70-luvulla vielä migreeniäkin pidettiin luulosairautena, kun ei sitä pystynyt oikein toteamaan. Eihän sarky pysty kellekään tuomaan esille.

Kannatan lämpimästi perussuomalaisten edustaja Juuson aloitetta, ja hyvä, että tästäkin tuli puhetta, vaikka näin iltamyöhäisellä. Tämä on erittäin tärkeä puheenaihe. Monenlaisia energiamuotoja tarvitaan, ja tuulivoima varmaan on yksi osa sitä, mutta siinä on paljon tällaisia asioita ihmisille ja myös eläimille, esimerkiksi linnuille, jotka täytyy joka tapauksessa huomioida. Ne eivät mene pois silmät sulkemalla. — Kiitos, puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 51/2020 vp Leena Meri ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan tuttuun tapaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.10 Leena Meri ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen nyt lakialoitteeni.

Eduskunnassa oli viime hallituskaudella valmisteilla pitkään ja hartaasti eläinsuojelulain uudistus, eläinten hyvinvointilaki. Uudistuksen tavoitteena oli eläimen itseisarvo, hyvinvointi ja kunnioitus. Valitettavasti uudistusta ei saatu maaliin ja se kaatui ennen eduskuntavaaleja, kuten täällä on todettu. Tuo esitys oli laaja, ja siinä oli mukana myös eläimeen sekaantumisen täyskielto elikkä eläimeen seksuaalisesti sekaantumisen täyskielto ja kriminalisointi. Vastaavanlaisen lakialoitteen olen tehnyt tästä samaisesta asiasta vuonna 2015, ja se löytyy myös eduskunnan sivuilta ainakin sieltä minun nimeni alta.

Vuoteen 71 saakka eläimiin sekaantuminen oli rangaistavaa, mutta se poistettiin rikoslaista, koska ajateltiin, että tekijät ohjataan mieluummin hoitoon ja asiaa lähestyttiin tältä näkökannalta. Nyt nykyisin tiedämme eläimen hyvinvoinnista enemmän, ja tuskin tänä

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

päivänä voimme lähestyä tätä tästä näkökulmasta. Ihmisen sekaantuminen eläimeen on vakava riski eläimen hyvinvoinnille, ja tästä syystä olen tehnyt tämän lakialoitteen jouduttaakseni tätä asiaa.

Eläimiin sekaantuminen on Suomessa rangaistavaa tällä hetkellä siten, että jos voidaan osoittaa, että se on aiheuttanut eläimille kärsimystä tai kipua tai tuskaa, niin siinä tapauksessa se on rangaistavaa, mutta ei pelkän teon tasolla. Joskushan tulee fyysisiä oireita, mutta sellaisessa tapauksessa, jossa se ei ole silmin havaittavissa, on varmaan aika vaikeaa selvittää sitä kipua, kärsimystä tai tuskaa, kun eipähän eläintä voi millään tavoin haastatella. Eläimeen sekaantumisella tarkoitetaan sukupuoliyhteyteen rinnastuvaa toimintaa ihmisen ja eläimen välillä.

Nykyiset rikoslain säännökset eivät myöskään ole linjassa. Rikoslaisissa on kriminalisoitu sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittäminen, siis sellaisen kuvan levittäminen, jossa kuvataan eläimiin sekaantumista. Eli kun levität sitä kuvaa, se on kriminalisoitu, mutta itse se eläimeen sekaantuminen ei kaikissa tapauksissa ole, ja onhan tämä nyt aivan ristiriitaista.

Eläimiin sekaantumisen täyskielto perustuisi siihen, että nykyinen lainsäädäntö, jossa sitä ei ole kriminalisoitu, ei vastaa ihmisten moraali- ja oikeustajua, ja olemme tänään paljon puhuneet eläimistä ja eläinten oikeuksista. Nykyinen laki ei kohtelee eläintä yksilönä, vaikka teko on eläimelle joka tapauksessa erittäin haitallinen ja mielestäni myös moraalisesti täysin kyseenalainen eikä se ole yhteiskunnassa hyväksyttävää toimintaa. Esimerkiksi Norja ja Tanska ja Ruotsi ovat viime vuosina palauttaneet tämän kriminalisoinnin. Sielläkin oli yhdessä vaiheessa niin, että tämä ei ollut rikos. EU-maista vain Suomi, Unkari ja Romania sallivat tämän toiminnan, eli mikä olisikohan meidän aika siirtyä nyt jo oikeusvaltiolinjalle, kun siitä puhutaan?

Tässä vuosien varrella, kun olen nämä kaksi lakialoitetta tehnyt — tämä on nyt se toinen lakialoite — ja puhunut näissä eri yhteyksissä, niin minuun on ollut yhteydessä tämäntoinen ryhmittymä kuin Suomen eläintenystävien foorumi, ja he ovat antaneet maa- ja metsätalousministeriölle myös lausuntoja tästä eläinten hyvinvointilaista ja tästä eläimiin seksuaalisesti sekaantumisen kriminalisoinnista. He ovat tämäntoinen ryhmittymä, jotka kertovat olevansa zoofiilikkoja, eli he harrastavat ja ovat parisuhteessa oman eläimensä kanssa ja he ovat näitä ”hyväntekijöitä”, ja sitten heidän mielestään ovat erikseen tämäntoiset zoosadistit, joiden osalta eläimeen sekaantuminen voidaan kriminalisoida. He katsovat, että tämä on seksuaalinen suuntautuneisuus, ja olen saanut heiltä postia, etten ymmärrä ihmisten seksuaalista suuntautumista. Olen vastannut, että toinen osapuoli on eläin, että tämä ei ole ihmisten välistä ja täysvaltaisten ihmisten välistä toimintaa. Sitten tässä lausunnossa he toteavat, että nämä zoofiilikot harrastavat seksiä pääasiassa oman eläimensä kanssa. No, sehän ei tietenkään vähennä teon moitittavuutta, että he kohtelevat omaa eläintään esineenä, eläin on alisteisessa asemassa. Olen saanut heiltä myös perusteluna, että heidän mielestään eläin voi antaa suostumuksen tähän toimintaan. He totesivat, että eläin voi potkia tai purra osoittaakseen kielteisen suhtautumisen. Jokainen meistä varmaan ymmärtää täällä, että nämä ovat... no, lievästi sanoen... no, jätänpä tuon sanan tässä sanomatta... Mutta ei, ei tämä vastaa nykyäsitä lainkaan, eikä tässä ole todellakaan kysymys ihmisten välisestä vapaaehtoisesta toiminnasta. Mutta hyvin pitkiä lausuntoja he ovat lähettäneet ja perustelleet tätä näkemystään ja parisuhdettaan omien eläintensä kanssa.

Tämä pitää ehdottomasti palauttaa Suomen rikoslakiin pikaisesti. Tästä syystä olen tehnyt pykäläehdotuksen, että rikoslakiin lisätään uusi 14 b § tuonne 17 lukuun ”Sukupuoli-

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

yhteys eläimen kanssa”, ja se kuuluu niin, että ”joka on sukupuoliyhteydessä tai siihen verrattavassa seksuaalisessa kanssakäymisessä eläimen kanssa, on tuomittava eläimeen sekaantumisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi”. Ja mitä tuossa 1 momentissa säädetään, ”ei kuitenkaan estä toimenpidettä, joka on tarpeen eläinlääkinnällisestä, jalostuksellisesta tai muusta vastaavasta syystä”. Tätä samaa asiaa oli pohdittu silloin eläinten hyvinvointilain yhteydessä, että kun joskus on jalostustoimenpiteitä ja muuta, niin silloin eivät tule tämäntyyppiset ja lääkinälliset toimenpiteet rangaistavaksi. Se on rikoslain täsmällisyys- ja laillisuusperiaatteen vuoksi tärkeä täsmennys.

Toivon, että tämä pian tulee, koska näitä ihmisiä on, he ottavat yhteyttä, ja kyllä mielestäni yksikin tällainen on liikaa. Kaikenlaisia on, ja meidän täytyy yhteiskunnassa viime kädessä sitten rikoslain säädöksiin osoittaa, että tämä ei ole hyväksyttävää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

19.17 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi tätä edustaja Meren aloitetta. On täysin pöyristyttävää, että vuonna 2021 meillä eivät ole tällaiset rikokset eläintä kohtaan rikoslaissa.

Katselin hiukan tätä taustaa: Tämähän on ollut aiemmin meillä todella siis rangaistava teko, mutta silloin vuonna 71 Suomi lähti tämmöiseen eurooppalaiseen liberaaliin ajatteluun rikoslain osalta sen suhteen, että katsottiin, että nämä teot kuuluvat tietyllä tavalla perversioon ja ne täytyy hoitaa terveydenhuollon ja hoidon kautta. No, nythän me nähdään — en siis vertaa näitä tekoja nyt millään tavalla — että me ollaan menossa ehkä enemmän siihen suuntaan, että nyt Euroopassa joissain maissa halutaan taas luopua esimerkiksi huumausaineiden käytön rangaistavuudesta, koska nämä ihmiset tarvitsevat hoitoa. Mitä seuraavaksi? Onko seuraavaksi lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, katsotaanko pedofilia sellaiseksi, että siitä ei enää rangaista, vaan nämäkin ihmiset tarvitsevat hoitoa? Entä tappajat, sadistiset murhaajat? Hekin saattavat tarvita hoitoa. Eli kyllä minun nähdäkseni rikoslain tulee lähteä siitä, että se ei ole varsinainen moraalikoodisto, mutta toki se on sellainen koodisto, joka yhteiskunnassa yhdessä sovitaan, jonka tarkoitus on ohjata ihmisten käyttäytymistä haluttuun suuntaan ja toisaalta luoda myös hiukan pelotevaikutusta.

On suorastaan noloa, että me ollaan Suomessa Unkarin ja Romanian kanssa ainoat maat koko Euroopassa, missä tätä ei ole kriminalisoitu. Ja on kaikei aivan selvää, ettei se eläin mene kertomaan poliisille, että minulle aiheutettiin tuskaa ja tämä aiheutti kipua ja tarpeetonta kärsimystä. Se kai lienee selvää, jos ajatellaan vaikkapa mieshenkilöä ja vaikkapa kanna tai vaikkapa kissaa, että ei kai sitä tarvitse erikseen kysyä, mutta jos ei ole ulkoisia vammoja ja kukaan ei sitä näe, niin näin ollen tästä ei voi tulla... Sitten tämä uskomaton riskiiriitä myöskin, jonka edustaja Meri toi puheessaan esiin, että tällaista eläinseksiä näyttävän kuvan levittäminen on kriminalisoitu, mutta ei se itse teko — eihän se näin voi olla. Minusta tämä pitäisi aika kiireelläkin itse asiassa tuoda ja miksei jopa ennen tätä uutta eläinsuojelulakia, koska siinä nähtävästi vielä kestää. Toki voi olla, että tämän vuoden aikana se saadaan, ja toivottavasti tämä asia on siellä huomioitu.

Siiis kannatan tätä todella lämpimästi, ja minusta ei voi olla niin, että Suomi on Euroopan peräkylä tämänkin asian suhteen, ja todella ehkä olisi myöskin hyvä nostaa keskusteluun enemmän nimenomaan sitä, mitä koko rikoslailla tässä yhteiskunnassa tavoitellaan, koska nyt jos me hämäämme tavallaan sitä, mikä kuuluu sinne hoidon puolelle ja mikä kuuluu rikoslain puolelle rangaistavaksi, niin ollaan aika pian vaikeuksissa.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

Itse asiassa nyt ihan näiden viimeisten kuukausien aikana on alkanut nousemaan sellaisia puheenvuoroja, arvoisa rouva puhemies, joissa aletaan pitämään vankeusrangaistusta ylipäänsä perus- ja ihmisoikeuksien vastaisena toimintana, ja tältä osin olen todella huolissani siitä, että me emme ajaudu täällä sellaiseen tilanteeseen, että me tällaisella verukkeella pyritään pois rangaistavuuksista ja erityisesti myöskin vankeustuomioista sen vuoksi, että haluamme olla niin tavattoman hyväsydämiisiä. Se ei ole sen tarkoitus. Se ei ole rikoslain tarkoitus, eikä se ole itse asiassa myöskään tuomioiden tarkoitus, vaan nämä ovat tiettyllä tapaa tässä meidän yhteiskunnassa yhteisesti sovittuja sääntöjä siitä, miten odotetaan ihmisten toimivan. Toivon kyllä tässäkin asiassa yli puoluerajojen ripeää toimintaa, että tämä tulisi kriminalisoitua.

Harmi, ettei täällä ole ketään ministeriä paikalla, mutta ehkäpä täältä viesti lähtee kuitenkin hallituksen suuntaan, että tässä olisi yksi asia, joka tulisi ripeästi kyllä korjata, ja on harmillista, että se silloin viime hallituskaudella jäi kesken. Sinänsä toivotaan, että nyt saadaa tämä asia maaliin ja kriminalisoitua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

19.23 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tuntuu, että on aika maailmanlopun meininki, kun ajatellaan, mitä asiaa, mitä lakialoitetta nyt käsitellään täällä: että voisi olla mahdollista lain puitteissa olla kanssakäymisessä eläimen kanssa. Kyllä ihminen tarvitsee lakeja ja rajoitteita. Vapaus on tärkeä asia, ja sitä pitää vaalia, mutta tällainen mahdollisuus, että yhtyminen eläimeen olisi laillista, kuulostaa jo ihan lauseenakin karnealalta. Kiitän edustaja Leena Merta, että hän on tehnyt tällaisen lakialoitteen jo toistamiseen. On tärkeää, että tämä menisi läpi ja tulisi voimaan.

Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä sellainen asia, jonka suhteen pitää ehdottomasti olla nollatoleranssi. Eläimiin sekaantuminen on sairasta ja yksiselitteisesti täysin tuomittavaa toimintaa. Puolustuskyytömiesten eläinten seksuaalinen hyväksikäyttö on todella tärkeää aina, ja sen tulisi ehdottomasti olla kriminalisoitua tekona, vaikkei rikoslaissa kuvattujen eriaisteisten eläinsuojelurikosten tunnusmerkistö täytyisikään.

Edustaja Meri tuo lakialoitteensa perusteluissa hyvin esille sen, ettei eläimeen sekaantumisesta jää välttämättä mitään jälkiä ja eläimen kokeman kärsimyksen, kivun ja tuskan osoittaminen saattaa olla haastavaa. Eläimiin sekaantumista esittävän kuvan levittäminen on kriminalisoitu, mutta itse teko ei välttämättä ole. Tämä on räikeä ristiriita, ja asia on korjattava pikapuoleen.

Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa eläimeen sekaantuminen on kriminalisoitu. Suomessa pitäisi seurata tässä asiassa pohjoismaalaista linjaa. Emmehän halua olla eläinten oikeuksien takapajula. Rangaistavuus on todella tärkeä eläinten oikeuksien kunnioittamisen ja hyvinvoinnin kannalta. On selvää, että eläinten seksuaalisen hyväksikäytön kriminalisointi istuu hyvin suomalaisten oikeustajuun, joten tältä osin aloitteen mukaisten muutosten toteuttaminen ei olisi tippaakaan ongelmallista. Eläimiin sekaantuvien — täällä lukee sellainen sana, että en voi täällä eduskunnassa sanoa ääneen — sanotaan, henkilöiden on saatava rangaistukset sairaista teoistaan. Vaihtoehtoisesti tietysti voidaan ajatella, että heidät ohjataan hoitoon, mutta en tiedä, mihin se sitten johtaisi.

Kannatan edustaja Leena Meren lakialoitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Risikko.

Pöytäkirja PTK 15/2021 vp

19.27 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Olen pahoillani, en ole huomannut tätä, jos tämä on ollut sähköisesti allekirjoitettavana, ja haluan tässä ilmaista tukeni tälle lakialoitteelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meri.

19.27 **Leena Meri ps:** Kiitos oikein paljon, edustajat Rantanen, Elomaa ja Risikko ja varmaan moni muukin. Tämä on allekirjoitettu, ihan mukavastikin tässä on nimiä. Mutta ymmärrän todella, edustaja Risikko, täällä on todella paljon lakialoitteita. En itsekään huomaa ihan kaikkia allekirjoittaa, mutta tärkeintä on se, että kannattaa sitä, jos se tulee käsitelyyn omaan valiokuntaan tai eduskuntasalin äänestykseen, silloin, kun se toiminnan aika on.

On hyvä tietää, että tämmöinenkin on. Silloin, kun tähän törmäsin joskus 2014—2015, olin ihan suu pyöreänä, että ei tämä nyt voi olla totta, onko meillä tämmöinen lakiaukko. Lähdin sitä tutkimaan, ja näin tosiaan oli, ja nostin tämän esille. Olen sitten saanut tämän Suomen eläintenystävien foorumin sillä lailla, en nyt sano ”kimpaantumaan”, voi olla väärä sana, mutta he eivät voi ymmärtää minua. He levittivät minusta jotain kuvaa, missä oli, että ”Meri ei ymmärrä”, ”kielletään” ja tämäntyyppisiä. He eivät pitäneet siitä, että tätä asiaa nostetaan esille, ja olivat minuun yhteydessä, ja saahan sitä olla monenlaista mieltä, mutta kyllä tämä on sen tyyppinen asia, että eläin on alisteisessa asemassa. Eläin on ihan eri laji kuin ihminen, niin että me ei puhuta mistään ihmisten seksuaalisesta käyttäytymisestä. Puolustuskyytöksiä eläimiä tai ihmisiä ei hyväksikäytetä, ei millään tavoin, eikä kaltoinkohdella. Se on ihan päivänselvä asia.

Kiitos tuesta. — Kiitos, päätän tähän.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 26.2.2021 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen